

BOILEAU - NARCEJAC

complot

BOILEAU – NARCEJAC[1]

Complot

În româneşte de Mihai C. Delescu

Editura Univers
Bucureşti – 1970

[1] Pseudonim pentru *Pierre Boileau* (28 aprilie 1906 - 16 ianuarie 1989) și *Pierre Ayraud*, aka *Thomas Narcejac* (3 iulie 1908 - 9 iunie 1998).

Cuprins

I

— Fernand, te rog, încetează să te mai fâţâi atâta.

Ravinel se opri în faţa ferestrei şi dădu perdeaua la o parte. Ceaţa devenea tot mai deasă. Era galbenă în jurul lampadarelor care luminau cheiul şi verzuie sub becurile de gaz aerian ale străzii. Câteodată se umfla în volute, ca un fum greoi, câteodată se prefăcea în bură de ploaie, într-o ploaie foarte măruntă ale cărei picături străluceau, suspendate. Cabinele cu hublourile luminate de la prora lui *Smoelen* apăreau nedesluşite prin pâclă. Când Ravinel nu se mişca, se auzea, în valuri, muzica unui fonograf. Ştiai că era un fonograf, deoarece fiecare bucată dura aproximativ cam trei minute. Se făcea o scurtă pauză. Atât cât să fie întors discul. Şi muzica reîncepea. Venea de pe cargobot.

— Periculos! observă Ravinel. Ia presupune că cineva de pe vas ar vedea-o pe Mireille intrând aci.

— Ei asta-i! făcu Lucienne. Va fi destul de precaută, n-ai grijă... Şi apoi, nişte necunoscuţi! Ce ar putea povesti?

Cu dosul mânecii, Ravinel şterse geamul pe care respiraţia îl aburea. Privirea lui, trecând peste grilajul grădiniţei, descoperea, spre stânga, o linie punctată de lumini palide şi de nişte ciudate constelaţii de lumini roşii şi verzi, unele părând mici roţi dantelate, ca flacăra lumânărilor în fundul unei biserici, iar altele fosforescente, ca licuricii. Ravinel recunoştea fără greutate curbura cheiului La Fosse, semaforul fostei gări

a Bursei şi lanterna pasajului de nivel, atârnată de lanțurile care interziceau, în timpul nopții, accesul pe podul transbordor, precum şi luminile de poziție de pe *Cantal*, *Cassard*, şi *Smoelen*. La dreapta începea cheiul Ernest-Renaud. Lumina unui bec de gaz aerian se răsfrângea palidă pe şine, dând la iveală caldarâmul ud. La bordul lui *Smoelen* fonograful cânta valsuri vieneze.

— Poate că o să ia un taxi, cel puțin până la colțul străzii, spuse Lucienne.

Ravinel lăsă să cadă perdeaua şi se întoarse.

— E prea econoamă, murmură.

Urmă o altă tăcere. Ravinel începu iarăşi să se plimbe. Unsprezece paşi de la fereastră până la uşă. Lucienne îşi pilea unghiile şi, din când în când, ridica mâna spre plafonieră, rotind-o ca pe un obiect de preț. Nu-şi dezbrăcase mantoul, dar insistase ca el să-şi pună halatul de casă şi papucii şi să-şi scoată gulerul şi cravata.

— Abia ai venit. Eşti obosit. Te faci comod înainte da a lua masa... Înțelegi?

Înțelegea perfect. Ba chiar înțelegea prea bine, cu un fel de luciditate deznădăjduită. Lucienne prevăzuse totul. Când încercă să scoată o față de masă din bufet, îl repezi cu vocea ei aspră, obişnuită să comande:

— Nu, fără față de masă. Abia ai sosit. Eşti singur. Mânânci în grabă pe muşama.

Aranjase ea însăşi masa: o felie de şuncă, învelită încă în hârtie, era aruncată neglijent între sticla de vin şi cana de apa. Portocala era pusă pe cutia de Camembert.

„O frumoasă natură moartă”, gândise el. Şi rămăsese mult timp înspăimântat, incapabil să se mişte, cu palmele asudate.

— Lipseşte ceva, observase Lucienne. Ia să vedem! Te dezbraci... Te pregăteşti să mănânci... singur... Nu ai

radio... Am găsit! Controlezi în treacăt listele de mărfuri ale zilei. E normal!

— Dar te asigur...

— Dă-mi servieta!

Şi împrăştie pe un colț al mesei foile de hârtie dactilografiate, cu antetul reprezentând o undiță şi un minciog, încrucişate ca nişte florete. *Casa Blanche şi Lehuédé – Bulevardul Magenta, 145 – Paris.*

În clipa aceea era nouă şi douăzeci, iar Ravinel ar fi putut spune, minut cu minut, tot ce făcuseră de la ora opt. Întâi, controlaseră camera de baie, asigurându-se că totul funcționează bine şi că nu exista niciun risc ca ceva să nu meargă strună în ultimul moment.

Fernand ar fi vrut chiar să umple imediat baia. Dar Lucienne se opusese.

— Gândeşte-te. Ea va vrea să dea o raită peste tot. Se va întreba pentru ce era nevoie de apa din cadă...

Erau cât pe ce să se certe. Lucienne era prost dispusă. Cu tot sângele ei rece, o simțeai încordată, îngrijorată.

— S-ar zice că nu o cunoşti... De cinci ani, bietul meu Fernand.

Tocmai, el nu era chiar atât de sigur că o cunoştea. O femeie! O întâlneşti la ora mesei. Faci dragoste cu ea. O duci, dumineca, la cinema. Faci economii ca să cumperi o căsuță, la periferie. Bună ziua, Fernand! Bună seara, Mireille! Are buze proaspete şi, la colțul nasului, pistrui mărunți. Nu-i vezi decât când o săruți. Când o iei în brațe, Mireille nu e grea. Slăbuță, dar robustă şi nervoasă. O femeie drăguță, dar insignifiantă. Pentru ce s-a căsătorit cu ea? Parcă ştii de ce te căsătoreşti? E vârsta. Ai treizeci şi trei de ani. Eşti dezgustat de hoteluri, de birturile ieftine, de localurile cu preț fix. Nu-i amuzant să fii reprezentant de comerț. Patru zile pe

drum. Eşti mulţumit să găseşti, sâmbăta, căsuţa de la Enghien şi pe Mireille surâzătoare, care coase câte ceva la bucătărie.

Unsprezece paşi de la uşă la fereastră. Hublourile de pe *Smoelen*, trei discuri aurii, care coborau încetul cu încetul, pentru că era ora refluxului. Venind dinspre Chantenay, un tren de marfă defila încet. Roţile scârţâiau pe o contraşină, acoperişurile vagoanelor alunecau cu o mişcare domoală, treceau pe sub semafor strălucind în ploaie. Un vagon german vechi, cu cabină de frână, se îndepărtă ultimul, cu o lanternă roşie atârnată deasupra tampoanelor. Muzica fonografului se auzi din nou.

La nouă fără un sfert băuseră un păhărel de coniac, să-şi mai dea curaj. După aceea, Ravinel se descălţase, îşi pusese vechiul lui halat de casă, găurit în faţă de scânteile căzute din pipă. Lucienne pusese masa. Nu mai găsiseră nimic să-şi spună. Automotorul de Rennes trecuse la ora nouă şi şaisprezece, iluminând plafonul sufrageriei cu un şir de lumini şi multă vreme se auzise zgomotul limpede al roţilor.

Trenul de la Paris nu sosea decât la zece şi treizeci şi unu. Încă o oră! Fără zgomot, Lucienne continua să-şi pilească unghiile. Pe cămin, deşteptătorul bătea precipitat minutele şi câteodată ritmul său se deregla, mecanismul părea că face un pas greşit şi apoi bătaia lui reîncepea, cu o sonoritate oarecum diferită. Ochii lor se ridicau, se întâlneau. Ravinel îşi scotea mâinile din buzunar şi le strângea la spate, continua să umble, purtând cu el imaginea unei Lucienne necunoscută, cu trăsăturile fixe, cu fruntea îngândurată. Erau pe cale să facă o nebunie. O nebunie!… Şi dacă scrisoarea trimisă de Lucienne nu fusese distribuită!… Dacă Mireille nu se simţea bine… Dacă...

Ravinel se trânti pe un scaun lângă Lucienne.

— Nu mai pot.

— Ți-e frică?

Protestă imediat.

— Frică! Frică! Nu mai mult decât ție.

— Ar fi de dorit.

— E numai aşteptarea asta. M-apucă frigurile.

Ea îi palpă încheietura mâinii, cu mâna ei aspră, expertă, se strâmbă.

— Ți-am spus, reluă el. Sunt gata să mă îmbolnăvesc. Asta ne-ar mai trebui.

— Mai este încă timp, făcu Lucienne.

Se sculă, îşi încheie încet mantoul, îşi trecu neglijent pieptenul prin părul brun, buclat, tăiat scurt pe ceafă.

— Ce faci? bolborosi Ravinel.

— Plec.

— Nu.

— Atunci, fii mai bărbat... De ce ți-e frică?

Eterna discuție avea să reînceapă. Ah! Cunoştea pe de rost argumentele lui Lucienne. Le sucise, pe dos şi pe față, le studiase unul câte unul, zile întregi. Ezitase destul, înainte de a se hotărî! O vedea din nou pe Mireille în bucătărie. Călca şi, din când în când, mai mesteca un sos, într-o cratiță. Ce bine ştiuse să mintă! Aproape fără efort.

— L-am întâlnit pe Gradère, un fost camarad de militărie. Ți-am mai vorbit de el, nu? Lucrează în asigurări. Se pare că ăsta câştigă barosan.

Mireille călca un chilot. Vârful lucios al maşinii aluneca uşor printre nasturi, lăsând după el un fel de dâră albă, din care se ridica un abur uşor.

— M-a tot bătut la cap cu încăpățânare să-mi asigur viața. Oh! Îți mărturisesc că la început am fost oarecum

sceptic... Îi cunosc eu pe ăştia. Se gândesc întâi la comisionul lor. E natural... Totuşi, reflectând mai bine...

Mireille aşezase fierul pe suport şi-l scosese din priză.

— În meseria mea, continuă el, văduvele n-au dreptul la pensie. Iar eu circul destul de mult şi pe orice fel de vreme... Un accident se poate întâmpla uşor... Ce te-ai face? N-avem bani... Gradère mi-a prezentat un proiect... Rata nu este enormă şi avantajele sunt realmente interesante... Dacă aş dispare... Doamne! Nu se ştie cine trăieşte şi cine moare... ai încasa două milioane.

Asta da. Asta era o dovadă de dragoste. Mireille fusese profund tulburată.

— Ce bun eşti, Fernand! îi spusese.

Rămânea acuma partea cea mai grea: să o convingă pe Mireille să semneze şi ca o asigurare similară, în favoarea lui. Dar cum să ataci acest subiect delicat?

Şi iată că însăşi biata Mireille i-o propusese de la sine, o săptămână mai târziu...

— Dragul meu! Vreau şi eu să semnez o poliță de asigurare... Nu se ştie cine trăieşte şi cine moare, cum spui tu... Şi te pomeneşti singur, fără servitoare, fără nimeni.

El protestase, bineînțeles. Exact atât cât trebuia. Şi ea semnase. De atunci trecuseră mai bine de doi ani.

Doi ani! Timpul cerut de către societăți, pentru a garanta şi decesul prin sinucidere. Căci Lucienne nu lăsase nimic la voia întâmplării. Cine ştie la ce concluzie puteau să ajungă anchetatorii? Or, nu trebuia ca Asigurarea să se poată dezice...

Toate celelalte detalii fuseseră puse la punct cu grijă. În doi ani ai timp să te gândeşti, să cântăreşti pro şi contra. Nu. Nu era nimic de care să-i fie teamă.

Ora zece.

Ravinel se ridica şi el şi se apropie de Lucienne, lângă fereastră. Strada era goală, lucind de ploaie. Îşi trecu mâna sub braţul amantei.

— Nu-i din vina mea. E ceva nervos. Când mă gândesc...

— Nu te gândi.

Rămaseră unul lângă altul, nemişcaţi, enorma tăcere a casei apăsându-i pe umeri şi, în spatele lor, bătaia înfrigurată a deşteptătorului. Hublourile lui *Smoelen* pluteau ca nişte linii alburii, din ce în ce mai palide. Ceaţa se îngroşa tot mai mult. Muzica fonografului devenea şi ea nedesluşită, semănând cu fornăiala unui telefon. Ravinel sfârşi prin a nu mai şti dacă e sau nu viu. Când era mic, aşa îşi închipuia flăcările iadului: o aşteptare lungă în negură. Închidea ochii şi, întotdeauna, avea senzaţia unei căderi. Ceva vertiginos, teribil şi totuşi destul de agreabil. Mamă-sa îl scutura:

— Ce faci, dobitocule?

— Mă joc.

Deschidea din nou ochii, zăpăcit, buimăcit. Se simţea vag vinovat. Mai târziu, când avu loc prima comuniune, când abatele Jousseaume îl chestionase: „Niciun gând vinovat?... gesturi contra castităţii?...” se gândise imediat la jocul cu ceaţa. Da, era desigur ceva necurat, nepermis. Şi totuşi, nu renunţase niciodată. Ba, cu timpul, jocul se mai şi perfecţionase. Ravinel avea sentimentul că era invizibil, că se evapora ca un nour. În ziua în care îl înmormântaseră pe tatăl lui, de exemplu... În ziua aceea, se lăsase o ceaţa adevărată, aşa de deasă încât dricul semăna cu o epavă care se cufunda lin într-o opacitate lipicioasă... Trăiai parcă în altă lume... Nu era nici trist, nici vesel... O pace adâncă... Partea cealaltă a unei frontiere interzise.

— Zece şi douăzeci.

— Ce?

Ravinel se văzu din nou în camera slab luminată, mobilată sărăcăcios, lângă o femeie în mantou negru, care scotea o fiolă din buzunar. Lucienne! Mireille! Respiră adânc şi începu din nou să trăiască.

— Hai! Fernand! Scutură-te. Uite, destupă carafa.

Îi vorbea ca unui copil. De aceea o iubea pe doctorița Lucienne Mogard. Încă o idee bizară, deplasată. Doctorița era amanta lui! Erau momente când faptul acesta îi părea aproape de necrezut, aproape monstruos. Lucienne goli conținutul fiolei în carafă şi clatină puțin amestecul.

— Ia vezi şi tu. Niciun miros.

Ravinel mirosi carafa. Exact. Niciun miros. Întrebă:

— Eşti sigură că doza nu e prea tare?

Lucienne ridică din umeri.

— Dacă ar bea toată apa, nu zic. Şi încă. Dar se va mulțumi cu un pahar, două. Îți închipui că-i cunosc efectul!... Va adormi imediat, poți să mă crezi.

— Şi... în caz de autopsie, nu se va găsi nicio urmă de...

— Nu e vorba de o otravă, bietul meu Fernand. Numai de un soporific. Se digeră imediat...

— Hai! Aşază-te la masă.

— Am mai putea aştepta puțin.

Se uitară amândoi la deşteptător. Zece şi douăzeci şi cinci. Trenul de la Paris traversa triajul la Blottereau. În cinci minute se va opri în gara Nantes. Mireille va merge repede. Nu-i va trebui mai mult de douăzeci de minute. Chiar mai puțin, dacă lua tramvaiul, până în piața Comerțului.

Ravinel se aşeză, desfăcu hârtia în care era şunca. Simți pe moment un fel de greață când văzu carnea asta

de un roz bolnăvicios. Lucienne turnă vin în pahar, aruncă o ultimă privire în jurul ei, păru satisfăcută.

— Te las... E timpul... Nu-ți pierde capul; fii natural şi ai să vezi că totul va merge bine.

Puse mâinile pe umerii lui Ravinel, îl sărută uşor pe frunte, îl mai privi o dată înainte de a deschide uşa. El îşi tăie o felie de şuncă şi începu să mestece cu hotărâre. Nu o auzi pe Lucienne ieşind, dar după o anumită nuanță a tăcerii, ştiu că e singur şi anxietatea începu să-l cuprindă. Degeaba încerca Ravinel să repete gesturile sale de fiecare zi, adică să-şi fărâmițeze pâinea, să bată cu vârful cuțitului ritmul unui marş pe muşamaua de pe masă, să se uite distrat la foile dactilografiate:

Mulinete Luxor (10)	*30.000 fr.*
Cizme model „Sologne” (20 perechi)	*31.500 fr.*
Lanțete grele „Flexor” (6)	*22.300 fr.*

Era incapabil să înghită un dumicat. Un tren fluieră, undeva departe, poate înspre Chantenay. Poate spre podul Vendeei. Imposibil să-ți dai seama, cu ceața asta. Să fugă? Lucienne trebuie să fie postată undeva pe chei. Era prea târziu. Nimic n-o mai putea salva pe Mireille. Şi toate astea pentru două milioane! Toate astea pentru a satisface ambiția lui Lucienne de a deschide un magazin la Antibes[2]. Toate planurile erau gata. Avea un creier de om de afaceri, asemănător unui fişier ultra perfecționat. Toate proiectele erau aranjate impecabil în capul ei.

---

[2] *Antibes Juan les pins* (occitană *Antíbol*) este un oraş în sud-estul Franței (departamentul Alpes-Maritimes), pe malul Mării Mediterane. Este una din cele mai importante stațiuni de pe Coasta de Azur. La Antibes se află Muzeul Pablo Picasso.

Închidea ochii pe jumătate şi murmura: „Atenție! Să nu confundăm!” şi claviatura funcționa, se declanşa şi răspunsul apărea complet, precis. În schimb, el... se încurca în socoteli, trebuia să-şi piardă ceasuri întregi ca să claseze, să-şi trieze actele, nemaiştiind cine îi comandase cartuşe, cine ceruse bambusuri japoneze. Îi era lehamite de această meserie. Pe când la Antibes...

Ravinel contempla carafa strălucitoare, prin care felia lui de pâine se deforma, aducând a burete... Antibes! Un magazin şic... În vitrină, puşti cu aer comprimat pentru vânătoarea subacvatică, ochelari, măşti, costume uşoare de scafandru... O clientelă de amatori bogați... În față, marea, soarele... Numai gânduri plăcute, simple, de care nu poți roşi. S-au dus cețurile Loirei, ale Vendeei... Gata cu fantasmagoriile ceții! Un alt om. Lucienne i-o promisese. Viitorul apărea ca într-o sferă de cristal. Ravinel se vedea cu pantaloni de flanelă şi cămaşă „Lacoste”. Era bronzat. Atrăgea privirile...

Trenul fluieră aproape sub fereastră, şi Ravinel se frecă la ochi, se duse să ridice un colț al perdelei. Era într-adevăr trenul Paris-Quimper, care se îndrepta spre Redon, după o oprire de cinci minute. Mireille voiajase în unul din aceste vagoane cu luminile aprinse, care făceau să fugă pe caldarâmul străzii dreptunghiuri mari luminoase. Erau compartimente goale, cu dantele, oglinzi, fotografii deasupra banchetelor. Erau compartimente pline de marinari care mâncau. Imaginile se perindau, abia reale, fără nicio legătură cu Mireille. În ultimul compartiment un om dormea, cu capul acoperit cu un ziar împăturit. Vagonul de bagaje din coada trenului dispăru, şi Ravinel băgă de seamă că, la bordul lui *Smoelen*, muzica încetase. Hublourile nu se mai vedeau. Mireille era singură, nu prea departe, desigur, mergând repede cu tocurile ascuțite. Poate că

avea un revolver în poşetă, revolverul pe care i-l lăsa când pleca în voiajul lui de afaceri? Dar nu ştia să-l întrebuinţeze. Nu va avea niciun motiv să-l întrebuinţeze. Ravinel apucă de gât carafa şi o ridică în lumină. Apa era limpede; drogul nu lăsase niciun depozit. Îşi umezi degetul, îl puse pe limbă. Apa avea un mic gust. Dar aşa de imperceptibil! Ai fi trebuit să fi fost prevenit...

Zece şi patruzeci.

Ravinel se forţă să înghită câteva îmbucături de şuncă. Acuma nu mai îndrăznea să facă nicio mişcare. Mireille trebuia să-l surprindă aşa, luându-şi cina pe colţul mesei, singur, morocănos, obosit.

Şi, deodată, îi auzi paşii pe trotuar. Imposibil să te înşeli. Mersul ei era aproape imperceptibil. Totuşi, l-ar fi recunoscut între o mie: un ritm săltăreţ, sacadat, împiedicat de fusta strâmtă a taiorului. Poarta grilajului abia scârţâi. Apoi, tăcere. Mireille traversă grădiniţa pe vârful picioarelor, apăsă pe clanţa uşii. Ravinel uitase să mai mănânce. Mai luă şuncă. Fără să vrea, stătea pe scaun puţin într-o parte. Îi era frică de uşă, de tăcerea din spatele lui. Mireille stătea desigur lângă canat, cu urechea lipită de scândură, pândind. Ravinel tuşi uşor, făcu să sune gâtul sticlei de marginea paharului, cocoloşi nişte hârtie. Dacă ea se aştepta să surprindă vreun zgomot de sărutări...

Ea deschise uşa cu putere. El se întoarse.

— Tu?

În taiorul ci bleu marine, sub haina de voiaj larg descheiată, era subţire ca un băieţaş. Ţinea sub braţ poşeta mare, neagră, cu iniţialele: M.R. şi-şi răsucea mănuşile cu degetele ei subţiri. Nu se uita la bărbat, ci la bufet, la scaune, la fereastra închisă, apoi la masa pusă, cu portocala în echilibru pe cutia cu brânză, la carafă.

Făcu doi paşi, îşi ridică voaleta, pe care mai rămăseseră prinse câteva picături de apă, ca într-o pânză de păianjen.

— Unde e? Vrei să-mi spui unde e?

Ravinel se ridică încet, buimăcit.

— Cine?

— Femeia aia... Ştiu tot... Nu-i nevoie să minţi.

Îi oferi, maşinal, un scaun şi cu spinarea puţin încovoiată, cu o cută de stupoare pe frunte, bălăbănindu-şi braţele cu podurile palmelor în afară, se auzi pe el însuşi spunând:

— Micuţa mea Mireille... Dar ce ai? Ce înseamnă toate astea?

Atunci, ea se prăbuşi pe scaun şi, cu faţa ascunsă în braţul îndoit, cu părul blond revărsat peste farfuria cu şuncă, începu să plângă cu hohote. Şi Ravinel surprins, sincer şi profund impresionat, o bătu uşor pe umăr.

— Ei hai. Ei hai... Calmează-te! Ce-i povestea asta cu o femeie? Credeai că te înşel... Micuţa mea! Hai, vino să vezi... Da! Da! Insist. Îmi vei explica pe urmă.

O ridică, o susţinu de talie, o antrenă cu paşi mărunţi. În timp ce ea plângea la pieptul lui.

— Uită-te bine peste tot. Nu-ţi fie frică.

Cu piciorul, împinse uşa camerei, bâjbâi ca să găsească comutatorul. Vorbea tare, cu un fel de prietenie ursuză, greoaie.

— Recunoşti camera, nu?... E numai patul şi dulapul... Nimeni sub pat şi nimeni în dulap... Miroase!... Aspiră o dată tare... mai tare... Da, miroase a pipă, pentru că fumez înainte de a adormi... Dar dacă vrei să descoperi un parfum, poţi să cauţi mult şi bine... Acuma, în camera de baie... Şi în bucătărie, da, insist...

Deschise, în glumă, dulăpiorul pentru alimente. Mireille îşi şterse ochii, începu să surâdă printre lacrimi.

O sili să se întoarcă, şoptindu-i la ureche:

— Ei, te-ai convins?... Fetiță mică! În fond nu-mi displace să te ştiu geloasă... Dar să faci o asemenea călătorie. În noiembrie! Ți s-au spus desigur nişte orori?

Se înapoiaseră în sufragerie.

— Ei drăcie! Uităm garajul!

— Nu ai dreptate să glumeşti, bolborosi Mireille.

Şi, din nou, era cât pe aci să izbucnească în lacrimi.

— Hai! Vino să-mi povesteşti drama asta mare... Uite, aşază-te în fotoliu, până pun radiatorul în priză... Nu eşti prea obosită?... Văd bine că eşti epuizată, zău... Fă-te barem comodă.

Apropie radiatorul de picioarele soției, îi scoase pălăria şi se aşeză pe brațul fotoliului.

— O scrisoare anonimă, nu-i aşa?

— Dacă n-ar fi vorba decât de o scrisoare anonimă!... Mi-a scris Lucienne.

— Lucienne!... Ai scrisoarea?

— Vezi bine.

Ea îşi deschise poşeta, scoase scrisoarea. El i-o smulse din mână.

— E chiar scrisul ei. Ei, poftim!

— Oh! nu s-a jenat să semneze.

El se prefăcu că citeşte. Cunoştea pe de rost aceste trei pagini pe care le scrisese Lucienne, cu o zi mai înainte, de față cu el:... *o dactilografă de la Creditul Lionez, o roşcovană, tinerică, pe care o primeşte în fiecare seară. Am ezitat multă vreme ca să te previn, dar...*

Ravinel umbla încoace şi încolo, strângând pumnii.

„E de necrezut! Trebuie că Lucienne a înnebunit subit...”

Strecură scrisoarea în buzunar, cu un gest care voia să pară maşinal, se uită la deşteptător.

— Este desigur cam târziu... Şi apoi, miercurea

trebuie să fie la spital... Păcat! Am fi lămurit imediat toată povestea asta... În orice caz, nu va pierde nimic aşteptând.

Se opri brusc, întinse larg braţele vrând parcă să spună că nu înţelege nimic.

— O femeie care pretinde că este prietena noastră... Pe care o considerăm ca făcând parte din familie... Pentru ce? Pentru ce?...

Îşi turnă un pahar de vin şi îl bău pe nerăsuflate.

— Vrei să mănânci ceva? Nu-i totuşi un motiv, pentru că Lucienne...

— Nu, mulţumesc.

— Atunci, puţin vin?

— Nu. Numai un pahar mare de apă.

— Cum vrei.

Luă carafa fără să tremure, umplu paharul, îl aşeză lângă Mireille.

— Dar dacă cineva i-o fi imitat scrisul, semnătura.

— Haida de! O cunosc prea bine... Şi hârtia asta! În fine, scrisoarea a fost expediată fără doar şi poate de aici. Uite ştampila poştei: *Nantes*... A fost pusă ieri. Am primit-o cu poşta de ora patru. Zău! Ce lovitură!

Îşi trecu batista peste faţă, întinse mâna spre pahar.

— Ah! N-am stat mult la îndoială.

— În asta te recunosc prea bine.

Ravinel îi mângâie încetişor, părul.

— În fond, Lucienne este poate pur şi simplu geloasă, murmură el. Ea ne vede foarte uniţi... Sunt oameni care nu pot suporta fericirea altora. Şi apoi, parcă putem şti ce-i în mintea ei?... Te-a îngrijit admirabil, acum trei ani... Oh! nu neg, a fost devotată... Poate pentru că tu păreai pe ducă... Dar în sfârşit, este doar meseria ei să salveze oamenii. Şi apoi, se poate să fi avut pur şi simplu noroc. Nu toate tifosurile sunt mortale.

— Da, dar, adu-ți aminte ce drăguță a fost... Până într-atât încât să mă trimeată înapoi la Paris cu ambulanța spitalului.

— De acord! Dar cine îți spune că nu se gândea, chiar din momentul acela, să se vâre între noi?... Căci în sfârşit, acum că mă gândesc mai bine... Mi-a făcut avansuri. Mă miram eu că o întâlneam aşa de des... Ia spune, Mireille? Dar dacă ar fi îndrăgostită de mine?

Pentru prima oară, figura Mireillei se lumină.

— Tu? spuse ea. Un babalâc! Ce-ți veni?

Bău cu înghițituri mici, împinse paharul gol şi, văzând pe Ravinel foarte palid şi cu ochii strălucitori, adăugă, căutând să-i ia mâna:

— Nu te supăra, dragule! Am spus-o ca să te necăjesc... E doar rândul meu.

II

— Nu cumva te-ai dus să-i povesteşti fratelui tău...

— Ei aşi! Mi-ar fi fost prea ruşine... Şi apoi abia am avut timp să alerg la gară.

— Vasăzică nimeni nu ştie de voiajul tău.

— Nimeni. N-am de dat socoteală nimănui.

Ravinel întinse mâna spre carafă.

— Încă puțină apă?

Umplu paharul, fără să se grăbească, apoi adună foile dactilografiate, risipite pe masă: *Casa Blanche şi Lehuédé*... O clipă rămase pe gânduri.

— Şi totuşi nu văd altă explicație. Lucienne vrea să ne despartă... Adu-ți aminte... Exact acum un an, când a făcut stagiul acela, la Paris. Mărturiseşte că ar fi putut să-şi găsească locuință la spital sau la hotel... Dar nu..

— A trebuit să se instaleze la noi.

— Dacă n-am fi invitat-o, după toate atențiile pe care le-a avut față de mine!

— Nu zic nu. Dar de ce ni s-a vârât în suflet? Puțin mai lipsea şi ar fi început să dirijeze totul. Sfârşiseşi prin a o asculta ca o servitoare.

— Oh! Tocmai tu vorbeşti. Parcă pe tine nu te trata ca pe un gogoman?

— Totuşi nu eu îi găteam mâncările preferate.

— Nu. Dar îi băteai corespondența la maşină.

— E o fată ciudată, spuse Ravinel. Ce-o fi sperat trimițându-ți scrisoarea? Era firesc să se gândească că vei veni imediat... şi ea ştia că mă vei găsi singur.

Atunci? Duplicitatea ei ar fi ieşit imediat la iveală.

Mireille păru impresionată şi Ravinel resimţi o plăcere aprigă. Ca s-o prefere pe Lucienne, asta nu putea accepta.

— Pentru ce? murmură Mireille. Da, pentru ce?... E totuşi bună.

— Bună!... Se vede că n-o cunoşti. Biata mea micuţă! Eu care am văzut-o la lucru. Aici, în mediul ei. Dar nici nu poţi să-ţi închipui!... Uite, infirmierele ei! Dacă ai şti cum se poartă cu ele!

— Ei asta!

Mireille încercă să se scoale, dar fu nevoită să se sprijine de fotoliu, apoi căzu din nou şi-şi trecu dosul mâinii peste faţă.

— Ce ai?

— Nimic... O ameţeală.

— Vezi în ce hal ai ajuns. Dacă te îmbolnăveşti... În orice caz, nu Lucienne te va îngriji.

Ea căscă, îşi ridică părul cu o mişcare fără vlagă.

— Ajută-mă, te rog, îi zise. Vreau să mă întind puţin. Mi s-a făcut somn, aşa dintr-o dată, dar ce somn!

O apucă de sub braţe. Ea era cât pe aci să se prăbuşească înainte, se agăţă de marginea mesei.

— Sărăcuţa de tine. Să ajungi în halul ăsta!

O trase spre dormitor. Picioarele lui Mireille se îndoiau, devenind moi. Şi le târa pe parchet, pierzându-şi un pantof. Ravinel, complet epuizat, îi dădu drumul să cadă pe pat. Era palidă şi părea că respiră anevoie.

— Cred că... nu am avut dreptate...

Vocea îi era doar un murmur, dar ochii mai aveau o mică flacără de viaţă.

— Nu trebuia să te vezi cu Germain sau cu Marthe, zilele stea? întrebă Ravinel.

— Nu... Nu înainte de săptămâna viitoare.

Acoperi cu cuvertura picioarele soției sale. Ochii lui Mireille nu-l mai părăseau, ochi plini de spaimă, în fundul cărora se ghicea frământarea obscură a unui gând pe punctul de a se destrăma.

— Fernand!

— Ce mai vrei?... Odihnește-te.

— ...paharul...

Nu mai era nevoie să mintă. Ravinel încercă să se depărteze de pat. Ochii îl urmăreau, rugători.

— Dormi! strigă el.

Pleoapele lui Mireille se mișcară, o dată, de două ori. În centrul pupilelor nu mai era decât un punct minuscul de lumină, apoi lumina se stinse, ochii se închiseră încet. Ravinel își trecu mâna peste față, cu un gest brusc, ca un om care simte pe piele un fir de păianjen. Mireille nu mai mișca. Între buzele ei fardate, apărea linia sidefie a dinților.

Ravinel părăsi camera, înaintă bâjbâind în vestibul. Se simțea puțin amețit și avea, lipită pe retină, imaginea ochilor lui Mireille, o imagine galbenă, când strălucitoare, când tulbure, care se așeza peste tot în fața lui, ca un fluture de coșmar.

Traversă grădinița din trei pași mari, trase portița pe care Mireille o lăsase întredeschisă, și strigă încet:

— Lucienne!

Ea ieși, imediat, din umbră.

— Vino! spuse el. S-a făcut.

Lucienne intră înaintea lui în casă.

— Ocupă-te de baie, îi spuse ea.

Dar el o urmă în dormitor, ridică în treacăt pantoful, și îl puse pe cămin, de care fu nevoit să se reazeme. Lucienne ridică pleoapele lui Mireille, una după alta. Se vedea globul alburiu al ochiului, pupila inertă care părea

pictată pe albul ochiului. Şi Ravinel, fascinat, nu putea întoarce capul.. Simțea că fiecare gest al lui Lucienne îi pătrundea în memorie şi i se imprima acolo ca un tatuaj oribil. Citise, în reviste, reportaje şi articole despre serul adevărului. Dacă poliția... Tremură, îşi împreună mâinile, apoi, speriat de acest gest de rugă umilă, le duse la spate. Lucienne observă atent pulsul lui Mireille. Degetele ei nervoase fugeau de-a lungul încheieturii albe ca un animal sprinten care caută artera, înainte de a înțepa sau de a muşca. Se opriră, se adunară la un loc. Lucienne ordonă fără să mişte:

— Baia. Repede!

Îşi luase vocea ei de doctor, o voce puțin seacă, care avea obiceiul să emită sentințe indiscutabile, vocea care-l liniştea pe Ravinel când se plângea de inimă. Se târî până în camera de toaletă, deschise robinetul şi apa țâşni zgomotos pe fundul băii. Speriat, închise robinetul pe jumătate.

— Ei bine, strigă Lucienne, ce nu merge?

Şi cum Ravinel nu răspunse, ea veni până în prag.

— Zgomotul, zise el. Să n-o deşteptăm.

Ea nu-şi dete măcar osteneala să răspundă, dar, ca o sfidare, deschise complet robinetul de apă rece, apoi pe cel de apă caldă. După aceea se întoarse în dormitor. Apa creştea încet în baie, o apă puțin verde, străbătută de băşici, şi un abur uşor se forma la suprafață, se condensa în picături perfect rotunde, strânse una lângă alta pe suprafețele de email alb, pe pereți, până pe policioara de sticlă a lavaboului. Oglinda, aburită de ceață, nu-i reflecta lui Ravinel decât o siluetă confuză, de nerecunoscut. Încercă apa cu mâna, ca şi cum ar fi fost vorba de o baie adevărată, şi dintr-o dată, se ridică, cu tâmplele zvâcnind. Adevărul îl lovi încă o dată în față, căci era o adevărata lovitură. Lovitură de pumn şi în

acelaşi timp lovitură de lumină. Înțelegea ceea ce era pe cale să înfăptuiască şi tremura din cap până în picioare... Din fericire, această impresie nu dăinui mult. Încetă foarte repede să realizeze că era vinovat, el, Ravinel: Mireille băuse un somnifer. O baie se umplea. Nimic din toate astea nu semăna cu o crimă. Nimic din toate astea nu era teribil. Turnase apă într-un pahar, dusese pe soția lui până la pat... Gesturi de fiecare zi. Mireille murea, ca să zicem aşa, din propria ei vină, ca de pe urma unei boli contractate din imprudență. Nu era nimeni răspunzător. Nimeni nu o ura pe această biată Mireille. Era mult prea neînsemnată... Şi totuşi, când Ravinel se înapoiase în dormitor... Era un fel de vis absurd. Nu mai ştia prea bine dacă nu cumva visa... Nu. Nu visa... Apa cădea greoi în cadă. Corpul era încă acolo, pe pat, şi pe cămin era un pantof de femeie. Lucienne scotocea liniştită în poşeta lui Mireille.

— Ei bine! făcu Ravinel.

— Caut biletul ei de tren, explică Lucienne. Ia gândeşte-te că a luat un dus şi întors. Totul trebuie prevăzut... Scrisoarea mea? I-ai luat-o?

— Da. O am în buzunar.

— Arde-o... Imediat. Ai fi în stare să uiți. Ia scrumiera de pe noptieră.

Ravinel aprinse colțul plicului cu bricheta şi nu dădu drumul scrisorii până ce focul nu-i atinse degetele. Hârtia se răsuci în scrumieră, se încreți, cu marginile zdrențuite şi roşii.

— N-a vorbit cu nimeni de călătoria ei?

— Cu nimeni.

— Nici măcar cu Germain.

— Nu.

— Dă-mi pantoful.

El luă pantoful de pe cămin şi ceva care semăna cu un

hohot de plâns îl înecă.

Lucienne încălță piciorul lui Mireille, cu îndemânare.

— Apa, spuse ea. Trebuie să fie destulă.

Ravinel umbla acuma ca un somnambul. Închise robinetele, şi tăcerea bruscă îl ameți. Îşi văzu oglindită imaginea, pe care o deformau micile valuri. Un craniu chel, sprâncene groase, zbârlite, vag roşcovane, şi o mustață tăiată în perie sub un nas caraghios desenat. Fața unui om energic, aproape brutal. O simplă mască, care înşela de obicei pe oameni, care îl înşelase chiar pe Ravinel, mulți ani în şir, dar care n-o amăgise pe Lucienne nici măcar o secundă.

— Grăbeşte-te! îi strigă.

El tresări şi reveni lângă pat. Lucienne o ridicase pe Mireille de mijloc şi se căznea să-i scoată mantoul. Capul lui Mireille se clătina, căzând când pe un umăr, când pe celălalt.

— Ține-o.

Ravinel trebui să strângă din dinți, pe când Lucienne făcea să alunece, cu precizie, mânecile hainei.

— Îndreapt-o.

Ravinel îşi ținea soția la piept într-un fel de îmbrățişare plină de dragoste care îl înspăimântă. O aşeză din nou pe pernă, îşi şterse mâinile, respiră zgomotos. Lucienne împături atentă mantoul, îl duse în sufragerie unde rămăsese pălăria lui Mireille. Ravinel fu obligat să se aşeze. Momentul sosise. Imposibil, acuma, să mai gândeşti: „Mai este timp să te opreşti, să-ți schimbi părerea”. Gândul ăsta i se înfățişase în mai multe rânduri, ba chiar îl şi susținuse. Îşi spuse că, poate, în ultimul moment... Amâna întotdeauna, pentru că un eveniment pe care îl imaginezi păstrează o fluiditate liniştitoare. Ai asupra lui un ascendent. Nu este real. De data asta, evenimentul era aci. Lucienne

reveni, pipăi mâna lui Ravinel.

— Nu merge, murmură el... Totuşi fac tot ce pot.

— O s-o iau eu de umeri, spuse ea. Tu n-ai decât să-i ții picioarele.

Treaba asta devenea o chestiune de amor propriu, aproape de demnitate. Ravinel se decise. Strânse în degete gleznele lui Mireille. Fraze absurde îi treceau prin minte: „Te asigur că nu vei simți nimic, biata mea Mireille... Vezi... Sunt obligat... Îți jur totuşi că nu-ți vreau răul... Şi eu sunt bolnav... O să crăp într-una din zilele astea... O sincopă cardiacă.” Îi venea să plângă. Lucienne, cu tocul pantofului, împinse uşa de la baie. Era puternică la fel ca un bărbat şi obişnuită să ducă bolnavi în brațe.

— Reazem-o pe margine... Aşa... Ajunge... Lasă-mă pe mine.

Ravinel se dădu înapoi cu atâta grabă încât lovi cu cotul policioara, deasupra lavaboului, şi era cât p-aci să spargă paharul de spălat pe dinți. Lucienne împinse mai întâi picioarele lui Mireille, apoi făcu să alunece tot corpul şi stropii țâşniră şi căzură din nou pe pardoseală.

— Hai, îl îndemnă Lucienne, grăbeşte-te... Adă suporții de fier din cămin... Cei din sufragerie, da.

Ravinel se îndepărtă. „S-a sfârşit – s-a sfârşit... E moartă.” Vorbele îi loveau țeasta. Nu mai putea umbla drept şi, în sufragerie, bău un pahar mare de vin. Un tren fluieră. Personalul de Rennes, desigur... Pe suporții din cămin era puțină funingine. Trebuia oare să-i şteargă?... Dar nimeni nu va şti niciodată.

Aduse suporții, se opri în dormitor, neîndrăznind să mai înainteze. Lucienne stătea nemişcată aplecată deasupra căzii.

Brațul stâng, scufundat în apă, nu i se vedea.

— Pune-le jos, comandă ea.

Ravinel nu-i recunoscu vocea. Lăsă suporții pe pragul camerei de baie şi Lucienne se aplecă, îi luă unul după altul, cu mâna ei liberă. În ciuda tulburării, nu făcea niciun gest inutil. Suporții vor menține, ca un lest, cadavrul pe fundul apei. Ravinel, cu câțiva paşi şovăitori, se duse până la pat, îşi înfundă capul în pernă, şi îşi dete drumul durerii. În fața ochilor imaginile i se amestecau, cele de alta dată: Mireille vizitând căsuța din Enghien.

— Vom pune aparatul de radio în dormitor, nu-i aşa, iubițelule?

Mireille aplaudând când cumpărase automobilul Juvaquatre:

— S-ar putea chiar dormi în maşină, ştii, e destul de mare.

Şi încă alte imagini, mai puțin precise: o barcă cu motor, la Antibes, o grădină plină de flori, un palmier... Lucienne dete drumul la apă în chiuvetă. Apoi, Ravinel auzi clinchetul unui flacon de apă de colonie. Îşi curăța mâinile, brațele, metodic, ca după o operație. Îi fusese totuşi frică lui Lucienne? Sunt frumoase teoriile. Te prefaci că dispreţuieşti viața omenească. Faci caz de idei lipsite de iluzii. Cine vrea să reuşească... Da, desigur. Dar când moartea e aici, chiar şi moartea fără dureri, eutanasia, cum spunea ea, ei bine, nu prea te simți la largul tău. Nu, el nu va uita niciodată privirea lui Lucienne în momentul când lua suporții, o privire tulbure, răvăşită... O privire care pe Ravinel îl liniştea. Acuma, erau complici. Ea nu-l mai poate părăsi. În câteva luni se vor căsători. În sfârşit, va rămâne de văzut. N-au hotărât încă nimic definitiv.

Ravinel îşi şterse ochii, mirat că a plâns atât de mult. Se aşază pe pat.

— Lucienne?

— Ce vrei?

Ea îşi regăsi vocea de toate zilele. În acest moment el putea să jure că se pudrează, că-şi pune puțin ruj pe buze.

— Dacă am termina totul astă-seară?

De data asta, ea ieşi din camera de toaletă, cu tubul de ruj în vârful degetelor.

— Dacă... am lua-o cu noi? continuă Ravinel.

— Ei, asta-i, îți pierzi capul. N-ar fi fost nevoie să ne dăm osteneala să punem la punct un plan ca ăsta.

— Sunt aşa de nerăbdător ca... totul să se termine.

Lucienne se uită pentru ultima dată la cadă, stinse lumina, închise, foarte încet, uşa.

— Şi alaiul tău?... Poliția poate foarte bine să te suspecteze, ştii. Şi mai ales societatea de asigurări... Trebuie ca astă-seară să te vadă nişte martori, şi mâine... şi poimâine.

— Bineînțeles, spuse el copleşit.

— Hai! Sărăcuțul meu drag, ce a fost mai greu a trecut... N-ai să-ți pierzi firea tocmai acuma.

Îl mângâie pe obraz. Degetele ei miros a apă de colonie. El se ridică, sprijinindu-se pe umărul ei.

— Ai dreptate. Atunci nu te mai văd până vineri.

— Vai! Ştii foarte bine... Am spitalul... Şi apoi unde ne-am revedea?... Totuşi, nu aici?

— Oh! nu.

Strigase, literalmente.

— Vezi... Nu e momentul să fim văzuți împreună. Ar fi stupid să compromitem totul pentru o... copilărie.

— Atunci, poimâine, la ora opt?

— La ora opt, pe cheiul Ile-GIoriette, cum ne-am înțeles. Să sperăm că noaptea va fi întunecoasă, ca astăzi.

Ea aduse pantofii, cravata lui Ravinel, îl ajută să-şi

îmbrace pardesiul.

— Ce-ai să faci aceste două zile, bietul meu Fernand?

— Nu ştiu.

— Mai ai doar câțiva clienți de vizitat prin împrejurimi.

— Oh! Cât despre asta, am întotdeauna.

— Geamantanul tău e în maşină?... Briciul?... Peria de dinți?

— Da. Totul este în regulă.

— Atunci, s-o ştergem! Ai să mă laşi în piața Comerțului.

Ea închise uşile, cu grijă, întoarse de două ori cheia în broasca portiței, în timp ce el se duse să deschidă garajul. Lampadarele păreau că strălucesc ca prin sită. Ceața era călduță; mirosea a mâl. Un motor mergea undeva, înspre fluviu, un Diesel care dădea rateuri. Lucienne se urcă în camionetă, lângă Ravinel care schimba nervos vitezele. Trase maşina la întâmplare lângă trotuar, împinse uşa glisantă a garajului, trebălui un timp la broască, apoi cu capul sus, privi casa şi îşi ridică gulerul pardesiului.

— Să mergem!

Automobilul porni greoi, spintecând o materie moale care se da la o parte în draperii gălbui, se lipea de parbriz, cu toate mişcările de evantai ale ştergătoarelor. Se încrucişară cu o locomotivă, care dispăru imediat, brăzdând prin ceață o alee mai luminoasă în care străluceau şine, macazuri.

— Nimeni nu mă va vedea coborând, murmură Lucienne.

Un felinar roşu le indică şantierul Bursei, şi în acelaşi timp zăriră luminile tramvaielor înşirate în jurul pieței Comerțului.

— Lasă-mă aici.

Ea se aplecă, îl sărută pe tâmplă.

— Nicio imprudență. Fii calm. Ştii bine, dragule, că trebuia s-o facem.

Trânti uşa, se cufundă în peretele cenuşiu prin care, trecând, stârni rotocoale domoale de fum. Ravinel rămase singur, cu mâinile crispate pe volanul care trepida. Avu atunci certitudinea că ceața asta… Nu! Nu era o simplă întâmplare. Ceața asta avea o semnificație precisă. El, Ravinel, era aici în cutia asta de metal, ca în pragul judecății de apoi… Ravinel… Un biet tip cumsecade, nu prea rău în fond. Se vedea cu sprâncenele lui groase, posace… Fernand Ravinel… traversând existența, cu mâniile întinse, ca un orb… Mereu ceața!… Abia câteva siluete întrezărite… siluete înşelătoare… Mireille… Şi soarele nu va răsări niciodată. De asta era sigur. Nu va ieşi niciodată din această țară fără graniță. Un suflet rătăcit. O fantomă? Nu era pentru prima dată când ideea asta îl frământa pe Ravinel. Poate că el nu era, în definitiv, decât o fantomă?

Ambreiă, ocoli piața cu viteza întâi. Prin geamurile aburite ale cafenelelor se vedeau siluete desenate în negru şi alb. Un nas, o pipă mare, o mână mare care, brusc, creştea, semăna cu o spărtură în formă de stea, şi lumini, lumini… Ravinel simțea nevoia să vadă lumini, să umple de lumină acest înveliş de carne, dintr-o dată prea mare pentru el. Stopă maşina în fața braseriei *De la Fosse*, trecu prin uşa turnantă în urma unei fete blonde, voinice, care râdea. Se găsi în alt fum, cel al pipelor şi al țigărilor, care se întindea printre figuri, se agăța de sticlele pe care un chelner le purta, cu brațele întinse, pe o tavă. Ochi se ridicau, degete plesneau.

— Firmin! Coniacul meu?

La casă, pe mese, sunau monezi, şi o maşină de înregistrat zdrobea cifre în zarva comenzilor.

— Şi trei filtre, trei!

Bilele se rostogoleau pe biliard, se ciocneau între ele cu un pocnet discret. Zgomotul vieții. Ravinel se trânti pe colțul unei canapele, relaxându-şi muşchii.

— Am ajuns, gândi el.

Mâinile se aflau în fața lui pe măsuță, lângă o scrumieră pătrată, care avea, pe toate cele patru laturi, în litere cafenii, cuvântul *Byrrb*. Era un obiect solid, plăcut la pipăit.

— Ce doreşte domnul?

Chelnerul se aplecă cu o deferență amestecată cu cordialitate. Atunci, Ravinel avu o inspirație.

— Un punci, Firmin, spuse el. Un punci mare!

— Bine, domnule.

Ravinel uita încet şi noaptea şi casa aceea. Îi era cald. Fuma o țigară care mirosea bine. Chelnerul se foia atent în jurul lui cu gesturi precaute şi nesățioase. Zahărul, romul... Şi în curând din licoare se ridică flacăra. O flacără frumoasă, care părea că se naşte spontan în aer, deasupra lichidului. O flacără mai întâi albastră, apoi portocalie, zvâcnind, cu mici dâre de foc. Îți făcea plăcere s-o priveşti. Ravinel îşi aminti de un calendar la care se uitase mult când era mic: o negresă în genunchi, lângă un țărm auriu, scăldat de o mare albastră. Regăsea în flacăra punciului, aceleaşi tonuri înflăcărate. Şi când bău o înghițitură din băutura arzătoare, simți în el un fel de curgere de aur topit, ca un soare calm care gonea temerile, scrupulele, angoasa. Avea şi el dreptul să trăiască, din plin, puternic, fără să dea socoteală nimănui. Se simți eliberat de ceva care îl înăbuşea de mult. Pentru prima dată se uită fără teamă la celălalt Ravinel, acela care îl privea din oglindă. Treizeci şi opt de ani. O mutră de om bătrân de pe acum, şi totuşi nu începuse încă să trăiască. Era contemporan cu băiețaşul

care contempla negresa şi marea de azur. Dar ca să trăiască nu era încă prea târziu.

— Firmin! Încă unul! Şi un mers al trenurilor.

— Bine, domnule.

Ravinel scoase din buzunar o carte poştală. Lucienne avusese, bineînțeles, ideea să scrie câteva cuvinte lui Mireille. *Voi sosi sâmbătă dimineața…* Îşi scutură stiloul. Chelnerul se înapoia.

— Spune-mi, Firmin, în ce zi suntem azi?

— Păi… în patru, domnule.

— În patru… E adevărat! În patru. Am scris totuşi data asta toată ziua... N-ai cumva din întâmplare o marcă poştală?

Mersul trenurilor era jegos, pătat pe la colțuri. Dar Ravinel nu mai era sensibil la asemenea detalii. Căută vechea rețea a P.L.M.-ului. Va pleca din Paris, bineînțeles. Cu trenul! Nici vorbă de camionetă, de data aceasta! Era vrăjit de numele pe care degetele lui le descopereau: Dijon, Lyon, toate oraşele din valea Ronului… *No. 35 – Riviera Express – Clasa întâi şi a doua – Antibes ora 7 şi 44 -*… Erau şi trenuri rapide, ca acesta, care goneau până la Ventimglia, altele care treceau direct în Italia prin Modano. Erau trenuri cu vagoane restaurante, altele cu vagoane de dormit… sleepingurile lungi, albastre... Le vedea în fumul țigării. Îşi imagina legănarea lor înceată în noapte, o noapte luminoasă care te lăsa să întrezăreşti prin fereastra vagonului cerul plin de stele, o noapte pe care puteai s-o priveşti în față.

Alcoolul îi umplea gura cu un gust de caramele. Capul îi era plin de un vuiet de călătorie. Uşa turnantă făcea să se învârtească jerba de lumini.

— O să închidem, domnule.

Ravinel, la rândul său, aruncă monezi pe masă, neglijează restul. Cu un gest, dă parcă la o parte pe

Firmin, dă la o parte casierița care-l priveşte, dă la o parte trecutul. Uşa îl înghite, îl zvârle pe trotuar. Şovăie, rezemându-se o clipă de perete. Gândurile i se încurcă. Un cuvânt îi vine mereu pe buze, fără niciun rost: Tipperary. Nu ştie ce înseamnă Tipperary. Surâde obosit.

III

Încă o zi şi jumătate! Încă o zi! Şi acum, Ravinel va număra ceasurile. Crezuse că această aşteptare va fi teribilă. Dar, într-un fel, e poate mai rău. E nesfârşită şi posomorâtă. Nu. Nu e teribilă. Timpul şi-a pierdut măsura. Prizonierul, condamnat la cinci ani, trebuie să resimtă, la început, acelaşi sentiment. Şi prizonierul condamnat pe viață... Ravinel alungă ideea asta care bâzâie cu încăpățânare ca o muscă atrasă de o putreziciune.

Bea. Nu pentru a se face văzut. Nu pentru a se îmbăta. Numai pentru a schimba cadența vieții. Între două pahare de coniac îți dai seama, câteodată, că s-a scurs un timp foarte lung, fără să ştii prea bine cum. Rumegi detalii minuscule. De exemplu, hotelul, unde ai fost obligat să dormi în noaptea precedentă. Pat prost. Cafea infectă. Oameni care vin şi pleacă neîncetat. Trenuri care fluieră. Ar fi trebuit să pleci din Nantes, să faci o tură la Redon, la Anceny. Dar, imposibil să pleci. Poate pentru că deşteptarea este însoțită de o luciditate ascuțită, descurajantă. Îți cântăreşti şansele. Ele par atât de infime, încât nici nu merită măcar să te lupți. Spre ora zece, dintr-o dată, încrederea revine. E ca o lumină nouă care învăluie ciudat motivele de neîncredere şi face din ele motive de speranță. Atunci împingi cu curaj uşa Cafenelei Franceze. Înfrunți prieteni. Sunt totdeauna acolo, doi sau trei, care beau cafele stropite cu alcool.

— Uite-l pe Fernand!
— Ia spune! Dar ai o mutră!

Trebuie să te aşezi între ei, să surâzi. Din fericire, ei acceptă prima explicație care îți trece prin cap. E destul să povesteşti că te dor dinții, că te-au năucit antinevralgicele.

— Eu, spune Tamisier, ce-am tras anul trecut cu o măsea!... Dacă ar fi continuat, cred că mă zvârleam în gârlă, atât de tare mă durea.

Foarte curios, dar chiar reflexele de felul acesta le accepți fără să clinteşti. Te convingi că te dor dinții şi totul se petrece ca şi cum dinții te-ar durea într-adevăr. Iată, chiar deunăseară, cu Mireille... Deunăseară era... Doamne! Era ieri seară... Oare minți?... Nu! E mult mai complicat decât asta. Devii dintr-o dată omul unei alte vieți, ca un actor. Numai că actorul, când cade cortina, încetează să se confunde cu personajele sale. Pe când, pentru unii... imposibil de ştiut cine e omul, cine e personajul.

— Ia spune, Ravinel, e un lucru serios noua mulinetă *Rotor*? Am văzut-o în *Pescuitul ilustrat*.

— Nu-i rea. Mai ales pentru pescuitul marin.

O dimineață de noiembrie, cu soarele alb, în fundul ceții, şi cu trotuarele ude. Din când în când, exact la colțul cafenelei, un tramvai face curba şi roțile lui, pe şine, scârțâie cu un sunet ascuțit, prelung, nu prea neplăcut.

— Cum îți merge?
— Merge.

Şi nici de data asta nu a mințit. Cam halucinantă această dedublare!

— Aiurită viață, spune Belloeil. Tot timpul pe drumuri! N-ai vrut niciodată să iei regiunea pariziană?

— Nu. Întâi, regiunea pariziană e rezervată voiajorilor

mai bătrâni. Şi apoi, aici cifra mea de afaceri e mult mai interesantă.

— Eu, spuse Tamisier, m-am întrebat întotdeauna de ce ai ales tu meseria asta... cu pregătirea ta intelectuală!

Şi îi explică lui Belloeil că Ravinel a făcut dreptul. Cum să le explici lor, ceea ce n-ai putut niciodată să descurci tu însuți. Atracția apei...

— Te doare, hai! murmură Belloeil.

— Da, mă cam înjunghie, din când în când.

Atracția apei, şi armonia, da, adevărata armonie a instrumentelor lustruite, delicate, complicate. E în asta şi ceva pueril, un sentiment care îți dovedeşte că n-ai reuşit să-ți înfrângi copilăria. Dar de ce ți-ai înfrânge-o? Ca să ajungi să semeni cu Belloeil, care vinde cămăşi şi cravate, şi care între doi clienți se alcoolizează, încet, cu răbdare, fără speranță. Atâția oameni, legați de cuşca lor, cu un lanț invizibil! Poți oare să le spui că-i dispreţuieşti puțin pentru că tu însuți aparții rasei mai puternice a nomazilor, pentru că tu lucrezi cu frivolități, pentru că tu vinzi vise, când înşiri pe tejghea cârlige, muşte artificiale sau linguri multicolore, aşa de bine denumite „năluci”. Ai o meserie, bineînțeles! Ca toată lumea. Dar nu e propriu-zis o meserie. Seamănă puțin cu pictura şi cu literatura... Greu de explicat. Pescuitul e un fel de evadare. Dar de unde să evadezi? Asta e toată problema.

...Ravinel tresare. Nouă şi jumătate. De trei sferturi de oră frământă mereu amintirile din seara trecută.

— Chelner!... Un coniac.

După întâmplarea din cafenea, ce s-a petrecut? A făcut o vizită lui Le Flem, lângă podul Pirmil. Le Flem i-a comandat trei puşti pentru vânătoarea de rațe. Au flecărit cu un frizer, care prinde nişte ştiuci enorme, în fiecare luni, la Pellerin. S-a vorbit de clean, de pescuitul

cu musca. Frizerul nu avea încredere în muştele artificiale. Ca să-l convingă a trebuit să confecționeze o muscă Hitchcock, cu pene de prepeliță. Ravinel fabrică muştele ca nimeni altul în Franța, şi poate, în toată Europa. E felul de a ține cârligul în mâna stângă. Dar mai ales, e felul de a înfăşură pana în jurul mânerului, de a înfoia fiecare fir al penei şi de a face nodul. Să dai cu lac e la îndemâna oricui. Dar faptul de a înfoia perişori minusculi, de a aşeza micile mandibule, acest soi de antene care dau muştei aparența vieții, şi chiar alegerea însăşi a culorilor, toate astea sunt o artă. Musca, ținută în palmă, vibrează, tremură... La cea mai mică adiere şi-ar putea lua zborul. Iluzia este atât de completă, încât încerci un sentiment neplăcut când vezi musca asta păroasă, aşezată pe piele, îți vine s-o striveşti.

— Asta-i grozav, spuse frizerul.

Le Flem, cu o mişcare a încheieturii mâinii, se preface că a prins un peşte în undiță şi o tijă de bambus imaginară, ținută în pumnul strâns, se îndoaie în arc. Brațul îi este agitat de zguduituri, ca şi cum peştele, acolo, s-ar năpusti prin adâncurile lichide.

— Amăgeşti cleanul cu imitația... şi vino încoace, micule!

Mâna lui stângă trece cu repeziciune un minciog imaginar pe sub peştele dominat. Are hazul lui, Le Flem ăsta.

Orele au trecut. După-amiază, cinema. Seara, cinema. Apoi, un alt hotel, de data asta prea liniştit. Prezența obsedantă a lui Mireille. Nu a lui Mireille în baie, dar a lui Mireille la Enghien. O Mireille foarte vie, căreia i-ar fi povestit bucuros temerile. „Ce ai face tu, Mireille, în locul meu?” Obligat totuşi să înțelegi c-o iubeşti încă, sau mai bine zis că începi, timid, s-o iubeşti. E grotesc! E odios, oricât ai vrea, şi totuşi...

— Ia uite! Dar... e Ravinel.

— Cum?

Sunt doi, care s-au oprit în fața lui, Cadiou şi încă unul, unul uscat, cu o canadiană, care se uită în ochii lui, ca şi cum...

— Îți prezint pe Larmingeat, spune Cadiou.

Larmingeat! Ravinel a cunoscut desigur pe Larmingeat, altădată, un băiețaş în uniformă neagră, care îi explica problemele. Se observă unul pe altul. Larmingeat întinde primul mâna.

— Fernand! Ce surpriză... Sunt totuşi douăzeci şi cinci de ani de atunci!...

Cadiou bate din palme.

— Trei coniacuri.

Se aşterne, totuşi, un moment de jenă. Larmingeat, tipul ăsta înalt cu nasul coroiat, cu ochii duri.

— Cu ce te ocupi? întrebă Ravinel.

— Arhitect... şi tu?

— Oh, eu. Reprezentant comercial.

Asta stabileşte imediat o distanță. Larmingeat ocoleşte răspunsul, se adresează lui Cadiou.

— Am fost împreună la şcoală, la Brest. Cred chiar că am absolvit împreună... Ce departe sunt toate astea!

Îşi încălzeşte coniacul în pumnul strâns, se adresează din nou lui Ravinel.

— Părinții tăi?

— Au murit.

Larmingeat suspină şi explică, pentru Cadiou:

— Tatăl lui era profesor la liceu. Îl văd şi acuma, cu umbrela şi cu servieta. Nu surâdea des.

Nu. Nu surâdea des. Era tuberculos. Dar asta, Larmingeat nu era obligat s-o ştie. Să nu vorbim de acest tată îmbrăcat totdeauna în negru, poreclit, de băieții de la liceu, Sardeaua. În fond, el este acela care l-a

dezgustat pe Ravinel de învățătură. Repetând mereu: „Când nu voi mai fi eu... Când nu mă vei mai avea”. Şi trebuia să lucrezi, să lucrezi... La masă, se oprea din mâncat, îşi privea fiul pe sub sprâncenele enorme, sprâncenele lui Ravinel. „Fernand, data tratatului de la Campo-Formio?... Formula butanului?... Concordanța timpurilor în limba latină?” Era un om precis, meticulos, care punea totul pe fişe. Pentru el, geografia era o nomenclatură de oraşe, istoria o nomenclatură de date, omul o nomenclatură de nume de oase şi de nervi. Pe Ravinel îl mai trec şi acuma sudori reci, când se gândeşte la bacalaureat. Şi deseori, nume bizare îi revin în memorie, ca nişte frânturi de coşmar: Point-à-Pitre... cretaceu... monocotiledonate... Nu degeaba eşti fiul Sardelei. Ce ar spune el, Larmingeat, dacă Ravinel i-ar mărturisi că s-a rugat ca să-i moară tatăl, că a pândit toate simptomele sfârşitului său apropiat? Ah! E tare în medicină. Ştie ce înseamnă puțină spumă la colțul buzelor, un anumit fel de a tuşi, dogit, seara. Ştie şi ce înseamnă când eşti fiul unui bolnav. Să tremuri mereu pentru sănătatea ta, să-ți supraveghezi temperatura, la schimbarea anotimpurilor. Cum spunea mamă-sa: „În familia noastră nu apucăm să facem ciolane bătrâne”. A murit la câteva luni după bărbatul ei, pe nesimțite, uzată de calcule şi economii. Pentru că Ravinel, era fiu unic, avu, în ciuda vârstei lui, impresia că era orfan. A rămas orfan. E ceva în el care nu a reuşit să înflorească şi tresare şi acuma când se trânteşte o uşă sau când cineva i se adresează pe neaşteptate. Îi este frică de întrebările intempestive. Desigur, nu-l mai întreabă nimeni de data tratatului de la Campo-Formio, dar îi este mereu frică să nu fie luat din scurt, să nu poată da o lămurire esențială. I s-a întâmplat, într-adevăr, să-şi uite propriul său număr de telefon sau numărul

automobilului. Într-o zi îşi va uita şi numele. Nu va mai fi nici fiu, nici soţ, nici nimic... Un om printre ceilalţi şi, în ziua aceea, cine ştie, poate că va fi fericit, va cunoaşte o fericire nepermisă!

— Îţi mai aduci aminte de hoinărelile noastre la Capul Spaniolilor?

Ravinel revine încet la suprafaţă. Ah! da, Larmingeat.

— Tare aş fi vrut să cunosc pe Ravinel în timpul acela, spune Cadiou. Îmi închipui că era un tip dat dracului, aşa-i?

— Un tip dat dracului?

Larmingeat şi Ravinel se uită unul la altul. Îşi surâd, şi e ca şi cum ar fi semnat, deodată, un pact. Pentru că acest Cadiou tot nu ar fi înţeles...

— Un tip dat dracului, da, într-un fel, spune Larmingeat, şi întreabă: Eşti însurat?

Ravinel îşi vede verigheta şi roşeşte.

— Da. Locuim la Enghien, lângă Paris.

— Cunosc.

Conversaţia are goluri. Ai tot timpul să te priveşti cu insistenţă. Şi Larmingeat poartă verighetă. Câteodată, se şterge la ochi, pentru că nu este obişnuit să bea alcool. Ai putea să-i pui întrebări, dar la ce bun? Pe Ravinel nu l-a interesat niciodată viaţa celorlalţi.

— Reconstrucţia merge? întreabă Cadiou.

— Aproximativ, spune Larmingeat.

— Cam cât ar costa un parter modest dar confortabil?

— Depinde. Patru camere şi baie, cam două milioane. Mă refer la o cameră de baie ultra modernă, bineînţeles.

Ravinel cheamă chelnerul.

— Încă un rând, propune Cadiou.

— Nu. Am o întâlnire. Scuză-mă, Larmingeat.

Strânge nişte mâini moi. Larmingeat ia un aer înţepat. Nu vrea să fie indiscret, bineînţeles.

— Ai fi putut totuşi să iei masa cu noi, bombăne Cadiou.

— Altădată.

— Contez pe asta. Am să-ți arăt terenul pe care l-am cumpărat, lângă podul Cens.

Ravinel pleacă cu paşi grăbiți. Îşi reproşează lipsa de sânge rece, dar e oare vina lui dacă este sensibil ca un om jupuit de piele? Oare un altul în locul lui...

Ceasurile trec. Îşi duce camioneta la stația de benzină de la Erdre. Gresaj. Plinul de benzină. Pune să i se umple două canistre, din precauțiune. Apoi se îndreaptă spre piața Comerțului, trece pe lângă Bursă, traversează splaiul insulei Joliette. Vede, la stânga sa, portul, luminile unui vapor de tip Liberty care se îndepărtează, Loira încrețită de imagini reflectate. Nu s-a simțit niciodată aşa de aproape de lucrurile care îl înconjoară, aşa de eliberat de el însuşi şi, totuşi, pieptul i se strânge dureros, nervii i se încordează pentru a putea suporta încercarea iminentă. Un imens tren de marfă trece pe lângă el. Ravinel numără vagoanele. Treizeci şi unu. Lucienne a plecat desigur de la spital. O va lăsa pe ea să termine treaba. La urma urmei ea este cea care a pus la cale totul. Ah! prelata! Ştie că este în spatele lui, împăturită în colțul camionetei, totuşi se întoarce s-o vadă. O prelată California, aceea pe care o prezintă ca eşantion, pentru materialul de camping. În momentul când se îndreaptă din nou, o vede pe Lucienne care soseşte, fără zgomot, pe tălpile ei de crep.

— Bună seara, Fernand... Merge... Nu eşti obosit?

Chiar înainte de a deschide uşa maşinii, şi-a scos mănuşile ca să palpeze mâna lui Ravinel. Face o mutră.

— Îmi pari cam nervos... Şi miroşi a băutură.

— N-am avut încotro, bombăne el pornind motorul. Chiar tu mi-ai recomandat să fac în aşa fel încât să fiu

văzut.

Automobilul urmează cheiul La Fosse. E ora ieşirii de la lucru. Zeci de mici lumini se încrucişează în zig-zag în noapte: biciclişti. Se strecoară printre ei cu îndemânare. Dincolo de podul transbordor, circulația e mult mai uşoară.

— Dă-mi cheile, murmură Lucienne.

El face o manevră, intră în marşarier, şi ea închide uşa garajului. Ravinel ar bea cu plăcere un coniac.

— Prelata, spune Lucienne.

Deschide uşa cealaltă, cea din fund, ascultă. Apoi urcă cele două trepte, intră în casă, pe când Ravinel scoate prelata, o întinde, o face sul. Şi, dintr-o dată, aude zgomotul de care se temea... Apa... Apa care se scurge din cadă... Țeava de scurgere trece prin garaj. A văzut el, în mai multe rânduri, oameni înecați. În meseria lui, prin forța lucrurilor, circuli mult de-a lungul râurilor. Un înecat nu e ceva plăcut la vedere. E negru, umflat. Pielea crapă când o prinzi cu cangea... Urcă cele două trepte. Acolo, în fundul casei tăcute, cada se goleşte, cu sughițuri, cu bolboroseli... Ravinel o ia pe culoar, se opreşte pe pragul dormitorului. Uşa camerei de toaletă este deschisă. Lucienne stă aplecată deasupra băii, din care se aude o ultimă gâlgâire. Ea se uită la ceva... Prelata cade. Ravinel nu mai ştie dacă el i-a dat drumul sau dacă a alunecat... Se întoarce, intră în sufragerie. Litrul de vin este încă pe masă, lângă carafă. Bea din sticlă, până îşi pierde răsuflarea. Şi apoi ce! Trebuie totuşi să se decidă. Se înapoiază, ridică prelata.

— Întinde-o bine, spune Lucienne.

— Ce?

— Prelata.

Are o figură dură, implacabilă, pe care nu i-a văzut-o niciodată. Ravinel desfăşoară pânza impermeabilă. E ca

un imens covor verzui, puțin prea mare pentru camera de baie.

— Ei? şopteşte Ravinel.

Lucienne şi-a scos mantoul, şi-a sumes mânecile.

— Ei? repetă Ravinel.

— Ce crezi! spune ea. După patruzeci şi opt de ore…

Stranie putere a cuvintelor! Lui Ravinel îi este dintr-o dată frig. Îi este frig pentru Mireille. Vrea s-o vadă. Se apleacă deasupra băii, ca un om cuprins de amețeală. Descoperă fusta lipită de picioare, brațele îndoite, mâinile strânse în jurul gâtului… Ah!

Se dă înapoi, cu un țipăt. A văzut figura lui Mireille, părul înnegrit de apă, lipit pe frunte, pe ochi, ca nişte alge. I-a văzut şi dinții rânjiți, gura țeapănă…

— Ajută-mă, spune Lucienne.

Se reazemă de chiuvetă. Îl apucă greața.

— Aşteaptă… puțin.

E oribil! Şi totuşi trebuie să recunoască că se aştepta la ceva mai rău. Dar înecații din fluvii sunt nişte înecați mai vechi, care au plutit la întâmplare zile şi zile în şir de-a lungul malurilor negre, pline de rădăcini. Pe când…

Se îndreaptă, îşi scoate pardesiul, vestonul.

— Ia picioarele, ordonă Lucienne.

Operația, incomodă, îngreunează povara. Picături cad cu zgomot. Ah! picioarele astea țepene, reci ca gheața. Corpul lui Mireille trece peste marginea băii. Îl întind pe prelată. Lucienne îl acoperă, apoi îl rostogoleşte, ca pe un pachet pe care îl ambalezi. La picioarele lor nu se mai află decât un cilindru de pânză lucioasă din care se prelinge puțină apă. E suficient să suceşti cele două capete ale prelatei pentru a avea de unde s-o ridici. Şi merg, unul după altul, purtând povara prin casă.

— Ar fi trebuit să deschizi uşa maşinii, spune Lucienne.

Ravinel ridică panoul din fund, se cațără în camionetă şi trage spre el coletul pe care, pentru că era prelung, sunt obligați să-l proptească de-a curmezişul.

— Ar fi fost mai bine să-l legăm, spune Ravinel.

Îi pare imediat rău de reflecția asta. A vorbit voiajorul comercial. Nu soțul. De altfel, oare Lucienne nu s-a gândit şi la acest detaliu?

— Nu vom avea timp de pierdut, acolo. Merge şi aşa.

Ravinel coboară, îşi fricționează şalele. Iată. E gata. E puțin uluit. N-a fost nevoie să folosească toată energia nervoasă pe care o acumulase şi îi mai rămân de cheltuit forțe care se scurg în ticuri, în mişcări inutile. Îşi încrucişează şi îşi deschide degetele, se freacă pe cap, îşi şterge nasul, se scarpină.

— Aşteaptă-mă! spune Lucienne. Mă duc să fac puțină ordine.

— Nu!

Asta nu! Nu e în stare să suporte, singur, în garajul luminat sărăcăcios, aşteptarea. Urcă împreună. Lucienne face ordine în sufragerie, goleşte carafa, o şterge. Şterge cu un burete apa de pe pardoseala camerei de baie. Se îmbracă din nou. El îşi pune vestonul, acoperă patul. Totul e în ordine. Fac o ultimă inspecție, Ravinel cu pălăria în mână, Lucienne înmănuşată, ducând poşeta şi mantoul lui Mireille. Bine! Se întoarce.

— Mulțumit, dragule?... Atunci sărută-mă.

Pentru nimica în lume! Nu aici. Nu are inimă, Lucienne. Sunt momente în care el n-o înțelege, în care ea îi pare complet inconştientă. O împinge în coridor, încuie uşa cu cheia. Apoi se înapoiază în garaj, controlează din ochi o ultimă dată camioneta, încearcă cauciucurile cu vârful pantofului. Lucienne s-a şi instalat. Scoate camioneta, închide repede uşile

garajului. Automobilul ăsta oprit în spatele lui, la cheremul unui curios... Îl apucă din nou panica. Ravinel trânteşte uşa maşinii, ambreiază. Pleacă în direcția gării, alege străzile prost luminate, ajunge în strada General-Buat. Camioneta se clatină pe caldarâm, depăşeşte tramvaiele care zăngăne, zdruncinând nişte siluete întunecate, în spatele geamurilor aburite.

— Nu e nevoie să mergi aşa de repede! spune Lucienne.

Dar Ravinel e grăbit să părăsească oraşul, să gonească prin câmpia întunecată. Depozitele de benzină, roşii, albe, defilează... casele muncitorilor... zidurile uzinelor. La capătul unui bulevard, barele unui pasaj de nivel coboară scânteind. Şi iată că acuma îl apucă din ce în ce mai mult frica. Ravinel se opreşte în spatele unui camion, stinge farurile.

— Păstrează măcar luminile reglementare.

E de lemn, femeia asta! Trenul trece, un tren cu balast, remorcat de o locomotivă veche, a cărei vatră incendiază noaptea. Camionul se urneşte. Drumul e liber. Ravinel s-ar ruga, dacă nu ar fi uitat toate rugăciunile.

IV

Ravinel umblă deseori cu maşina, noaptea. Pentru că îi place. Eşti singur. Te înfunzi, cu toată viteza, în umbră. Nu încetineşti când străbați satele. Farurile luminează în mod ciudat şoseaua care seamănă cu un canal agitat de o hulă uşoară. Ai impresia că eşti pe un papuc zburător. Şi apoi, dintr-o dată, impresia că te prăvăleşti vertiginos pe panta unui *scenic railway*[3]; stâlpii albi, care marchează virajele, trec vertiginos, cu sclipiri de pietre prețioase. Dirijezi, aproape fără voia ta, o feerie tulburătoare; devii un fel de mag care, cu vârful baghetei, atinge uşor lucruri fără formă în fundul unui orizont nesigur, şi dezlănțui din zbor jerbe de foc, străluciri sălbatice, buchete de stele şi sori. Visezi. Te desprinzi încet de tine. Nu mai eşti decât un suflet rătăcitor care dă târcoale prin lumea adormită. Străzi, tăpşane, biserici, gări, alunecă fără zgomot, dispar. Poate că n-au existat niciodată? Eşti stăpânul formelor. E suficient să accelerezi: nu mai vezi decât linii orizontale, flexibile, care şuieră pe lângă geamuri ca pereții unui tunel. Dar, dacă piciorul obosit se ridică, ai alt decor, tot atât de ireal, un şir de imagini dintre care unele rămân întipărite pe retină, lipite din cauza vitezei, ca frunzele care se lovesc, sfârtecate, de radiator sau de parbriz; un puț, o căruță, căsuța unui cantonier sau

---

[3] Tren panoramic - tren miniatură, folosit în parcuri de distracție.

borcanele strălucitoare din vitrina unei farmacii. Ravinel iubeşte noaptea. Angers rămâne în umbră, nu mai este în retrovizor decât o constelație de lumini însuflețite de o lentă mişcare de rotație care le face să se şteargă încetul cu încetul din oglindă. Şoseaua e pustie. De la Nantes, Ravinel merge cu o viteză mai mică. Intră uşor în viraje. Îi este milă de corpul acela, acolo în spate, pe care desigur că hopurile îl zguduie. Nu e nevoie să se uite la vitezometru. Ştie că face cincizeci în medie. În felul acesta vor fi la Enghien înainte de a se lumina de ziuă, după cum fusese prevăzut. Dacă totul merge bine!... Motorul a avut nişte rateuri, adineauri, pe când treceau prin Angers. O mişcare a demarorului şi totul revine la normal! Ce idiot, cum de n-a pus să-i curețe carburatorul! O pană în noaptea asta, n-ar fi glumă! Nici vorbă să te poți destinde. Trebuie să supraveghezi motorul. Sunt ca nişte aviatori deasupra Atlanticului. Pana ar însemna...

Ravinel închide o secundă ochii. Sunt gânduri care atrag ghinionul. Iată acolo o lumină roşie. E un camion greu. Împrăştie un fum gros de motorină, nu ține bine dreapta, lăsând în stânga un pasaj îngust în care trebuie să te angajezi la întâmplare. Ravinel redresează, îşi dă seama că e în plin în lumina farurilor camionului. Din cabina lui, şoferul nu poate să nu vadă interiorul maşinii. Ravinel accelerează, şi motorul are iar mici rateuri. A intrat desigur un fir de praf în jigler. Lucienne nu-şi dă seama de nimic. Somnolează. Nu e sensibilă la tot ce-l emoționează pe Ravinel. Curios, cât este de puțin femeie. Chiar când face dragoste... Cum a putut deveni amanta lui? Care din doi l-a ales pe celălalt? La început, părea că nici nu-l vede. Nu se interesa decât de Mireille. O trata mai mult ca pe o camaradă, decât ca pe o clientă. Mireille e de aceeaşi vârstă cu ea. A înțeles oare

Lucienne că nu este prea solidă căsnicia lor? A cedat, deodată, unui impuls de moment? Doar ştie bine că nu e un om frumos. Şi nici măcar nu e spiritual. Ca amant e mai curând mediocru. Niciodată nu ar fi îndrăznit să se atingă de Lucienne. Lucienne aparține altui univers, distins, rafinat, savant. Universul pe care tatăl lui, micul profesor de la liceul din Brest, îl privea de departe cu ochii unui om sărac. Timp de câteva săptămâni, Ravinel a crezut într-un capriciu de femeie. Ciudat capriciu!... Îmbrățişări grăbite, câteodată pe un pat de consultații, lângă o masă emailată pe care erau aşezate instrumente nichelate, acoperite cu tifon. Şi câteodată, după aceea, îi lua tensiunea, căci îi era frică de inima lui... Îi era frică... Nu. Nici asta nu era sigur. Căci dacă, de cele mai multe ori, îl înconjura cu atenții şi părea într-adevăr îngrijorată, câteodată scăpa de el cu un surâs: „Nu, dragul meu, te asigur că nu-i nimic”. Această incertitudine sfârşise prin a-l dezechilibra complet. Faptul cel mai probabil... Atenție! Răscrucea e periculoasă... Faptul cel mai probabil este că din prima zi ea a văzut departe... foarte departe. Îi trebuia un complice. De la bun început, de la prima privire, ei au fost şi au rămas complici... Nici nu poate fi vorba de dragoste, de dragoste în înțelesul obişnuit!... Ceea ce îi uneşte, nu este alegerea, este ceva mai adânc, care atinge domeniul întunecat al minții. E oare banul, numai banul care o atrage pe Lucienne? Mai degrabă puterea pe care ți-o dă banul, autoritatea, dreptul de a comanda. Simte nevoia să stăpânească. De aceea el s-a supus imediat. Dar asta nu e totul. Există în Lucienne un fel de nelinişte. Ceva fugitiv, de-abia simțit, şi totuşi nu te poți înşela. Nelinştea unei făpturi în echilibru instabil, nu tocmai normală. Iată de ce s-au recunoscut unul pe altul. Căci nici el nu este normal, normal în

sensul lui Larmingeat, de exemplu. Trăieşte ca toţi ceilalţi, printre ceilalţi, e chiar considerat un excelent reprezentant de comerţ, dar asta nu-i decât o aparenţă... A dracului coastă! Hotărât, motorul nu trage!... Ce spuneam?... Da, trăiesc la hotar, ca un evadat care caută să-şi regăsească ţara! Şi chiar ea caută, suferă, îi lipseşte ceva. Câteodată pare că se agaţă de mine, ca şi cum ar fi îngrozită. Câteodată mă priveşte ca şi cum s-ar întreba cine sunt. Vom putea să trăim vreodată împreună? Dar doresc eu oare să trăiesc cu ea?

Frână. Două faruri care orbesc. O maşină trece cu o izbitură de vânt. Apoi din nou şoseaua liberă, arborii vopsiţi cu alb până la înălţimea unui om, linia galbenă din mijlocul şoselei şi, din când în când, o frunză moartă care coboară, neagră, şi seamănă de departe cu un bolovan sau cu o fisură în gudron. Ravinel începe să rumege aceleaşi gânduri. Uită de moartă. Uită de Lucienne. Are dureri în piciorul stâng şi ar vrea să aprindă o ţigară. Se simte protejat în maşina asta bine închisă, cum se simţea la adăpost, odinioară, când mergea la şcoală, în pelerina lui bine încheiată, sub capişonul tras pe ochi, din care putea să vadă fără să fie văzut. Îşi închipuia atunci că este o corabie cu pânze şi îşi comanda manevre complicate: „Coborâţi velele superioare! Strângeţi trinchetul”. Se înclina, venea cu prova în vânt, se lăsa purtat spre băcănia unde se ducea să cumpere un litru de vin. Chiar de pe vremea aceea ar fi vrut să fie în altă parte, în afara lumii oamenilor mari, care nu propovăduiesc decât virtuţi aride.

Lucienne pune picior peste picior, îşi aranjează cu grijă mantoul pe genunchi şi Ravinel trebuie să facă un efort ca să realizeze că transportă un cadavru.

— Am fi ajuns mai repede prin Tours.

Lucienne a vorbit fără să întoarcă privirea. Ravinel nu

se mişcă nici el, dar o repede arţăgos:

— Dincolo de Angers şoseaua e în reparaţie. Şi apoi ce contează?

Dacă ar insista, el ar accepta cearta, fără vreun motiv. Lucienne se mulţumeşte însă să scoată hărţile din cutia de la maşină şi să le studieze aplecându-se spre lumina slabă a tabloului de bord. Chiar şi gestul acesta îl irită pe Ravinel. Hărţile sunt treaba lui. Ce, el îşi bagă nasul în sertarele ei? Când te gândeşti că nici n-a văzut vreodată apartamentul lui Lucienne. Sunt prea ocupaţi, şi unul şi altul. Abia de au timp să ia masa împreună, pe ici, pe colo, sau să se întâlnească o dată în treacăt, la spital, unde el se preface că vine la consultaţie. De cele mai multe ori, Lucienne vine în casa de pe chei. Acolo au combinat totul. Ce ştie el de Lucienne, de trecutul ei? De felul ei nu e dispusă să facă confidenţe! I-a spus o dată că tatăl ei a fost judecător la tribunalul din Aix. A murit în timpul războiului. Lipsurile. Cât despre mama ei, nu vorbeşte niciodată de ea. Degeaba a făcut el aluzii. O încruntare a sprâncenelor. Atâta tot! E uşor de ghicit că Lucienne n-o mai vede. Vreo ceartă de familie, desigur. În orice caz, Lucienne nu s-a mai înapoiat niciodată acolo. Şi totuşi, locurile acelea trebuie să-i fie dragi, dacă vrea să se stabilească la Antibes. Nu are nici frate, nici soră. În cabinetul ei există o fotografie, sau mai bine zis exista, căci a dispărut de mult, fotografia unei fete tinere, foarte frumoasă, blondă, de tip scandinav. Mai târziu, Ravinel se va informa. După căsătoria lor. Cuvântul pare caraghios. Ravinel nu se vede de loc căsătorit cu Lucienne. Lucienne şi el, e curios de spus, dar amândoi au mutre de celibatari. El, maniile lui, care fac corp cu persoana lui. Le iubeşte. Dar detestă pe cele ale lui Lucienne. Parfumul ei. Un parfum aspru în care se simte floarea, dar şi animalul. Şevaliera ei, pe care o

tot învârteşte când vorbeşte; un inel masiv pe care ți l-ai închipui mai degrabă pe degetul unui bancher sau al unui industriaş. Felul ei de a mânca, muşcând lacom, şi carnea care trebuie să fie întotdeauna în sânge. Are, câteodată, o vulgaritate în gesturi şi în expresii. Se supraveghează. E foarte bine crescută. Dar i se întâmplă să râdă grosolan şi să se uite la oameni cu un fel de insolență insistentă şi destrăbălată. Are încheieturile mâinilor şi gleznele groase, şi aproape că nu are sâni. E puțin şocant. Şi fumează, când e singură, nişte țigări subțiri de foi care put. Un obicei pe care l-a luat în Spania, spune ea! Ce-o fi căutat în Spania! Trecutul lui Mireille era cel puțin fără mister!

După La Fleche, peisajul devine deluros. Sunt unele văiugi unde pluteşte o ceață care se aşază, în bură, pe geamuri. Ravinel e obligat să urce unele coaste cu viteza a doua. Amestecul ăsta binar e o adevărată porcărie. Distruge motoarele şi nu trage mai bine ca un gazogen. S-a înnourat. Ora zece şi jumătate. Nimeni pe şosea. Dacă te-ai apuca să sapi o groapă în câmp ca să îngropi corpul, nimeni nu ar veni să te deranjeze. Nu ştiu, n-am văzut... Dar nu e vorba de asta... Săraca Mireille! Nu merită să te gândeşti la ea în felul ăsta. Ravinel o evocă cu o duioşie dezolată. Pentru ce nu era de aceeaşi rasă ca el? O mică gospodină atât de sigură de ea! Şi care iubea tot ce era de modă veche, din instinct: filmele în culori, magazinele cu preț unic, curierul inimii, plantele de apartament în ghivece minuscule. Se considera superioară lui, îi critica cravatele, îşi bătea joc de chelia lui. Nu înțelegea de ce, în unele zile, umbla prin casă fără rost, încruntat, cu mâinile înfundate în buzunare, cu ochii răi: „Ce ai, iubițelule? Vrei să mergem la cinema?... Dacă te plictiseşti, spune-o.” Dar nu, el nu se plictisea. Era mult mai rău. Îl *durea viața*, ăsta era

cuvântul. Acuma ştie că o să-l doară întotdeauna. E ceva profund. Fără leac. Mireille a murit. Ce s-a schimbat? Mai târziu, poate, când vor fi la Antibes.

Un şes imens se întinde de ambele laturi ale şoselei. Ai impresia că automobilul nu mai înaintează. Lucienne, cu mâna ei înmănuşată, şterge uşa maşinii, priveşte cum trece acelaşi taluz monoton. Luminile din Mans sunt aşezate, acolo, la extrema margine a orizontului.

— Nu ți-e frig?

— Nu! spune Lucienne.

Nici cu Mireille nu avusese noroc Ravinel. Nu mai mult noroc decât cu Lucienne. Una din două, sau îi lipseşte experiența, sau nu întâlneşte decât femei frigide. Degeaba se prefăcea Mireille că se excită, nu-l păcălise niciodată: rămânea profund insensibilă, chiar atunci când țipa şi se agăța de el, încercând să-şi piardă firea. Lucienne nu încearcă să înşele. E vizibil că dragostea o agasează. Dar biata Mireille se credea obligată să joace jocul seducției şi se lua în serios. Dezacordul lor s-a iscat din asta. El nu mai ia nimic în serios. Ceea ce ar trebui într-adevăr luat în serios nu are nume, nu are formă. E o greutate. Este şi un gol. Lucienne ştie. Are deseori o privire dilatată, fixă, care nu înşală. Poate că Mireille ar fi vrut să învețe şi lucrul ăsta, tot aşa cum dorea să învețe ce e dragostea? Poate că dragostea este o cale spre acel loc lăuntric? Ravinel se gândeşte la jocul ceții. Ar fi trebuit să se ocupe de Mireille. Era fără îndoială senzuală şi feminină! Exact contrariul lui Lucienne.

Ravinel îşi interzice aceste gânduri, căci, la urma urmei, a omorât-o pe Mireille. Şi tocmai, acesta e punctul tulburător. Nu reuşeşte să se convingă că a comis o crimă. I se pare monstruos, i se pare încă monstruos, o crimă! Trebuie să fii sălbatic, crud. Şi el nu

e de loc crud. Nu ar fi fost în stare să pună mâna pe un cuțit... sau chiar să apese pe trăgaciul unui revolver. La Enghien, în biroul lui, are un browning încărcat. Davril, directorul, l-a sfătuit să fie înarmat... Şoselele... noaptea... nu se ştie pe cine poți întâlni. După o lună, a vârât revolverul într-un sertar, căci unsoarea îi păta hărțile. Dar niciodată nu i-ar fi trecut prin minte să tragă în Mireille! Crima lui este o înlănțuire de circumstanțe mărunte, de mici laşități consimțite din indiferență. Dacă un judecător, un om cumsecade ca tatăl lui Lucienne, l-ar interoga, ar răspunde de bună credință: „N-am făcut nimic!"' Şi, pentru că nu a făcut nimic, nu regretă nimic. Pentru a regreta, ar trebui să ai remuşcări. Să ai remuşcări, pentru ce? Din una într-alta, ar trebui să ai remuşcări pentru ceea ce eşti. Şi asta nu are niciun sens.

Un indicator. Le Mans, 1,5 km. Stații de benzină, albe. Şoseaua trece pe sub un pod de fier, fuge printre case joase.

— Eviți centrul?

— Nu. O iau pe unde e mai scurt. Asta-i tot.

11 şi 25. Lumea iese din cinematografe. Trotuarele sunt ude. Motorul deşteaptă ecouri pe străzile goale. Din loc în loc, o cârciumă încă luminată.

La stânga, o piață prin care trec doi agenți de poliție, împingându-şi bicicletele. Apoi o suburbie, luminată cu gaz aerian. Din nou case joase şi stații de benzină. Părăsesc străzile pavate. Încă un pod, pe care manevrează o locomotivă. Întâlnesc un camion al unei societăți de transporturi de mobile. Ravinel accelerează puțin, atinge şaptezeci şi cinci. În câteva minute vor intra în câmpia Beauce. Drumul până la Nogent-le-Rotrou e uşor.

— Vine o maşină din spate, spune Lucienne.

— Am văzut-o.

Sclipirea farurilor pare să depună pe volan, pe tabloul de bord, un praf auriu pe care îți vine să-l îndepărtezi cu mâna şi dintr-o dată şoseaua, înaintea ta, pare mai întunecată. Automobilul îi depăşeşte, un Peugeot care trage prea repede la dreapta. Ravinel înjură, orbit. Deja Peugeotul dispare ca o siluetă care se micşorează pe un ecran. Apoi se înalță, foarte departe, spre cer, împingând înaintea lui două coarne de lumină. Merge cu cel puțin o sută zece. Şi tocmai în momentul ăsta, motorul tuşeşte, începe să bată. Ravinel trage de demaror. Motorul se opreşte. Maşina mai înaintează datorită propriului ei elan. Printr-un reflex, Ravinel o trage pe marginea şoselei, frânează, stinge farurile şi aprinde luminile de poziție.

— Ce te-a apucat? face Lucienne, agresivă.

— O pană! Nu vrei să înțelegi, nu! Suntem în pană. Carburatorul, desigur.

— Asta mai lipsea!

Ca şi cum el ar fi făcut-o dinadins. Şi încă aşa de aproape de Mans. Într-un loc unde traficul este intens, chiar şi noaptea! Ravinel coboară din automobil, cu pieptul strâns. Un vântuleț ascuțit şuieră printre arborii desfrunziți. Toate zgomotele sunt distincte, uimitor de apropiate. Se aud limpede vagoane care se tamponează, apoi o garnitură care se urneşte din loc. Sunetul unui claxon străbate, fără grabă, câmpia. La mai puțin de un kilometru, sunt oameni care trăiesc, care se deplasează. Ravinel ridică capota motorului.

— Dă-mi lampa electrică.

I-o aduce, se apleacă deasupra motorului cald şi plin de ulei, pe care şurubelnița alunecă.

— Grăbeşte-te.

Ravinel nu are nevoie de sfaturi. Gâfâie şi se

încăpățânează, într-un abur sufocant, care pute a benzină şi ulei. În mână ține recipientul fragil. Va trebui să demonteze jiglerul, să pună undeva şuruburile minuscule. Securitatea lor depinde de o singură bucățică din asta de metal. Transpirația udă fruntea lui Ravinel, îi intră în colțul ochilor. Se aşază pe scara maşinii, pune cu grijă în fața lui bucățile carburatorului. Lucienne fixează lampa electrică pe nişte cârpe şi umblă încoace şi încolo pe şosea.

— Mai bine m-ai ajuta, spune Ravinel.

— Ar merge mai repede, într-adevăr. Ce-ți veni...

— Cum, ce-mi veni?

— Nu te gândeşti că primul automobilist poate să ne întrebe dacă avem nevoie de ceva?

— Ei şi?

— Ei şi? Şi poate să coboare ca să ne dea o mână de ajutor.

Ravinel suflă în tijele de aramă, infim de mici, care îi umplu gura cu un gust înțepător, acid. Nu mai aude observațiile lui Lucienne. Nu mai aude decât sângele care zvâcneşte, zvâcneşte, aşa de tare suflă. În sfârşit, îşi reia respirația.

— ...poliția!

Ce tot spune Lucienne! Ravinel îşi şterge ochii, se uită la ea. Îi este frică. Nicio îndoială! Crapă de frică! Îşi scoate poşeta din automobil. De data asta, Ravinel se ridică, îngăimează, cu jiglerul între dinți:

— Sper că n-ai să mă laşi baltă?

— Ia ascultă, dobitocule!

O maşină. Vine de la Mans. Ajunge lângă maşina lor înainte ca ei să fi putut face un gest. Se simt goi în cearcănul de lumină care îi înconjoară strălucitoare. Maşina nu e decât o masă neagră care creşte, apoi încetează puțin câte puțin.

— E grav? strigă o voce veselă.

Ghicesc silueta unui camion. Omul se apleacă peste portieră. Punctul roşu al ţigării e perfect vizibil.

— Nu, spune Ravinel. Am terminat.

— Pentru că, poate, coniţa ar vrea să vină cu mine?

Omul glumeşte şi, în trecere, le face semn cu mâna. În zgomotul vitezelor schimbate una după alta, camionul se îndepărtează.

Lucienne se strecoară pe banchetă, doborâtă de emoţie. Dar Ravinel e mai ales furios. E prima oară când îl face dobitoc.

— Ai să-mi faci plăcerea să stai liniştită, da? Şi să-ţi păstrezi reflecţiile pentru tine. Dacă am ajuns în situaţia asta, e tot atât din vina ta, cât dintr-a mea.

S-a gândit ea oare serios să fugă adineauri? Să se înapoieze la Mans? Ca şi cum nu ar fi legaţi unul de altul. Ca şi cum fuga ar fi putut s-o pună la adăpost, numai pe ea.

Lucienne tace. Din atitudinea ei se vede limpede că e hotărâtă să nu mai mişte. Lasă-l să se descurce! Şi totuşi nu-i treabă uşoară să montezi la loc un carburator, aproape fără să vezi, cu o lanternă pusă în echilibru când pe cutia acumulatorului, când pe osie sau pe delco. În orice moment şuruburile pot să cadă în pietrişul şoselei. Dar mânia dă degetelor lui Ravinel o îndemânare, un simţ al operaţiilor ce trebuie executate, pe care nu le-au avut niciodată în asemenea măsură. Face ocolul maşinii, acţionează demarorul. Motorul porneşte, cu cei patru timpi bine detaşaţi unul de altul. Atunci, ca să braveze, Ravinel pune mâna pe una din canistre şi face plinul de benzină, fără să se grăbească. Un camion-cisternă îi depăşeşte, luminând violent interiorul automobilului, pachetul acela lung, de un verde vâscos. Lucienne se ghemuieşte pe banchetă. Cu

atât mai rău! Aşază bidonul enorm pe tabla care răsună, închide cu grijă panoul. La drum! E douăsprezece şi jumătate noaptea. Ravinel apasă pedala de accelerație până în fund. E aproape vesel. Lui Lucienne i-a fost frică. A fost mult mai înspăimântată decât în clipa băii, decât în orice altă clipă. De ce? Riscul rămâne acelaşi. În orice caz, dintr-o dată, între ei ceva s-a schimbat. Ea a fost pe punctul să trădeze. N-o să mai fie niciodată vorba despre asta, dar Ravinel îşi promite s-o privească într-un anumit fel, când îşi va relua vocea ei tăioasă.

Lumina roşie a camionului-cisternă se apropie din nou. Au depăşit camionul care rămâne în urmă. Au ajuns în Beauce. Cerul s-a limpezit. E plin de stele care se mişcă încet, la uşile maşinii. La ce s-a gândit ca oare când şi-a luat poşeta? La situația ei, la rangul ei? Îl dispreţuieşte puțin. Reprezentant de comerț? Asta a simțit-o el de mult. Îl consideră ca pe un grăsun cumsecade şi nu bănuieşte că poate sezisa şi micile nuanțe. Nu-i chiar atât de imbecil!

Nogent-le-Rotrou! O stradă care nu se mai sfârşeşte, întortocheată, sonoră. O podişcă şi o întindere neagră de apă, care se luminează la trecerea lor. Atenție. Şcoală. Noaptea nu e şcoală. Ravinel nu încetineşte. Atacă pieptiş coasta, care urcă din nou spre platou. Motorul trage minunat.

Pentru Dumnezeu! Jandarmi. Trei, patru. Un Citroen, tras de-a curmezişul, care formează un baraj; pe marginile şoselei, motociclete. Toate astea fără relief, într-o lumină crudă care acoperă cu o spoială galbenă cizmele, centiroanele, fețele. Fac semn cu brațele. Trebuie să oprească. Ravinel stinge farurile. Îi vine dintr-o dată să vomite, ca acolo, în camera de baie. Frânează brusc, maşinal, şi Lucienne e obligată să se sprijine de tabloul de bord. Scoate un geamăt. Nu se mai

vede nimic altceva decât cercul de lumină al unei lămpi electrice, care mătură capota motorului, se plimbă de-a lungul caroseriei. Un chipiu apare la uşa maşinii. Ochii jandarmului sunt foarte aproape de ai lui Ravinel.

— De unde veniți?

— De la Nantes. Reprezentant de comerț.

Ravinel are timp să se gândească că această precizare îl poate salva.

— Nu ați depăşit cumva, pe lângă Mans, un camion mare?

— Poate că da... Până la urmă nu mai bagi de seamă.

Ochii jandarmului privesc înspre Lucienne. Ravinel întreabă, în chipul cel mai natural:

— Gangsteri?

Celălalt îşi aruncă ochii în spate, peste scaunul şoferului, îşi stinge lampa.

— Evazionişti! Transportă un alambic.

— Ciudată meserie, spune Ravinel. Eu o prefer pe a mea.

Jandarmul se dă la o parte şi Ravinel demarează încet, trece pe lângă oamenii înşiruiți, îşi măreşte progresiv viteza.

— De data asta am crezut că... murmură el.

— Şi eu, face Lucienne.

Abia îi recunoaşte vocea.

— În orice caz, nu e imposibil să ne fi luat numărul.

— Ei şi?

E drept, ei şi? Ce importanță are? Ravinel nu are de gând să ascundă această călătorie nocturnă. Într-un fel, ar fi chiar de dorit ca jandarmii să-i fi luat numărul. Astfel, la nevoie, omul acela ar putea fi martor… E totuşi plicticos. Prezența unei femei lângă el. Dar cum şi-ar fi reamintit jandarmul de asta?...

Acele ceasului de la tabloul de bord îşi continuă

mersul lor monoton. Ora trei. Ora patru. Chartres e foarte departe în sud-vest. Atacă virajul de la Rambouillet. Noaptea e tot atât de întunecoasă. Au ales intenționat luna noiembrie. Dar acum, automobilele se înmulțesc. Camioane cu lapte, căruțe, un automobil al poştei. Ravinel nu mai are timp să mediteze. Supraveghează şoseaua, cu privirea încruntată. Iată şi intrarea în Versailles. Oraşul doarme. Nişte măturători înaintează, aşezați în linie, în spatele unui camion enorm cu butoanele aparente, ca un tanc. Oboseala apasă pe umerii lui Ravinel. Îi este sete.

Ville-d'Avray... Saint Cloud... Puteau... case peste tot. Dar încă nicio lumină în spatele obloanelor închise. Lucienne nu a mişcat nici măcar un deget de la incidentul cu jandarmii. Dar nu doarme. Priveşte drept înainte, prin parbrizul încețoşat.

Un hău de umbră fără fund, Sena. Şi în curând, primele vile din Enghien. Ravinel nu locuieşte departe de lac, la capătul unei străduțe, care nu duce nicăieri. Virează şi, imediat debreiază, taie contactul. Automobilul continuă să înainteze, fără zgomot, prin propria sa inerție. Ravinel stopează într-o mică piață rotundă unde se opreşte strada, coboară. Are mâinile aşa de înțepenite, că nu reuşeşte să apuce cheia. La dreapta, umbra căsuței, la stânga, cea a garajului, scund şi masiv, ca un blochaus. La capătul unei alei care coboară în pantă, linia oblică a unei mici anexe.

Lucienne se clatină, se agață de mânerul uşii de la maşină. E obligată să mişte picioarele unul după altul, să le îndoaie, atât sunt de anchilozate. Are figura posacă, ursuză, din zilele ei cele mai proaste. Ravinel a şi ridicat panoul camionetei.

— Dă-mi o mână de ajutor!

Pachetul e intact. Un colț al prelatei s-a deplasat

puțin, descoperind un pantof întărit de apă. Ravinel trage spre el. Lucienne apucă de capul celălalt.

— Mergem?

Ea apleacă capul. Hop! Unul după altul, aplecați pe jumătate, coboară aleea, merg de-a lungul perilor plantați în spalier, care formează un fel de gard. Anexa e o mică spălătorie pe marginea apei. Un pârău, care aproape nu curge, atinge marginea unei scânduri înclinate. Se lărgeşte apoi până la deversor, fuge la vale într-o cascadă derizorie şi se pierde în lac, după ce face o imensă cotitură.

— Dă-mi lampa!

Lucienne ia din nou comanda. Întind pachetul pe podeaua spălătoriei. Ravinel îndreaptă spre el lampa electrică, în timp ce Lucienne începe să desfăşoare prelata. Corpul se rostogoleşte, într-o dezordine de îmbrăcăminte boțită. Sub părul care s-a uscat şi se ciufuleşte, obrazul lui Mireille apare schimonosit. Acuma nu mai e nevoie decât să împingi o dată. Corpul alunecă pe scândură, stârneşte un val care atinge malul de dincolo. Încă puțin. Lucienne îl îndepărtează cu piciorul. Se scufundă. Ridică prelata pe bâjbâite, căci Ravinel a şi stins lampa. E obligată să-l tragă după ea. Ora cinci şi douăzeci.

— Abia am timp, murmură ea.

Intră amândoi în casă, agață pe un cuier din vestibul haina de voiaj şi pălăria lui Mireille, pune poşeta pe masa din sufragerie.

— Grăbeşte-te! îl repede Lucienne căreia începe să-i revină culoarea în obraz. Expresul de Nantes pleacă la şase şi patru minute. Nu-mi pot permite să-l pierd.

Se urcă din nou amândoi în camionetă. Ravinel simte că, acuma, e văduv.

V

Ravinel coborî încet scara gării Montparnasse, cumpără – la intrarea în hol un pachet de țigări Gauloises vertes şi intră la Dupont. „La Dupont tot e bun.” În zorile umede, firma luminoasă începea să ia o culoare roză, anemică. Prin vitrinele mari, se zăreau de-a lungul barului un şir de spinări şi un enorm filtru de cafea, cu rotițe, manete, cadrane, pe care un chelner le lustruia căscând.

Ravinel se aşeză în spatele unei uşi, se destinse. De câte ori, la aceeaşi oră, nu se oprise aici? Făcea un ocol prin Paris, ca să nu ajungă prea devreme, să nu scoale din somn pe Mireille. O dimineață la fel ca celelalte...

— O cafea neagră... şi trei cornuri.

E foarte simplu: era un fel de convalescent. Îşi simțea coastele, coatele, genunchii, fiecare muşchi. La cea mai mică mişcare, îl trecea o undă de oboseală. Avea în cap o materie aprinsă care pulsa, care îi apăsa ochii, care îi usca pielea feței şi o întindea dureros pe pomeți şi de-a lungul fălcilor. Cât p-aci să adoarmă pe scaun, în aerul şi în zgomotul jilav al cafenelei. Şi totuşi, nu făcuse încă ceea ce era mai greu. Acuma, trebuia să descopere cadavrul. Dar îi era atât de somn! Toată lumea îl va crede zdrobit de durere. Într-un fel, epuizarea asta îi va fi de folos.

Puse nişte bani pe masă, muie un corn. Cafeaua avea un gust de fiere. Dacă stai să te gândeşti, incidentul cu jandarmul îşi pierdea toată importanța, chiar dacă omul acela ar fi semnalat prezența unei femei în maşină.

Femeia aceea era o necunoscută, care făcea auto-stop. O întâlnise la ieşirea din Angers. Coborâse la Versailles. Nicio legătură cu moartea lui Mireille. Şi apoi, cui i-ar da în gând să ancheteze asupra călătoriei lui de înapoiere? Chiar admițând că ar fi fost, pentru un moment, suspectat, nu i s-ar verifica decât numai alibiul. Ravinel nu părăsise regiunea nanteză. Treizeci de martori ar confirma-o. Felul cum îşi petrecuse timpul putea fi verificat oră cu oră, sau aproape oră cu oră. Nicio fisură. Miercuri în patru – căci autopsia va putea stabili data, dacă nu şi ora, decesului – miercuri în patru?... Ia stați! Mi-am petrecut seara la braseria La Fosse. Am stat acolo până după miezul nopții. Întrebați pe Firmin, chelnerul, îşi va aduce desigur aminte. Şi în dimineața de cinci, am trăncănit cu... Dar de ce să răscolească încă o dată toate gândurile astea? Lucienne i-o repetase încă o dată, înainte de a se urca în tren. Versiunea unui accident se va impune. O amețeală, căderea în pârău, sufocarea imediată... Aşa ceva se poate întâmpla zilnic. Evident, Mireille era îmbrăcată ca de oraş. Deci, ce căuta în spălătorie? Dar motivele care pot să facă pe o femeie să coboare la spălătoria ei, nu lipsesc. Rufe pe care crezi că le-ai uitat, o bucată de săpun... Nimeni, de altfel, nu-şi va pune asemenea întrebări. Şi dacă cineva va prefera ideea sinuciderii, e liber s-o creadă. Cei doi ani s-au scurs, aceşti doi ani fără de care Asigurarea nu acceptă...

Şapte fără zece. Haide! Trebuie să se ducă. Ravinel nu s-a putut decide să-şi mănânce ultimul corn. Celelalte două mai făceau încă în gura lui un terci gros, grețos, pe care nu reuşea să-l înghită. La marginea trotuarului a ezitat. Autobuze şi taxiuri alergau în toate direcțiile. O mulțime de funcționari, oameni modeşti din suburbii, ieşeau în fugă din gară. Zgomotul cauciucurilor,

zgomotul picioarelor. O lumină slabă, plumburie, bolnăvicioasă. Toată tristețea apăsătoare a Parisului în zori. Hai! Trebuie să se ducă.

Camioneta era parcată în imediata apropiere a caselor de bilete ale gării. Era acolo, ca într-o vitrină, o hartă mare a Franței, semănând cu o mână deschisă, şi linii, de sus până jos, Paris-Bordeaux, Paris-Toulouse, Paris-Nice... Linii ale norocului, linii ale vieții. Norocul! Destinul! Ravinel degajează în marşarier. Va trebui să informeze Societatea cât mai neîntârziat. Să trimeată o telegramă lui Germain. Va trebui să aibă grijă de înmormântare. Mireille ar fi dorit ceva frumos şi o slujbă la biserică, bineînțeles... Ravinel conducea ca un automat. Cunoştea aşa de bine străzile, bulevardele... şi circulația încă nu era prea intensă... Mireille nu era prea credincioasă, dar în sfârşit, tot mergea la slujbă. De preferință la slujba mare, din cauza orgii, a corului, a toaletelor. Nu scăpa niciuna din predicile părintelui Riquet, la radio, în postul Paştelui. Nu înțelegea întotdeauna, dar găsea că vorbeşte bine. Şi apoi, unul care a fost deportat... Bariera de la Clignancourt. O undă roză încerca să răzbată pe cer... Dacă, totuşi, sufletul ar exista? Se spune că morții ne văd. Poate că Mireille îl vede, chiar în clipa asta. Atunci, ea ştie că nu a făcut-o din răutate. Ridicol!... Şi n-are nimic negru de îmbrăcat. Ar trebui să dea o fugă până la vopsitor, să roage o vecină să-i coasă un crep de doliu pe haină. Iar Lucienne va aştepta liniştită la Nantes. Nu e drept!

Ravinel încetează să se mai gândească, pentru că avea în față un Peugeot vechi care nu se lăsa întrecut. Îl depăşi instinctiv, dar încetini imediat. „Ia să vedem! Sosesc de la Nantes. Nu ştiu că nevasta mea e moartă.” Asta e de fapt partea cea mai grea! Nu ştiu...

Enghien. Opreşte în fața tutungeriei:

— Bună dimineața, Morin.
— Bună dimineața dom' Ravinel... Nu v-ați prea grăbit, ce să zic! Mi se pare că, de obicei, vă văd trecând mai devreme.
— M-a întârziat ceața. O afurisită de ceață! Mai ales pe la Angers.
— Eu dacă ar trebui să conduc toată noaptea!...
— O simplă chestiune de obişnuință. Dă-mi nişte chibrituri... Nimic nou, pe aici?
— Nu, nimic. Ce vreți să fie nou, aici?
Ravinel ieşi. Imposibil să mai amâne. Dacă măcar nu ar fi singur, atunci totul ar părea mai simplu, mai puțin redutabil! Şi apoi, cineva care ar putea să confirme, ar fi prețios... Ei! Drăcie! Moş Goutre. Ăsta noroc!
— Cum mai merge, dom' Ravinel?
— Fac şi eu ce pot... Îmi pare bine că te întâlnesc. Tocmai vroiam să te văd.
— Ce pot face pentru dumneata?
— Anexa mea e cam şubredă. Într-o zi o să cadă peste noi. Cum spune nevastă-mea: „Ar trebui să vorbeşti cu moş Goutre".
— Ah! Spălătoria aia mică a dumneavoastră, de acolo din capăt?
— Da. Eşti liber un minut?... Hai! Un păhăruț de tămâios, ca să începem bine ziua.
— Păi să vezi... trebuie să mă duc pe şantier.
— Un tămâios de Basse-Goulaine. Luat de la proprietar. Ceva grozav.
Goutre se lasă împins în automobil.
— Dar numai un minut, zău. Tailhade mă aşteaptă.
Fac câteva sute de metri în tăcere, printre nişte vile complicate. Ravinel opreşte în fața porții ornamentată cu o placă emailată: Le *Gai-Logis*. Claxonează îndelung.
— Nu. Nu. Nu coborî. O să ne deschidă nevastă-mea.

— Poate că nu s-a sculat încă, spune Goutre.
— La ora asta, glumeşti. Şi mai ales sâmbăta.
Încercă să surâdă şi apăsă din nou pe claxon.
— Jaluzelele nu sunt încă ridicate, observă Goutre.
Ravinel ieşi din camionetă, strigă:
— Mireille!
Goutre, la rândul său, ieşi şi el.
— Poate că s-a dus deja la piață.
— M-ar mira. Cu atât mai mult cu cât am anunțat-o că mă înapoiez. O previn întotdeauna, când pot.
Ravinel a deschis. Norii se subțiau, descoperind pete de albastru, printre rupturi în continuă mişcare.
— Vara Sfântului Martin, spuse Goutre. Şi adăugă: Poarta dumneavoastră o să se strice, dom' Ravinel. Ar avea nevoie de un strat de minium.
În cutia de scrisori era vârât un ziar. Ravinel îl scoase şi trase odată cu el o carte poştală, al cărei colț se prinsese în banderolă.
— Cartea mea poştală, murmură el. Mireille nu e acasă. Probabil că s-a dus la fratele ei. Să nu i se fi întâmplat ceva lui Germain. De când cu războiul, e cam şubred...
Se îndreptă spre casă.
— Scot astea de pe mine, şi te ajung. Cunoşti drumul.
Casa mirosea a închis, a umed. Ravinel aprinse lampa din coridor, o lampă cu un abajur roz şi cu ciucuri. Mireille o făcuse ea singură, după un model pe care îl văzuse în revista *Modes et Loisirs*. Goutre rămânea înfipt în fața casei.
— Du-te! Du-te! strigă Ravinel. Te ajung din urmă.
Întârzia în bucătărie, lăsa pe Goutre să se îndepărteze, şi celălalt îi striga, de departe:
— E frumoasă cicoarea dumitale. Ai avut mână bună.
Ravinel ieşi, lăsând uşa deschisă. Îşi aprinse o țigară,

ca să-şi păstreze cumpătul. Goutre tocmai ajungea la spălătorie. Intră, şi Ravinel se opri în mijlocul aleii, incapabil să facă un pas, incapabil chiar să respire, şi din nări îi ieşea puţin fum.

— Oh! Dom' Ravinel.

Goutre îl chema şi degeaba dădea Ravinel ordin picioarelor să se mişte. Va trebui oare să strige, să plângă? Sau să se agaţe de Goutre, ca un om doborât? Goutre apăru la intrarea în spălătorie.

— Ia spune, ai văzut?

Ravinel îşi dete dintr-o dată seama că aleargă.

— Ce? Ce este?

— Oh! Nu-i nevoie să faceţi mutra asta. E reparabil. Uitaţi-vă.

Arăta spre un punct al şarpantei şi, cu capătul metrului lui pliant, zgâria lemnul.

— Putred! Putred până la os. Căpriorul trebuie schimbat pe toată lungimea.

Ravinel, cu spatele spre pârău, nu îndrăznea să se întoarcă.

— Da, da... Văd... Complet... putred.

Se bâlbâia.

— Ia vezi şi... scândura... acolo la margine...

Goutre se întoarse brusc şi Ravinel nu mai văzu căpriorul. Şarpanta, cu bârnele ei groase începu să se învârtească ca spiţele unei roţi, încet, într-un fel care îţi făcea greaţă. „Am să leşin”, se gândi el.

— Cimentul e bun, observă Goutre, cu vocea cea mai naturală. Scândura, bineînţeles... Ce vreţi? Totul se uzează!

„Imbecilul!” Cu preţul unui efort aproape peste puterile lui, Ravinel se întoarse, şi lăsă să-i cadă ţigara. Pârâul făcea un cot în faţa spălătoriei. Pe fundul lui se vedeau clar pietrele, un cerc de butoi, ruginit, câteva

ierburi subțiri și întinse, și marginea exterioară a deversorului, unde apa strălucea în lumină înainte de a curge. Goutre pipăia scândura, se ridica, arunca o privire în jurul spălătoriei, și Ravinel se uita și el, se uita peste tot, vedea, în fața lui, un câmp acoperit de iarbă sărăcăcioasă, aspectul unui loc viran, și, la picioarele lui, caprele care erau întrebuințate pentru albia de spălat, vatra plină de cenușă neagră și cimentul gol, pustiu. Cimentul pe care desfășurase prelata, cu două ore mai înainte.

— Țigara dumitale, spuse Goutre.

Și i-o întinse lui Ravinel, bătându-se în același timp cu metrul peste încheietura genunchiului.

— De fapt, continuă el, tot acoperișul ar trebui aruncat. Numai că, eu, în locul dumitale, i-aș trage pur și simplu o placă de fibrociment.

Ravinel observa pârâul, dincolo de deversor. Chiar dacă s-ar putea admite că ar fi luat curentul corpul – ceea ce era oricum inadmisibil – acesta s-ar fi găsit blocat în partea îngustă.

— Cu douăzeci de „bătrâne” ai scoate-o la capăt. Dar ai făcut bine că m-ai prevenit. E tocmai timpul să ne apucăm de lucru. Altfel, cucoana dumitale ar risca să-i pice toată șandramaua în cap... Ce ai, dom’ Ravinel? Nu te simți bine?

— Nu... oboseala... O noapte întreagă la volan!

Goutre măsura, nota cifre pe un plic cu un creion de dulgher.

— Ia să vedem, mâine e duminică... Luni am niște reparații de făcut la Veroudis... Marți! Pot să vă trimit un lucrător începând chiar de marți... Doamna Ravinel va fi acasă?

— Nu știu, spuse Ravinel. Cred, că da... Sau mai curând, nu... În sfârșit, asta va depinde... Am să trec

să-ți las vorbă, ce zici?

— Cum vreți.

Ravinel ar fi vrut să se întindă pe pat, să închidă ochii, să-şi adune gândurile. Ar trebui să fie ceva de făcut, de înțeles, de imaginat... Nu era posibil... Nu! Şi ăsta care îşi umplea liniştit luleaua, se apleca peste salate, examina perii, dând din cap.

— Nu-i tratați cu fum?... Poate că nu aveți dreptate! Chaudron îmi povestea ieri... adică, nu... Era joi... Nu, am dreptate, era ieri...

Lui Ravinel îi venea să-şi muşte pumnii, să țipe, să implore pe Goutre să plece.

— Mergi mai departe, moş Goutre. Am să te ajung.

Simțea nevoia să se întoarcă neapărat în acea spălătorie goală ca în palmă, să se mai uite o dată. Sunt halucinații care te fac să vezi lucruri care nu există. Poate că sunt şi halucinații care provoacă efectul contrariu? Nu vezi ceea ce ar trebui să vezi. Dar nu! Ravinel nu visa. O rază de soare oblică şi fără căldură atingea marginile spălătoriei, lumina cele mai mici detalii, până şi fundul pârâului. Pietrele nici măcar nu păreau mişcate din loc. Să-ți vină să crezi că trupul fusese depus în altă spălătorie, absolut identică acesteia, dar situată în altă parte, într-o lume de coşmar, al cărui drum părea imposibil de găsit. Goutre era probabil nerăbdător, blestematul ăsta de Goutre... Plin de sudoare, Ravinel urcă din nou aleea. Goutre se aşezase în bucătărie şi îl aştepta. O lume! Stătea jos, cu şapca lângă el, pe masă, şi clasa nişte hârțoage, muindu-şi degetul cu salivă.

— Nu vă grăbiți, dom' Ravinel. Mă gândeam la fibrociment, dar, la urma urmei, poate că tabla ondulată...

Ravinel se gândi deodată la tămâioasă. La naiba! Se

înfigea aici din cauza tămâioasei.

— O clipă, moş Goutre. Cobor în pivniță.

O să şi-o capete, pentru numele lui Dumnezeu, tămâioasa lui, şi apoi o să se care, altfel... Ravinel îşi strângea pumnii. O tulburare nemaipomenită îl scutura, ca un spasm. La uşa pivniței se opri, încremenit. Pivnița!... Dar dacă ar găsi-o pe Mireille în pivniță? Ce era teroarea asta idioată? Aprinse lumina... Pivnița era goală, bineînțeles! Totuşi, Ravinel nu întârzie mult acolo. Apucă o sticlă dintr-un raft, se urcă din nou în fugă. Nu se mai putea împiedica să facă zgomot, trântind uşile bufetului când luă paharele, lovind sticla de marginea mesei. Mişcările i se dereglaseră. Era cât p-aci să spargă gâtul sticlei când scoase dopul.

— Serveşte dumneata, moş Goutre... Îmi tremură mâinile... Opt ore de automobil în încheieturi...

— Ar fi păcat să vărsăm alături, spuse Goutre, sticlindu-i ochii.

Umplu cele două pahare, încet, ca un cunoscător, se ridică în picioare pentru a face onoarea tămâioasei.

— În cinstea dumitale, dom' Ravinel. Şi, în sănătatea cucoanei dumitale... Sper că nici cumnatul dumitale nu e bolnav. Ce ți-e şi cu umezeala asta!... La mine, e piciorul.

Ravinel zvârli vinul alb în fundul gâtului, dintre-o dată, îşi umplu din nou paharul, îl goli, de două ori, de trei ori.

— Măi să fie! spuse Goutre. Se vede că eşti obişnuit.

— Când sunt istovit, mă întremează.

— Ei, ăsta, spuse Goutre, ăsta ar întrema şi un mort.

Ravinel se ținu de marginea mesei. De data asta capul i se învârtea serios.

— Moş Goutre, te rog să mă scuzi, dar trebuie... Timpul mi-e măsurat... Nu mă plictisesc cu d-ta, dar ştii

cum este...

Goutre îşi puse şapca.

— Bine, bine! O iau din loc. De altfel sunt aşteptat pe şantier ca să începem.

Înclină sticla ca să citească eticheta *Tămâioasă Superioară – Basse-Goulaine*.

— Să transmiți complimentele mele celui care a recoltat vinişorul ăsta, dom' Ravinel. Nu e fitece, poți să mă crezi.

Pe prag, mai schimbară câteva cuvinte de politeță, apoi Ravinel închise uşa, întoarse cheia în broască, se târî în bucătărie şi goli restul tămâioasei.

— Imposibil! murmură el. Era perfect lucid, dar lucid ca un om adormit: vezi o uşă, o atingi, îți dai seama că există şi totuşi treci prin ea, simți că treci prin ea, simți în corp duritatea fibrelor lemnului, şi asta ți se pare natural. Deşteptătorul, pe cămin, îşi continua mersul lui mărunt, amintind zgomotul altui deşteptător, acolo, în sufrageria de la Nantes.

— Imposibil!

Ravinel se ridică, trecu în sufragerie. Poşeta lui Mireille era încă acolo. Şi nici în vestibul, mantoul şi pălăria nu se mişcaseră. Erau şi acuma atârnate de cuier. Se sui la etaj. Căsuța era goală, riguros, total goală, şi tăcută. Şi atunci, Ravinel îşi dete seama că ținea sticla de gât, ca pe o măciucă. Îi era frică până în măduva oaselor. Aşeză sticla pe podea, cu băgare de seamă, ca şi cum de aici înainte orice zgomot ar fi fost interzis. Deschise sertarul biroului, evitând să-l facă să scârțâie. Revolverul era încă acolo, învelit într-o cârpă unsă. Îl şterse, trase de culasă, ca să introducă un glonț în țeavă. Se auzi o țăcănitură şi Ravinel se întoarse. Fusese mai tare decât el. Ce începea să-şi închipuie? Şi revolverul ăsta, la ce o să-i folosească? Poți oare să omori

strigoii cu revolverul? Suspină şi îşi strecură arma în buzunarul pantalonului. Era poate ridicol, dar se simțea mai în siguranță astfel. Se aşeză pe marginea patului, cu mâinile încrucişate pe genunchi. De unde s-o ia? Corpul lui Mireille nu mai era în pârău, asta era tot. Evidența faptului începea să i se desluşească în minte. Nici în pârău, nici în spălătorie, nici în casă. Fir-ar să fie... Uitase să arunce o privire în garaj.

Ravinel coborî în goană scara, traversă aleea şi deschise garajul. Nimic! Era aproape comic. În garaj nu erau decât trei sau patru cutii de ulei şi nişte cârpe murdare de unsoare. Lui Ravinel îi trecu prin gând altceva. O luă, încet, de-a lungul aleii. Urmele paşilor lui şi ai lui Goutre se vedeau clar, dar nu erau decât ele. De altfel, Ravinel nu ştia prea bine ce căuta, ce gândea. Ceda unor imbolduri bruşte pentru că trebuia să acționeze, să facă ceva. Desperat, se uită în jurul lui. La dreapta, ca şi la stânga, se întindeau nişte locuri virane. Vecinii lui cei mai apropiați nu puteau vedea, din stradă, decât fațada casei *Gai-Logis*. Ravinel se întoarse în bucătărie. Să cerceteze prin împrejurimi? Să spună: „Mi-am omorât nevasta... Nu cumva i-ați găsit cadavrul?” Era caraghios! Lucienne?... Dar Lucienne era în tren. Imposibil să-i vorbească la telefon înainte de prânz. Să se înapoieze la Nantes?... Sub ce pretext? Şi dacă corpul ar fi fost descoperit undeva în cursul zilei? Cum ar justifica această plecare, această fugă?

Cercul! Cercul infernal. Imposibil să te mişti. Imposibil să ştii. Ravinel se uită la deşteptător. Ora zece! Trebuia să se ducă în bulevardul Magenta, la *Blache şi Lehuédé*. Ravinel închise din nou, cu grijă, uşa casei, se urcă în maşină, reluă drumul spre Paris.

Vremea era blândă, aerul uşor. Acest început de noiembrie avea grația unei primăveri. O „203” se

încrucişă cu Ravinel. Pasagerii ei coborâseră capota. Râdeau, cu părul în vânt, şi Ravinel se simți slab, bătrân, vinovat. Îi purta pică lui Mireille. Ea îl trădase, cu răutate. Ea reuşise, din prima dată, ceea ce el nu izbutise niciodată: trecuse frontiera misterioasă; era dincolo, invizibilă, insesizabilă, ca o fantomă, ca acele fâşii subțiri de ceață, care se ridicau din şosea. Poți să fii în acelaşi timp şi mort şi viu. Simțise el deseori asta. Da, dar corpul?

Ideile îi intrau una într-alta, ca inelele unui telescop. Îi era somn. Altul, nu el, ținea comenzile, manevra fără greş, recunoştea străzile, încrucişările. Maşina păru că se opreşte de la sine în fața magazinului.

Din bulevardul Magenta, automobilul îl purtă spre centru, prin preajma Luvrului. Un colțişor retras unde nu venea aproape niciodată. Numai că, astăzi, nu era prea sigur de hotărârile lui. Calcula, se încurca în cifre... Ia să vedem, trenul ajungea la 11 şi 20... sau la 11 şi 40... Călătoria ține cinci ore... deci 11 şi 10... Şi spitalul e la cinci minute de gară. Acuma, Lucienne trebuia să fie deja acolo. Se opri în fața unei mici cafenele-restaurant.

— Domnul ia masa?

— Da, dacă vrei.

— Cum, dacă...

Chelnerul se uită la clientul ăsta neras, care îşi trecea mâna peste ochi. Sunt totuşi unii care petrec destul de ciudat.

— Unde e telefonul?

— În fund, la dreapta...

— Pot vorbi şi interurban?

— Întrebați la casă.

În spatele lui Ravinel, uşa bucătăriei se deschidea şi se închidea mereu. „Trei hors-d'oeuvre!... Şi trimiteți antricotul." Pe fir se auzea mereu un țârâit. De-abia

puteai să recunoşti vocea lui Lucienne. Venea de departe, aşa de departe încât te copleşea tristețea. Şi nu era chip să vorbeşti desluşit, în toată harababura asta.

— Alo!... Alo, Lucienne?... Da, eu sunt, Fernand... A dispărut... Ba nu, n-a venit nimeni s-o ia... A dispărut... Azi-dimineață nu mai era acolo...

Cineva, în spatele lui, îşi aşteaptă rândul şi îşi tot aranjează părul în oglinda lavaboului.

— Lucienne! Alo, mă auzi?... Trebuie să te înapoiezi... Pacienta ta care trebuie să nască? Puțin îmi pasă... Nu, nu sunt bolnav... şi n-am băut. Ştiu ce spun... Nu! Nicio urmă... Ce spui?... Ei asta-i, nu-ți închipui totuşi că o să inventez o poveste ca asta ca să te fac să te înapoiezi... Ce?... Bineînțeles, aş fi preferat. În sfârşit, dacă îți este absolut imposibil să pleci astă-seară... Atunci, pe mâine, la douăsprezece şi patruzeci... Ce este? Să mă duc iar acolo... Să văd? Ce vrei să văd?... Nici eu nu înțeleg... Da! De acord. Pe mâine.

Ravinel închise telefonul, se aşeză lângă o fereastră. Lucienne era scuzabilă. Dacă i s-ar fi telefonat vestea asta lui, lui Ravinel, el ar fi crezut-o? Mâncă maşinal, se urcă din nou în automobil. Din nou bariera de la Clignancourt, şoseaua spre Enghien. Lucienne avea dreptate. Mai bine să se înapoieze acolo, să mai caute, şi, în lipsă de altceva mai bun, să se facă văzut de vecini. Să câştige timp. Şi mai ales, să pară normal, ca şi cum nu i s-ar putea reproşa nimic.

Ravinel încercă uşa. Era încă încuiată. Se simți oarecum decepționat. Ce aştepta oare? La drept vorbind, nu aştepta nimic. Dorea calmul, pacea, uitarea. Înghiți o caşetă, se sui în dormitor, se încuie, puse revolverul pe masa de noapte şi adormi pe pat, fără măcar să se dezbrace. Căzu imediat într-un somn de brută.

VI

Ravinel se deşteptă pe la cinci, cu dureri în şale, cu stomacul greu, obrazul buhăit, mâinile jilave. Dar când îşi puse întrebarea: „Ce s-a întâmplat cu corpul?” răspunsul îi veni imediat, evident: „Corpul a fost furat”. Şi, dintr-o dată, Ravinel se simţi puţin mai liniştit. Se sculă, se spălă cu grijă pe faţă cu apă rece, se bărbieri cu destul calm. Fusese furat, bineînţeles! Era un lucru grav, foarte grav, dar în sfârşit, pericolul lua un alt aspect. Cu un hoţ, te înţelegi. E suficient să te înţelegi din preţ.

În cap i se risipeau ultimii aburi ai somnului. Relua contactul cu camera, cu mobilele, cu viaţa. Îşi punea la încercare picioarele: erau solide. Casa îl învăluia, familiară, prietenoasă, fără mistere. Ia să vedem, cu puţin sânge rece; al dracului să fie dacă... L-au furat!... Altceva nu poate să fie.

Dar pe măsură ce examina mai de aproape ideea asta, apăreau îndoieli, din ce în ce mai multe. Să furi un cadavru? Pentru ce? Şi ce risc pentru hoţ! Pe vecinii lui cei mai apropiaţi îi cunoştea bine: la dreapta, cum ieşi, Bigaux, funcţionar la S.N.C.F.[4], cincizeci de ani, tipul omuleţului cumsecade şi şters. Ocupaţiile lui, grădina şi belota. Niciodată nu-l auzea ridicând glasul. Îl vezi pe Bigaux ascunzând un cadavru? Era grotesc. Iar soţia lui

[4] *Société Nationale des Chemins de Fer*: Societatea Naţională a Căilor Ferate.

avea un ulcer stomacal. Puteai s-o răstorni cu o suflare... La stânga, Poniatowski, contabil la o fabrică de mobile, divorțat, care nu era mai niciodată acasă. Se spunea chiar că avea intenția să-şi vândă căsuța... De altfel, nici Bigaux, nici contabilul nu ar fi putut fi martorii scenei din spălătorie. Să admitem că ar fi descoperit corpul după aceea? Dar nu era nici un alt drum spre pârâu. Afară numai dacă ar fi trecut prin terenurile virane sau prin pajiştea din față. În sfârşit, de ce să pui mâna pe un cadavru, dacă nu ştiai nimic despre crimă?... Căci furtul nu putea să aibă decât o singură explicație: şantajul. Dar nimeni nu ştia despre polița de asigurare. Atunci? S-ar apuca cineva să şantajeze pe un reprezentant de comerț? Toată lumea ştie că Ravinel îşi câştigă o existență onorabilă, nimic mai mult... E drept că unii şantajişti se mulțumesc cu puțin. O mică sumă fixă... o rentă. Totuşi!... Fără să mai vorbim de îndrăzneala necesară. Ca şi cum primul venit ar fi fost în stare să se improvizeze hoț de cadavre. El, Ravinel, n-ar fi avut în niciun caz curajul s-o facă.

Învârtea în cap toate aceste ipoteze fără să-şi facă o idee prea precisă, şi din nou sentimentul neputinței sale îl covârşea. Nu, nu fusese furat. Şi totuşi cadavrul nu mai era acolo. Deci, fusese furat. Dar nu exista niciun motiv ca cineva să-l fure. Ravinel simți o mică durere în tâmpla stângă şi îşi frecă fruntea. N-avea dreptul să se îmbolnăvească tocmai acum. Dar ce să facă, pentru Dumnezeu, ce să facă?

Se învârtea prin casă, muşcându-şi buzele, copleşit de singurătate. Nu mai avu nici măcar puterea să aranjeze cuvertura cocoloşită de pe pat, să golească lavaboul plin de apă murdară, să pună la loc sticla uitată, pe care se mulțumi s-o împingă sub dulap, cu vârful piciorului. Îşi luă revolverul, coborî scara. Unde să

se ducă? Cui să se adreseze? Deschise uşa. Începea să se facă noapte. Dâre lungi de culoare roz se întindeau pe cer, şi, undeva, se auzea zgomotul unui avion. O seară banală şi solemnă, care îți umplea sufletul de tristețe, de ură ascunsă, de regrete. O seară ca aceea a primei lui întâlniri cu Mireille, pe cheiul Grands-Augustins, lângă piața Saint-Michel. El cotrobăia prin lada unui anticar. Ea stătea acolo, răsfoind o carte... În jurul lor se aprindeau lumini şi se auzea fluierul agentului de circulație, în fața podului. E idiot să-ți aduci aminte de lucrurile astea. E dureros!

Ravinel se duse până la spălătorie. Pârâul spumega puțin, sub deversor, învolburat în reflexe roşcate. O capră behăi pe pajişte, pe malul celălalt, capra factorului. Ravinel simți un mic şoc. Capra factorului... În fiecare dimineață, fetița o aducea aci, o lega cu o funie lungă de un țăruş. În fiecare seară venea s-o ia. Oare...?

Factorul era văduv. N-avea alt copil. Fetița se numea Henriette. Cel mai adesea rămânea acasă, pentru că nu era chiar întreagă la minte. Gătea, făcea gospodărie. Se descurca bine pentru cei doisprezece ani ai ei.

— Aş dori să-ți cer o informație, domnişoară.

Nimeni nu-i spunea domnişoară. Intimidată, nu îndrăznea să-l roage pe Ravinel să intre, şi el, jenat, încerca să-şi reia suflul pentru că fugise şi nu ştia de unde s-o înceapă.

— Ai dus capra la păşune, azi-dimineață?

Fetița roşi, imediat alarmată. Ce făcuse oare?

— Locuiesc în față... Căsuța *Gai-Logis*... Spălătoria aia mică e a mea.

Fiindcă ea se uita puțin cruciş, el îi privea fiecare ochi în parte, încercând să prevină o minciună posibilă.

— Nevastă-mea a pus nişte batiste la uscat... Probabil că le-a luat vântul.

Era un pretext curios, ridicol, dar era mult prea obosit ca să încerce să fie mai subtil.

— Azi-dimineață... Nu ai văzut nimic plutind pe apă în fața spălătoriei?

Fetița avea o figură lungă şi îngustă, între două cozi de păr aspru şi doi dinți care îi ieşeau în afară, deşi ținea gura închisă. Ravinel simțea vag că întâlnirea lor avea ceva patetic.

— Îți legi capra chiar lângă pârâu. Nu te gândeşti niciodată să te uiți înspre spălătorie?

— Ba da.

— Ei bine, încearcă să-ți aduci aminte. Azi-dimineață...

— Nu... n-am văzut nimic.

— La ce oră te-ai dus la păşune?

— Nu ştiu.

În fundul culoarului se auzi un sfârâit. Ea se roşi şi mai mult şi îşi răsuci între degete şorțul.

— E supa, spuse ea. Pot să mă duc să văd?

— Dar desigur... Dă fuga.

Fetița o luă la fugă şi el intră în coridor, ca să se ascundă de ochii vecinilor. Vedea un colț al bucătăriei, nişte şervete atârnate pe sfori. Ar fi făcut mai bine să plece. Nu era prea frumos să pună întrebări acestei fetițe!

— Era supa, spuse Henriette. A dat în foc.

— Mult?

— Nu. Nu prea mult... Poate că tata n-o să simtă nimic.

Nările îi erau puțin strânse. Avea pistrui în jurul nasului, ca Mireille.

— Te ceartă? întrebă Ravinel.

Imediat, regretă ce spusese, dându-şi seama că micuța, în ciuda celor doisprezece ani ai ei, trebuie să fi

avut o experiență de femeie bătrână.

— La ce oră te scoli?

Ea încruntă sprâncenele, se trăgea de cozi. Poate că-şi căuta cuvintele.

— E încă întuneric când te scoli?

— Da.

— Duci imediat capra?

— Da.

— Te mai plimbi puțin pe pajişte?

— Nu.

— De ce?

Fetița îşi şterse buzele cu dosul palmei, bolborosi ceva, întorcând capul.

— Ei?

— Mi-e frică.

La doisprezece ani şi lui îi era frică, atunci când se ducea la şcoală. Întunericul umed, ploaia măruntă, străzile înguste şi pline de lăzi de gunoi, acolo, înspre Recouvrance. Avea mereu impresia că cineva merge în spatele lui. Atunci, dacă ar fi fost obligat să ducă o capră la păşune... Se uită la obrazul micuț, bătrânicios, ros de pe acuma de griji şi de frică. Vedea, dintr-o dată, pe micul Ravinel, acest necunoscut despre care nu-i vorbise nimeni, dar care îl însoțea mereu, ca un martor, şi nu mai ştia ce să spună. Dacă ar fi văzut el ceva care plutea...

Imposibil de ştiut. Era ca un secret între ei doi.

— Nu era nimeni pe pajişte?

— Nu... nu cred.

— Dar în spălătorie... N-ai văzut pe nimeni?

— Nu.

Găsi în buzunar o monedă de zece franci, deschise palma fetiței.

— Pentru tine.

— O să mi-o ia.
— Nu. Ai să găseşti tu un loc s-o ascunzi.
Fetița dădu gânditor din cap, şi strânse degetele fără convingere.
— Am să mai vin să te văd, promise Ravinel.
Trebuia să plece cu un cuvânt care să dea încredere, să dea o impresie de optimism, să facă de parcă nici capra, nici spălătoria n-ar fi existat. Ravinel ieşi, se ciocni cu factorul, un omuleț uscat, care îşi ducea geanta cu burta înainte, ca o femeie însărcinată.
— Bună ziua, domnule... Vroiai să mă vezi? spuse factorul. E vorba desigur de scrisoarea dumitale pneumatică.
— Nu. Eu... Eu aştept o scrisoare recomandată... O scrisoare prin poştă pneumatică? Ce vrei să spui?
Celălalt îl observa, pe sub chipiul cu cozorocul rupt.
— Da. Am sunat, dar nu mi-a deschis nimeni. Atunci am băgat-o în cutia de scrisori. Nu-i acasă doamna?
— E la Paris.
Nimic nu-l obliga să răspundă, dar acuma devenise umil. Trebuia să aibă de partea lui prea multă lume.
— Salut! spuse factorul intrând în casă şi trântind uşa.
O scrisoare prin poştă pneumatică? Nu putea fi de la *Blache şi Lehuédé*, căci doar de acolo venea el. Poate, Germain? Puțin probabil. Afară numai dacă pneumaticul nu era pentru Mireille.
Ravinel se înapoia spre casă, pe străzile luminate. Se făcuse, dintr-o dată, aproape frig şi gândurile îi circulau prin minte mai repede. Fata factorului nu văzuse nimic, sau, dacă văzuse ceva nu înțelesese, şi chiar dacă înțelesese, va tăcea. Toată lunea o cunoştea pe Mireille. Dacă cineva i-ar fi descoperit trupul, ar fi anunțat, fără nicio îndoială.

Dar rămânea pneumaticul. Poate că îl scrisese chiar hoțul, ca să-şi dicteze condițiile.

Plicul era în cutie, căzut de-a curmezişul. Ravinel se duse să se uite la el lângă lampa din bucătărie. Domnului Fernand Ravinel. Scrisul ăsta!... Închise ochii, numără până la zece, se gândi că poate e bolnav, grav bolnav. Ochii i se deschiseră din nou, se fixară pe adresă. Tulburări ale memoriei... ale personalității. Învățase asta, pe vremuri, la lecțiile de filosofie, în cartea aia veche a lui Malapert... Personalitățile alternante, schizofrenia... Nu era scrisul lui Mireille. Pentru numele lui Dumnezeu! Doar nu putea să fie scrisul ei.

Plicul era lipit cu grijă. Căută prin sertarul bufetului, luă cuțitul de tăiat carne. Mergând spre masa unde pe luciul muşamalei zăcea plicul mov, îl ținea ca pe o armă. Cu vârful cuțitului căută degeaba o ruptură. Atunci, sfâşie scrisoarea cu un gest brutal, o citi o dată, pe nerăsuflate, fără să înțeleagă.

Dragul meu,

Sunt obligată să lipsesc două, trei zile. Dar nu te îngrijora. Nimic grav. Am să-ți explic. Ai să găseşti provizii în dulapul din pivniță. Termină borcanul de dulceață care e început, înainte de a deschide altul, şi nu uita să închizi bine robinetul de gaz aerian când nu vei avea nevoie de maşina de gătit. Nu te gândeşti niciodată la asta. Pe curând.

Te sărut aşa cum îți place ție, iubitule,

Mireille.

Ravinel reciti, mai încet, apoi o luă de la început. O eroare a poştei. Probabil că Mireille fusese obligată să lipsească la începutul săptămânii. Se uita la ştampilă, pe plic. Paris, 7 noiembrie, ora 16. Şapte noiembrie,

era... Era azi. Ei şi, de ce nu? Mireille era la Paris, evident. Nimic mai normal. Simți că se îneacă. Râdea, râdea aşa cum vomiți. Lacrămi îi împăienjeneau ochii, şi, dintr-o dată, azvârli cu putere cuțitul. Lama se înfipse, dreaptă, în uşă, vibrând ca o săgeată, şi Ravinel rămase aşezat, cu gura căscată, cu obrazul strâmb; apoi pardoseala se clătină, capul îi sună de pământ şi rămase nemişcat, între masă şi maşina de gătit, cu o salivă groasă la colțul buzelor.

Primul său gând, după un timp probabil foarte lung, fu că va muri. Gândindu-se bine, i se păru chiar că a şi murit. Ieşea încetul cu încetul la suprafață, dintr-un fel de oboseală confuză. Plutea; era uşor, ca şi cum n-ar fi avut nicio densitate. Se diviza ca un amestec de ulei şi apă, care se separă în două straturi. Pe de-o parte simțea o descătuşare, o uşurare infinită, iar pe de alta era încă greoi, haotic, opac, cleios. Un mic efort şi va străpunge un perete subțire, va deschide ochii către o altă lume.

Dar ochii lui nu-i mai aparțineau. Undeva o transmisie nu mai funcționa. Şi apoi, dintr-o dată, avu senzația unei întinderi livide. Flăcările iadului. Era, în sfârşit, eliberat. Se regăsea intact; lucrul ăsta însă nu era clar în mintea lui... se simțea asemenea unei materii foarte fluide care putea lua orice formă... Un suflet... Devenise un suflet. Putea să reînceapă totul... Să reînceapă ce? Chestiunea nu avea, pentru moment, nicio importanță. Esențialul era să supravegheze această neprihănire, să se pătrundă, să se impregneze cu ea, să se simtă luminos, ca o apă pe care o rază o însuflețeşte până la fund. Să fii apă, apă neprihănită. Albul acela, în fața lui, se schimba în auriu. Nu era un spațiu oarecare. Avea zone mai întunecate şi, mai ales, o

plajă mare, opacă, de unde venea un zgomot regulat, mecanic, poate zgomotul vieții de altă dată. În mijlocul spațiului alb, ceva se mişcă, un punct negru, fâlfâind. Era nevoie numai de un cuvânt ca să ştii. Un singur cuvânt şi granița ar fi fost definitiv trecută. Acest sentiment de pace adâncă nu ar mai fi aşa de precar. S-ar schimba într-o bucurie liniştită, puțin melancolică. Cuvântul se forma undeva. Se năştea foarte departe, se apropia vuind. Ascundea o amenințare care trebuia să izbucnească: Muscă!

Muscă. E o muscă. Pe plafon, e o muscă... Pata aceea mare, colo în colț, este bufetul. Totul reîncepe, în tăcere şi în frig. Pipăi în jurul meu pardoseala. Sunt înghețat. Sunt culcat. Sunt Ravinel. Pe masă se află o scrisoare...

Mai ales, să nu înțelegi. Să nu-ți pui întrebări. Să păstrezi cât mai mult posibil acest fel de indiferență desperată. E greu. E istovitor. Dar nu trebuie să gândeşti. Trebuie să te mulțumeşti să mişti un muşchi după altul... Muşchii te ascultă. Dacă doreşti, brațele se ridică. Degetele se îndoaie. Ochii se odihnesc, aşezându-se pe lucruri la care îți face plăcere să te uiți. Ai vrea să silabiseşti numele acestor lucruri; mă-şi-na de gă-tit... par-do-sea-la... Lucrul ăsta nu minte. Pe când, acolo pe masă, hârtia aceea mov, plicul acela căscat... Pericol! Trebuie să treci departe de el, cu spatele la zid, să deschizi uşa, pe pipăite, s-o închizi brusc, s-o încui, o dată, de două ori. Acum nu mai ştii ce se petrece în dosul acestei uşi. E mai bine să nu ştii. Ai vedea poate literele scrisorii umflându-se, separându-se, despărțindu-se în trăsături care, puse cap la cap, ar desena o siluetă teribilă.

Ajuns la capătul străzii, Ravinel se întoarce. Acolo, casa pare locuită, din cauza luminii electrice care a rămas aprinsă. Deseori, seara, când se înapoia acasă,

vedea trecând, în spatele perdelelor, umbra lui Mireille. Dar, acuma, era deja prea departe. Chiar dacă umbra ar trece, n-ar putea-o vedea. Merge până la gară. E în capul gol. Bea două halbe la cafeneaua de alături. Victor, băiatul de la bar, e foarte ocupat; altfel ar sta bucuros de vorbă. Îi face cu ochiul, surâde. Cum să explici că o bere aşa de rece poate să-ţi ardă pieptul ca un alcool? Să fugi? Asta nu mai are niciun rost. O altă scrisoare mov poate să sosească la comisarul de poliţie şi să-i semnaleze crima. Mireille poate să se plângă că a fost omorâtă. Stop! Gând interzis! E multă lume pe peron. Culorile dor. Semnalul roşu e prea roşu şi semnalul verde e dulceag ca un sirop. Ziarele de la bibliotecă miros a cerneală proaspătă. Oamenii înşişi încep să emane un miros de vânat, şi trenul pute ca metroul. Iată! Lucrurile trebuiau să se termine aşa. Într-o zi sau alta, în mod fatal, el tot ar fi trebuit să perceapă ceea ce pentru alţii rămânea ascuns. Cei vii, cei morţi, sunt aceiaşi oameni. Pentru că simţurile noastre sunt grosolane ne închipuim, de obicei, că morţii sunt în altă parte, credem că există două lumi. De loc! Sunt aici, invizibili, amestecaţi în viaţa noastră, continuându-şi micile lor treburi. *Nu uita să închizi bine robinetul de gaz aerian.* Vorbesc cu gura lor de negură; scriu cu mâinile lor de fum. Toate astea nu sunt simţite de oamenii distraţi, dar devin perceptibile, în anumite condiţiuni. E desigur de ajuns să nu fii pe de-a-ntregul născut, să nu fii angajat cu totul în viaţa zgomotoasă, colorată, în furtuna de sunete, de culori, de forme… Scrisoarea asta nu este decât începutul unei iniţieri. De ce să te înspăimânţi?

— Biletele la control!

Controlorul. E rumen la faţă, cu două cute pe ceafă. Dă călătorii la o parte cu un gest nerăbdător. Nu-şi dă

seama că desparte şi o mulțime de umbre, amestecate cu cei vii. Nu toată lumea se poate menține pe limită. De acuma, Mireille nu va întârzia să se arate. Scrisoarea asta era un avertisment. N-a vrut să vină ea însăşi. Plecase pentru două-trei zile, dintr-un fel de discreție. *Sunt obligată să lipsesc,* şiretlicul e copilăresc. *Nimic grav. Am să-ți explic.* Moartea nu e nimic grav, asta e evident. O simplă schimbare de greutate, de consistență. Viața, de fapt, viața lipsită de frig, lipsită de grijă, lipsită de spaima de a fi într-un echilibru instabil. Nu e nefericită, Mireille! Are să le explice ea pe toate. Oh! Nu va trebui să explice prea multe lucruri. El ştie. Ce bine îşi înțelege, dintr-o dată, trecutul. Ceilalți, tată, mamă, prieteni au încercat întotdeauna să-l lege, să-l înrădăcineze, să-l distragă de la ceea ce este esențial. Examene, meserie, tot atâtea capcane. Nici chiar Lucienne nu înțelege. Banii, banii! Nu se gândeşte decât la asta. Ca şi cum banii nu ar fi principiul însăşi al greutății. N-a fost ea aceea care, prima, a vorbit de Antibes?

Dacă ar fi soare, mult soare, totul s-ar schimba. Mireille nu s-ar mai manifesta. Lumina nu face ea oare să dispară stelele? Şi totuşi stelele continuă să existe. Antibes! Singurul mijloc de a omorî pe Mireille. Adică s-o facă să dispară. Lucienne ştie bine ce face. Dar acuma, el a înțeles, şi nu mai vrea să fugă, să evadeze spre strălucirea sudului. Deoarece Mireille nu e supărată pe el. Nu-i mai rămâne decât să învingă frica. O frică atroce, care nu aşteaptă decât o ocazie favorabilă ca să sară la el. Va fi greu să se obişnuiască. Poate că va trebui să se gândească, fără să se cutremure, la baie, la Mireille moartă, țeapănă, rece, cu părul lipit din cauza apei.

Şine se înnoadă şi se desfac cu toată viteza, de-a lungul trenului. Garnituri, gări, poduri, antrepozite

dispar într-un vuiet. Vagonul se clatină uşor, luminat de lămpile albastre. Te simţi plecat pentru o călătorie foarte lungă. De fapt, eşti plecat de foarte multă vreme şi nu vei ajunge nicăieri, deoarece vei coborî printre cei vii!

Plouă. Fumuri de locomotive se răsfrâng, se împrăştie, şi hamalii te împiedică să treci. Bărbaţi, femei, aleargă, îşi fac semne, se întâlnesc, se îmbrăţişează. *Te sărut aşa cum îţi place ţie, iubitule*. Dar Mireille nu poate fi încă aici. Ceasul ei nu a sosit. Oficiul poştal.

— Aş vrea să vorbesc cu Nantes!

Pe pereţi sunt scrijelite însemnări, numere, desene obscene.

— Alo, Nantes?... Spitalul... Doctoriţa Lucienne Mogard.

În jurul cabinei telefonice nu se mai aude decât freamătul mulţimii, ca al unui fluviu pe care îl desparte arcada unui pod.

— Alo!... Tu eşti... Mi-a scris. Se înapoiază peste câteva zile... Mireille, desigur! Mireille mi-a scris... Un pneumatic... Când îţi spun că ea... Nu. Nu. Sunt în toate minţile... Nu vreau de loc să te îngrijorez, dar prefer să ştii şi tu... Ei da, îmi dau seama. Eu însă încep să înţeleg multe lucruri... Oh! Ar fi prea lung să-ţi explic... Ce am de gând să fac? Nici eu nu ştiu... Bine, ne-am înţeles... Pe mâine.

Săraca Lucienne! Nevoia asta de a raţiona tot timpul... Va constata şi ea, ca şi el. Va atinge misterul cu degetul. Va vedea scrisoarea.

Dar va putea ea oare să vadă scrisoarea? Desigur, deoarece factorul a adus-o, un poştaş a ştampilat-o, un alt poştaş a luat-o dintr-o cutie! Scrisoarea e foarte reală. Numai semnificaţia ei nu este adaptată înţelegerii oricui. Trebuie să ştii să gândeşti în cele două lumi în

acelaşi timp.

Bulevardul Denain. Săgeţile mici, luminoase, ale ploii. Turma lucitoare a maşinilor. Hora aparenţelor. Cafenelele seamănă cu nişte peşteri mari, strălucitoare, cu adâncimile multiplicate la infinit de oglinzi invizibile. Frontiera se desfăşoară chiar aici, separând imaginile reale de cele reflectate, fără ca cineva să bage de seamă.

Noaptea a umplut bulevardul cu un lichid plin de vârtejuri, ca o apă tulbure, ducând cu ea un talmeş-balmeş de lumini, de mirosuri, de oameni. Hai! Fii cinstit. Ai visat de nenumărate ori că erai un înecat pierdut în fundul acestor tranşee adânci, care sunt străzile. Sau că erai un peşte şi te jucai lovind cu botul în vitrine, uitându-te la bisericile aşezate ca nişte năvoade în cursul apei, la ierburile scuarurilor, unde formele se caută, se urmăresc, se înghit, în reţeaua umbrelor. Dacă ai acceptat ideea băii, ai făcut-o din cauza apei, nu-i aşa? Din cauza acestei suprafeţe lucitoare şi netede, dedesubtul căreia se petrece ceva care te ameţeşte. Ai vrut ca Mireille să ia şi ea parte la joc. Şi acuma eşti şi tu tentat, la rândul tău. O invidiezi, poate?

Ravinel a umblat la întâmplare, mult, mult timp. Şi iată-l că ajunge la marginea Senei. Merge de-a lungul unui parapet care i se ridică până aproape de umăr. În faţa lui e un pod, o arcadă mare care adăposteşte o colcăială de reflexe uleioase. Oraşul pare părăsit. Suflă un vânt subţire, care miroase a ecluză şi a adăpătoare. Mireille este acolo, undeva, amestecată cu noaptea. Există amândoi, fiecare din ei scufundat în alt element şi incapabili să se întâlnească. Trăiesc pe nişte planuri ale căror proprietăţi diferă. Dar unele interferenţe rămân posibile, unele încrucişări, unele semnale pe care şi le-ar face, unul altuia, ca pasagerii a două vapoare care se depărtează.

Mireille!

Pronunță cuvântul încet. Nu mai poate amâna. Simte, la rândul lui, nevoia să fugă, să spargă oglinda.

VII

Când se deşteptă, Ravinel recunoscu o cameră de hotel, îşi aduse aminte că umblase mult, revăzu imaginea lui Mireille şi oftă. Îi trebuiră câteva minute ca să hotărască că ziua de azi era probabil o duminică. Era fără îndoială o duminică, deoarece Lucienne trebuia să sosească cu trenul de douăsprezece şi ceva. Trebuia să fie deja pe drum. Ce să facă între timp? Ce se poate face duminica? Era o zi moartă, căzută de-a curmezişul săptămânii, împiedicându-te să treci, şi Ravinel era grăbit. Era nerăbdător să ajungă!

Era nouă.

Se sculă, se îmbrăcă, dete la o parte perdeaua uzată care ascundea fereastra. Un cer cenuşiu. Acoperişuri. Lucarne, dintre care unele încă vopsite cu albastrul apărării pasive. Nimic vesel! Coborî, achită nota de plată unei bătrâne cu părul prins în bigudiuri. Ajuns pe trotuar, îşi dete seama că se găsea în cartierul Halelor, la doi paşi de casa lui Germain. De ce nu Germain? Asta l-ar ajuta să aştepte...

Fratele lui Mireille locuia la etajul al patrulea şi, deoarece instalația electrică era stricată, trebuia să urci pe dibuite, printre mirosurile şi zgomotele duminicii. În spatele pereților subțiri trăiau oameni care fredonau, care deschideau aparatele de radio, care se gândeau la meciul de după-amiază, la filmul de deseară; lapte care dă în foc sfârâind. Copii care urlă. Un om în pijama, sub pardesiul cu gulerul ridicat, cu un câine de zgardă, se

încrucişă cu Ravinel. Ravinel era exclus de la această sărbătoare. Era un fel de străin. Cheia era în uşă. Cheia era totdeauna în uşă. Dar Ravinel nu o folosea niciodată. Bătu în uşă. Îi deschise Germain.

— Ia uite, Fernand! Ce mai faci?

— Dar tu?

— Cam rablagit... Scuză dezordinea. Abia m-am sculat. Ai să iei totuşi o cafea. Ba da! Ba da!

O ia înaintea lui Ravinel spre sufragerie, dă la o parte nişte scaune, ascunde un halat de casă.

— Şi Marta? spune Ravinel.

— E la biserică, dar nu va mai întârzia... Aşază-te, dragă Fernand. Nu te întreb de sănătate. Mireille mi-a spus că eşti în plină formă. Norocosule! Despre mine nu pot să spun acelaşi lucru... De fapt, nu mi-ai văzut ultima radiografie... Uite, serveşte-te; cafeaua e pe foc. Mă duc să ți-o aduc.

Ravinel adulmeca plin de neîncredere un miros urât de foi de eucalipt şi de farmacie. Alături de ibricul de cafea era o cratiță cu o seringă şi nişte ace şi Ravinel regretă că venise. Germain scotocea prin camera lui. Din când în când, striga:

— Ai să vezi ce clară e... Cum a spus doctorul... cu îngrijiri...

Când te însori, crezi că te însori cu o femeie şi de fapt te însori cu o familie, cu toate necazurile unei familii. Te însori cu captivitatea lui Germain, cu secretele lui Germain, cu bacilii lui Germain. Viața e mincinoasă. Când eşti mic, ea pare plină de lucruri minunate, şi apoi...

Germain se înapoiază cu nişte plicuri galbene, enorme, care te duc cu gândul la corespondența unui politician.

— Ei hai, serveşte-te, dragă!... E drept, poate ai şi

mâncat... Doctorul Gleize e un as. Scoate nişte clişee! Şi le interpretează!... Tu nu vezi decât nişte chestii negre şi albe; el îţi descifrează toate semnele astea ca şi cum ar citi dintr-o carte.

Ridică în dreptul ferestrei o radiografie care foşneşte.

— Uite, vezi, deasupra inimii... Da, pata asta albă e inima, încep să mă pricep şi eu, de când tot... exact deasupra inimii, linia asta mică... Eşti prea departe. Apropie-te!

Ravinel detesta asta. Nu voia să ştie cum sunt făcute organele. Simţea întotdeauna o jenă ciudată când privea acele fragmente de schelete pe care radiografia le dezvăluie şi le poetizează în acelaşi timp. Sunt lucruri care trebuie să rămână ascunse. N-ai dreptul să le arăţi. N-ai dreptul să violezi unele secrete. Germain îl dezgustase întotdeauna, cu această curiozitate monstruoasă.

— Cicatrizarea e foarte înaintată, spunea Germain. Numai că, bineînţeles, încă mai trebuie luate unele precauţiuni. Totuşi, e încurajant!... Aşteaptă, am să-ţi arăt analiza sputei... Unde oi fi vârât hârtia aia de la laborator?... Săraca Marta, rătăceşte tot. Afară numai dacă o fi trimis-o deja la Asigurările Sociale... Dar de altfel, are să-ţi spună Mireille.

— Da, da.

Germain puse cu gingăşie din nou radiografia în plic, şi, pentru propria lui plăcere, scoase un alt clişeu pe care îl contemplă cu capul aplecat într-o parte.

— Trei mii de franci fiecare fotografie!... Noroc c-o să-mi mărească pensia. Păi, e şi o treabă bine făcută. Cum spune doctorul: dumneata eşti un caz.

Cheia scârţâi în broască. Marta, care se întorcea de la biserică.

— Bună dimineaţa, Fernand. E drăguţ că ai venit. Nu

te vedem prea des.

Puțin cam în doi peri, Marta asta. Îşi scoase pălăria, împăturind cu grijă voaleta. Purta mereu doliu pentru cineva şi îi plăcea culoarea neagră, care îi dădea demnitate şi distincție. „N-a avut noroc”, şopteau oamenii, în urma ei.

— Afacerile merg bine? întrebă ea, cu o urmă de bănuială în voce.

— Destul de bine. Ar fi păcat să mă plâng.

— Ai noroc. Germain, doctoria ta.

Îmbrăcase deja un halat, şi strângea masa cu mişcări precise şi iuți.

— Ce mai face Mireille?

— Am văzut-o adineauri, spuse Germain. Abia plecaseşi la biserică.

— Cam matinală, ce-a apucat-o, aşa, dintr-o dată, se miră Marta.

Ravinel făcea eforturi să înțeleagă.

— Cum, cum... murmură el. A venit Mireille? Când?

Germain continua să-şi numere picăturile într-un pahar cu apă... zece... unsprezece... douăsprezece... Încrunta fruntea, refuza să fie distras... treisprezece... paisprezece... cincisprezece...

— Când?... spuse el cu vocea absentă. Păi, acum un ceas. Poate puțin mai mult... şaisprezece... şaptesprezece... optsprezece...

— Mireille?

— Nouăsprezece, douăzeci.

Germain înfăşură pipeta în puțină vată, apoi într-o foiță, şi în sfârşit, ridică privirea.

— Mireille, da. Ce ți se pare curios?... Ce ai, Fernand?... Ce-am spus?

— Stai! şopti Ravinel... Stai!... A intrat aici? Ai văzut-o?

— Desigur! Dacă am văzut-o? Eram încă în pat. A intrat ca de obicei, asta-i! M-a sărutat.

— Eşti foarte sigur că te-a sărutat?

— Ia ascultă, Fernand! Nu te înțeleg.

Marta, care trecuse în dormitor, se opri o clipă în prag, observând pe cei doi bărbați şi Ravinel scoase o țigară din portțigaret, ca să-şi ascundă încurcătura.

— Nu, spuse Germain. Ştii bine... fumul. Doctorul a interzis.

— Într-adevăr. Scuză-mă.

Ravinel învârtea țigara între degete, cu un gest maşinal.

— E curios, reuşi el să îngaime. Nu mi-a spus că o să treacă pe aici.

— Vroia să ştie rezultatul radiografiei, preciză Germain.

— Ți s-a părut... normală?

— Da.

— Când te-a sărutat, pielea ei... În fine, era ca de obicei?

— Nu te înțeleg... Dar în sfârşit, ce ai, Fernand? Marta, ia ascultă. Fernand nu prea are aerul să creadă că Mireille a fost pe aici.

Marta se apropie şi Ravinel îşi dete seama imediat că ştia ceva. Se încorda, ca un acuzat în fața judecătorului.

— Când te-ai înapoiat de la Nantes, Fernand?

— Ieri... Ieri de dimineață.

— Şi nu era nimeni acasă?

Ravinel o privi. N-avusese niciodată ochii mai lucitori, gura mai strânsă.

— Nu. Mireille nu era acolo.

Marta dete de mai multe ori din cap.

— Crezi? murmură Germain.

— Asta trebuie să fie, spuse Marta.

Ravinel nu se mai putu stăpâni.

— Vorbiți! Pentru numele lui Dumnezeu! Ce ştiți... V-ați dus acolo, ieri dimineață?

— Oh! făcu Germain, jignit. În halul în care sunt!

— Ar fi mai bine să-i explici, observă Marta, şi dispăru pe nesimțite în dormitor.

— Să-mi explici ce? reluă Ravinel. Ce înseamnă complotul ăsta?

— S-o luăm binişor, spuse Germain. Marta are dreptate... E mai bine să ştii. În fond, ar fi trebuit să te previn de când v-ați luat. Însă, îmi închipuiam că, tocmai căsătoria asta, va aranja totul. Doctorul afirmase că...

— Germain! Dă-i drumul şi s-o terminăm.

— Îmi pare rău că sunt obligat să te întristez, dragul meu Fernand. Iată: Mireille face escapade.

Marta, din fundul dormitorului, îl supraveghea pe Ravinel. Îi simțea privirea, la pândă. Repetă, complet aiurit:

— Escapade?... Escapade?

— Oh! nu prea des, spuse Germain. I-a venit aşa, pe la paisprezece ani.

— Se ducea cu bărbați?

— Ei aş, ce-ți trece prin minte, bietul meu Fernand! Escapade, îți spun. Nu ştii ce-i asta?... Mireille pleca de acasă, aşa, dintr-o dată. Doctorul ne-a explicat că era vorba de tulburări ale caracterului. Se pare că sunt frecvente în momentul pubertății. Lua trenul sau umbla până la epuizare... De fiecare dată trebuia să anunțăm poliția.

— Îți închipui ce spuneau vecinii, făcu Marta, în timp ce scutura o pernă.

Germain ridică din umeri.

— În toate familiile există câte ceva. Chiar în cele mai

bune... După aceea, se simțea foarte nenorocită, biata fetiță! Dar era mai tare decât ea. Când o apuca trebuia să plece.

— Şi atunci? spuse Ravinel.

— Şi atunci... Asta-i bună, Fernand. Şi atunci, am impresia că ne-a făcut şi acuma o criză. Absența ei de acasă, vizita ei în fugă, astăzi de dimineață... În orice caz, are să se înapoieze în câteva zile, te asigur.

— Dar e imposibil! izbucni Ravinel. Pentru că...

Germain oftă.

— Vezi, iată de ce mi-era frică. Nu vrei să ne crezi... Marto, nu vrea să ne creadă.

Marta ridică o mână, ca şi cum ar depune un jurământ.

— Mă pun în locul tău. Nu sunt lucruri plăcute de aflat. Eu, când am aflat că Mireille... În fine... sărăcuța, n-am nimic contra ei... Numai că, dacă aş fi-avut şi eu un cuvânt de spus, te-aş fi avertizat din prima zi... Şi încă, nu te plânge. N-ai copii. Ai fi putut avea un copilaş cu bot de iepure.

— Marto!

— Ştiu ce spun: L-am întrebat, atunci pe doctor.

Iar doctorul! Şi radiografiile pe colțul mesei. Pipeta în foița ei. Şi Mireille care fugea de acasă la paisprezece ani! Ravinel îşi luă capul în mâini.

— Destul! murmură el. Mă înnebuniți.

— Când am intrat, am simțit eu că ceva nu era în regulă, continuă Marta. Eu nu sunt ca Germain. El nu observă niciodată nimic. Dacă aş fi fost aici, adineauri, aş fi văzut imediat că Mireille nu era în starea ei normală.

Ravinel îşi rupea în bucățele țigara, care acum nu mai era decât o grămăjoară neagră şi albă, pe masă. Îi venea să-i apuce pe cei doi soți, să lovească unul de altul

capetele lor apropiate şi fals compătimitoare. O escapadă! Ca şi cum Mireille mai putea face o escapadă! Mireille pe care el, cu mâinile lui, o învelise în prelată. Era un complot. Erau vorbiți! Dar nu! Germain era prea prost. S-ar fi dat deja de gol.

— Cum era îmbrăcată?

Germain se gândi puțin.

— Ia stai!... Am văzut-o cam în contra luminii. Mi se pare că avea mantoul ei gri, tivit cu blană. Da, sunt sigur... şi căciulița. M-am şi gândit, în momentul acela, că era cam gros îmbrăcată, pentru vremea asta. Putea foarte uşor să răcească.

— Poate că avea de gând să plece cu trenul? insinuă Marta.

— Oh! nu. N-am avut de loc impresia asta. Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât mi se pare mai ciudat faptul că nu avea aerul acela puțin aiurit. Pe vremuri, când o apucau crizele, era nervoasă, crispată. Plângea pentru nimica toată. Pe când, azi dimineață, părea calmă, aşa de calmă...

Şi, deoarece Ravinel strângea pumnii, adăugă:

— E o fată bună, Fernand.

Marta, în spatele cumnatului ei, agita nişte cratițe şi repeta din când în când:

— Nu vă deranjați... Am destul loc să trec.

Dar Ravinel era mereu obligat să-şi mişte scaunul din loc şi fiecare mişcare îl costa. Pendula, o pendulă absurdă, aurită, susținută de două nimfe cu sâni goi, arăta zece şi douăzeci. Lucienne pleca acum din Le Mans. Camera se umplea încetul cu încetul cu o lumină tristă care lăsa colțurile în umbră şi punea pe pereți, pe mobile, pe obraji, un fel de praf fin.

— Ştiu la ce te gândeşti, spuse Germain.

Ravinel tresări.

— Crezi că te înşală, aşa-i?

Dobitocul! Nu, nu juca de loc teatru.

— Ai greşi dacă ți-ai băga asemenea idei în cap. O cunosc eu pe Mireille. Câteodată, nu e poate chiar aşa de uşor s-o înțelegi, dar e cinstită.

— Bietul meu Germain, suspină Marta, care curăța nişte cartofi.

Şi asta însemna clar: „Bietul meu Germain! Ce ştii tu despre femei?”

Germain protestă.

— Mireille? Aida de! Nu se gândeşte decât la casa ei, la micile ei treburi. N-ai decât să te uiți la ea.

— E prea des singură, murmură Marta. Oh! nu-ți fac niciun reproş, Fernand. Eşti obligat să voiajezi, bineînțeles, dar pentru o femeie tânără, îmi închipui că nu trebuie să fie totdeauna prea vesel. Ai să-mi spui că nu te duci prea departe. E adevărat. Dar absența e totuşi absență.

— Eu, când eram prizonier... începu Germain.

Era tocmai fraza care ar fi trebuit s-o evite. Acuma Germain, pornit de-a binelea, va povesti lucruri auzite de douăzeci de ori. Ravinel nu mai asculta. Nici nu se mai gândea. Se afunda încet într-o visare puțin dureroasă. Se dedubla. Revenea la Enghien, umbla fără țintă prin camerele goale. Dacă cineva ar fi fost acolo, în clipa asta, ar fi văzut, desigur, plutind o siluetă confuză semănând cu Ravinel. Se cunosc oare toate secretele telepatiei? Germain afirma că văzuse! Dar toți aceia, şi sunt nenumărați, care au văzut apariții, au crezut, la început, că văd ființe foarte vii, foarte reale. Mireille, moartă, se hotărâse să apară fratelui ei în momentul precis când acesta, deşteptându-se din somn, nu era încă în stare să dea suficientă atenție la ceea ce credea că vede. Un caz clasic. Ravinel citise despre foarte multe

alte cazuri, la fel cu acesta, în *Revista Metapsihică* la care era abonat, înainte de căsătorie. De altfel, aceste escapade dovedeau că Mireille avea însuşiri de mediu. Era desigur extrem de sensibilă la toate sugestiile. Chiar şi acuma! Poate că ar fi de ajuns să te gândeşti la ea cu multă intensitate, cu multă dragoste, pentru a o face să se materializeze.

— Ce a spus, exact? întrebă Ravinel.

Germain povestea discuțiile lui cu infirmierii lagărului de prizonieri. Se întrerupse, puțin vexat.

— Ce a spus?... Oh! ştii, nu i-am notat cuvintele... Am vorbit mai mult eu, fiindcă vroia să ştie, în legătură cu radiografia...

— A stat mult?

— Câteva minute.

— Ar fi putut să mă aştepte, mormăi Marta.

Tocmai! Dacă Marta ar fi fost în apartament, Mireille nu s-ar fi arătat. Există o logică a supranaturalului.

— Nu te-ai gândit să deschizi fereastra să te uiți încotro a luat-o?

— Drept să spun, nu. De ce m-aş fi uitat...

Păcat! Dacă Germain ar fi pândit ieşirea lui Mireille, ar fi constatat desigur că sora lui nu părăsise imobilul. Ce splendidă dovadă!

— Nu-ți bate capul, măi omule, spuse Germain. Vrei să-ți dau un sfat?... Ei bine, întoarce-te înapoi la *Gai-Logis*. E poate deja acolo, şi te aşteaptă... Şi dacă e tristă, ai să ştii tu s-o consolezi!

Încercă să râdă puțin cam indecent, tuşi, şi Marta se uita la el cu severitate.

— Când era mică, spuse Ravinel, n-a fost niciodată somnambulă?

Germain se încruntă din nou.

— Ea, nu... Dar eu, da, câteodată. Nu umblam chiar

pe acoperişuri la lumina lunii, asta nu. Numai că, vorbeam în somn, gesticulam... Câteodată, mă sculam şi mă deşteptam pe un coridor, în altă cameră. Nu mai ştiam unde mă aflu. Trebuiau să mă culce din nou şi să mă ţină de mâini. Nu mai îndrăzneam să adorm.

— S-ar spune că-ţi face plăcere, Fernand, observă Marta, cu vocea ascuţită.

— Şi acum, continuă Ravinel, nu mai ai crize?

— N-ai vrea... Ai să bei totuşi un pahar cu noi, dragul meu Fernand. Nu te invit la masă pentru că ţin un regim cam special...

— Trebuie să se înapoieze acasă, i-o tăie Marta. Nu poate s-o lase singură pe micuţa aia.

Germain scoase din bufet o carafă mică şi nişte pahare minuscule, cu picior de argint.

— Ştii ce ţi-a recomandat doctorul, spuse Marta.

— Oh! Numai o picătură.

Ravinel îşi adună tot curajul.

— Şi dacă Mireille nu se întoarce până deseară? spuse el. Voi ce mă sfătuiţi să fac?

— Eu aş aştepta. Tu nu crezi, Marta?... Şi afară de asta, nimic nu te opreşte să pleci din nou, chiar de mâine, să faci turul clienţilor. E poate în joc fericirea ta, ştii. Când se va înapoia, dacă va găsi casa goală... Pune-te în locul ei... Crede-mă, ia opt zile de concediu şi informează-te, în mod discret. Dacă e într-o escapadă, se ascunde desigur la Paris. Altă dată, când fugea, venea totdeauna la Paris. Parisul o atrăgea ceva nemaipomenit!

Fără să vrea, Ravinel şovăia, sfârşea prin a nu mai şti dacă nevasta lui era moartă sau nu. Ciocniră.

— Hai noroc, Germain.

— În sănătatea lui Mireille.

— Pentru întoarcerea ei grabnică, spuse Marta.

Ravinel dete peste cap alcoolul din sâmburi, îşi trecu palma peste pleoape. Nu. Nu visa. Licoarea îi încălzea gâtlejul. Pendula bătu unsprezece. Era încă de aceeaşi parte a frontierei. Ştia ce văzuse cu ochii lui, ce atinsese cu degetele lui... Suporții de fier din cămin, de exemplu. Nu găseşti motive temeinice să respingi aşa uşor nişte suporți de fier, cântărind mai multe kilograme!

— Ai să-i transmiți salutările noastre.

Ce?... Marta îl conducea spre uşă. Se ridicase fără să-şi dea seama...

— Sărut-o din partea mea, adăugă Germain.

— Da, da.

Îi venea să le strige: „E moartă, moartă... O ştiu prea bine, deoarece *eu* am omorât-o!” Se abținu, căci Marta ar fi fost mult prea fericită...

— Bună seara, Marta. Nu te mai osteni. Cunosc drumul.

Ea, aplecată peste rampa scării, îl asculta cum coboară.

— Când vei avea veşti, anunță-ne şi pe noi, Fernand.

*

Ravinel intră în prima cârciumă, bea două coniacuri. Timpul trece. Ei şi. Cu un taxi va ajunge la timp. Ceea ce are importanță, esențialul, este să-şi dea seama, imediat, în ce situație se află. Ia să vedem, eu, Ravinel, stau în picioare, în fața unui bar. N-am luat-o razna. Judec cu sânge rece. Nu mai îmi este frică. Aseară, da, mi-a fost frică. Eram prada unui fel de delir. Dar asta a trecut. Bine! Să examinăm faptele, cât mai calm posibil... Mireille e moartă. Sunt sigur de asta, pentru că sunt sigur că sunt Ravinel, pentru că nu există niciun gol în amintirile mele, pentru că am atins cadavrul ei,

pentru că în acest moment beau un coniac şi că, toate astea reprezintă realitatea... Mireille e vie. Sunt sigur şi de asta, pentru că a scris, cu mâna ei, o scrisoare pe care factorul a adus-o, pentru că Germain a văzut-o. Numai, iată! Cum ea nu poate fi în acelaşi timp şi vie şi moartă... Trebuie neapărat să fie pe jumătate moartă şi pe jumătate vie... Trebuie să fie o fantomă. Aşa-i logic. Nu eu sunt acela care încerc să mă liniştesc. Lucrul nu e, de altfel, de loc liniştitor. E dovedit prin raționament. Mireille apare fratelui ei. Îmi va apare poate şi mie. În curând. Eu accept faptul, pentru că ştiu că este posibil. Dar Lucienne, ea nu-l va accepta. Din cauza formației ei universitare. A felului ei de a judeca. Atunci? Ce o să ne spunem unul altuia?

Bea un al treilea coniac pentru că pe dinăuntru îi este frig. Dacă n-ar fi Lucienne...

Face plata, caută o stație de taxiuri. Nu ar fi momentul s-o scape acum pe Lucienne.

— La gara Montparnasse, repede.

Se lasă pe spate în scaunul taxiului, uită de sine. Începe deja să se întrebe dacă ceea ce gândea acum, nu este decât o divagare a creierului său surmenat. Şi încet, încet, se convinge că se află într-o situație fără soluție. Un candidat al poliției, în orice caz. E obosit. Ieri, ar fi vrut s-o revadă pe Mireille. Simțea că asta era posibil. Acuma, îi e teamă de ea. Ghiceşte că îl va chinui. Cum ar fi putut uita?... De ce morții nu şi-ar aduce aminte?... Iarăşi gândurile astea!... Din fericire, maşina se opreşte. Ravinel nu aşteaptă restul. Se repede. Se înghesuie prin mulțime, ajunge pe peron. O locomotivă electrică înaintează încet, se opreşte în fața tampoanelor, şi un val de călători se scurge din tren, se împrăştie pe trotuare. Ravinel se apropie de controlor.

— Ăsta e trenul de la Nantes?

— Da.

Îl cuprinde o nerăbdare ciudată. Se ridică pe vârful picioarelor, îşi suceşte gâtul, o vede în sfârşit, îmbrăcată corect într-un taior de culoare închisă, cu o beretă pe cap, calmă în aparență.

— Lucienne!

Îşi strâng mâna, din prudență, fără îndoială.

— Ai o figură înspăimântătoare, bietul meu Fernand.

El surâde trist.

— Pentru că mi-e frică, îi răspunde.

VIII

Se lipiră de balustrada metroului, ca să scape de îmbulzeală.

— N-am avut timp să-ți rețin o cameră, se scuză Ravinel. Dar nu va fi greu...

— O cameră! Dar trebuie neapărat să plec înapoi la ora şase. Sunt de noapte.

— Ei asta-i? N-ai să...

— Ce n-am să?... Să te părăsesc?... Asta ai vrut să spui. Te crezi în pericol... Ia să vedem, nu e pe aici vreo cafenea mai retrasă unde să putem vorbi în linişte! Căci am venit ca să vorbim, ştii. Ca să văd dacă nu cumva eşti bolnav.

Îşi scoase mănuşa, luă mâna lui Ravinel, apoi, fără să-i pese de trecători, îl palpă pe figură, îl ciupi de obraz.

— Ai slăbit, pe cuvântul meu. Ai pielea galbenă, moale, ochii tulburi.

Asta era forța ei, forța lui Lucienne. Nu se preocupa niciodată de opinia altora, puțin îi păsa de ce gândeau alții despre ea. În mijlocul vânzătorilor de ziare, care urlau în jurul lor, era în stare să-i ia pulsul, să-i examineze limba, sau să-i pipăie ganglionii. Şi Ravinel se simțea deja în siguranță. Lucienne, cum s-ar spune... Era tocmai contrariul imprecisului, nelămuritului. Lucienne era decisă, puțin tăioasă, aproape agresivă. Avea o voce limpede, nu ezita niciodată. Uneori, ar fi vrut să fie Lucienne. Iar alteori, o detesta, pentru exact aceleaşi motive... Pentru că te făcea să te gândeşti la un

instrument chirurgical, rece, neted, nichelat, neobişnuit. Totuşi astăzi, îi va fi greu să explice...

— S-o luam pe strada Rennes, spuse el. O să găsim noi o cârciumă pustie.

Traversară piața. Ea îl ținea de braț, ca pentru a-l conduce sau pentru a-l ajuta să nu cadă.

— N-am înțeles nimic din cele două telefoane ale tale. Mai întâi, pentru că se auzea prost. Şi apoi, vorbeai prea repede. Să reluăm, în ordine. Când te-ai înapoiat acasă, ieri dimineață, cadavrul lui Mireille dispăruse. Aşa-i?

— Exact aşa.

O pândea din colțul ochilor, întrebându-se cum va rezolva problema, ea care repeta mereu: „Să nu ne ambalăm... Cu puțin bun simț...” Umblau fără să se lase distraşi, fără ca privirile să le rătăcească de-a lungul priveliştii adânci a străzii, care acolo, spre răspântia Saint-Germain, se colora în albastru, ca un fund de vale.

Ravinel începea să se destindă. Să mai poarte şi ea povara.

— Nu sunt multe soluții, făcu ea. Curentul apei nu ar fi putut oare să ia corpul?

El surâse.

— Imposibil! Mai întâi, nu e curent aproape de loc, o ştii tot atât de bine ca şi mine. Şi chiar, dacă am admite, cadavrul ar fi rămas prins dincolo de deversor, ar fi format un baraj. L-aş fi descoperit din primul moment. Îți dai seama că înainte de a telefona, am căutat peste tot.

— Da, asta e şi părerea mea.

Începea să-şi încrunte sprâncenele, iar el, cu toată îngrijorarea lui greu înăbuşită, simțea o adevărată bucurie văzând-o încurcată ca un candidat la examen, surprins de o întrebare care nu era în program.

— Poate că corpul a fost furat, ca să fii apoi şantajat,

sugeră ea fără convingere.

— Imposibil!

Lăsă să cadă cuvântul, cu un pic de condescendență, ca s-o umilească pe Lucienne.

— Imposibil! Am examinat ipoteza asta cu lupa, ca să spun aşa. Am mers până acolo, încât am întrebat şi pe fata factorului, o fetiță care îşi duce în fiecare dimineață capra la păşune, pe pajiştea din fața spălătoriei.

— Ai făcut asta?... Sper cel puțin că n-a bănuit nimic...

— Mi-am luat toate precauțiunile. De altfel fetița e pe jumătate idioată... Pe scurt, ipoteza nu stă în picioare. Cu ce scop ar fi furat cineva cadavrul? Ca să mă şantajeze, cum spui tu, sau ca să-mi facă un rău. Or, nimeni nu se ocupă de mine... Şi apoi, îți dai seama, să furi un cadavru... Uite o mică cafenea foarte convenabilă.

Două salvii în ghivece, un bar minuscul, trei mese înghesuite în jurul unei sobe. Patronul sta la casă şi citea un jurnal de sport.

— Nu. Nu servim masa... Dar dacă doriți nişte sandvişuri.

— Foarte bine! Şi două halbe!

Omul trecu în camera din dos a prăvăliei pe care o ghiceai foarte mică. Ravinel trase o masă ca să-i facă lui Lucienne loc să se aşeze. În fața cafenelei, autobuzele se opreau scârțâind, lăsau să coboare doi-trei călători, plecau din nou. Blocul lor compact arunca o umbră fugitivă. Lucienne îşi scosese bereta şi îşi rezemă coatele pe măsuță.

— Şi acum, ce-i toată povestea asta cu scrisoarea pneumatică?

Întinsese mâna. El dete din cap.

— A rămas acolo. Nu m-am mai înapoiat. Dar o ştiu

pe dinafară. Ascultă: *Sunt obligată să lipsesc două-trei zile. Dar nu te îngrijora. Nimic grav...* Hm!... *Vei găsi provizii în bufet... Termină borcanul cu dulceață început...*

— Cum!

— Ştiu ce spun: *Termină borcanul cu dulceață început înainte de a deschide altul şi nu uita să închizi robinetul de gaz aerian, când nu mai ai nevoie de maşina de gătit. Uiți mereu s-o faci. Pe curând. Te sărut...*

Lucienne se uită atent la amantul ei. După ce rămase un moment tăcută, întrebă:

— Ai recunoscut bineînțeles scrisul?

— Bineînțeles.

— Un scris se imită la perfecție.

— Ştiu. Dar nu-i numai vorba de scris, e şi tonul. Sunt sigur că scrisoarea asta e de la Mireille.

— Şi ştampila poştei? E o ştampilă autentică?

Ravinel dete din umeri.

— Întreabă-mă şi dacă factorul e un factor autentic, dacă ai luat-o aşa.

— În cazul ăsta nu văd decât o singură explicație. Mireille ți-a scris înainte de a pleca la Nantes.

— Uiți data poştei. Pneumaticul a fost expediat din Paris chiar în aceeaşi zi. Cine l-ar fi pus la poştă?

Patronul se întoarse cu nişte şandvişuri îngrămădite pe o farfurie. Aduse cele două halbe, se cufundă din nou în ziarul lui. Ravinel coborî vocea.

— Şi apoi, dacă lui Mireille i-ar fi fost cât de puțin frică, ne-ar fi denunțat. Nu s-ar fi mulțumit să-mi atragă atenția că mai era un borcan de dulceață desfăcut.

— De la bun început, nu ar fi venit la Nantes, observă Lucienne. Nu, evident că scrisoarea asta nu a putut fi scrisă... înainte.

Muşcă dintr-un sandviş. Ravinel îşi bău berea pe jumătate. Niciodată nu înțelesese mai bine ca acum

absurditatea situației în care se aflau. Şi simțea că Lucienne își pierdea cumpătul, încetul cu încetul. Ea puse jos sandvişul, respinse farfuria.

— Nu mi-e foame. E atât de... neprevăzut, tot ce-mi povesteşti!... Căci, în sfârşit, dacă această scrisoare nu a putut fi scrisă înainte, cu atât mai puțin a putut fi scrisă... după. Şi nu conține nicio amenințare, ca şi cum cea care a redactat-o şi-ar fi pierdut memoria.

— Foarte bine, şopti Ravinel, începi să înțelegi.

— Cum?

— Ştiu eu ce spun. Continuă.

— Păi, tocmai... nu înțeleg.

Se priviră lung, intens.

Ea întoarse în sfârşit capul şi se hazardă, oarecum jenată:

— Poate cineva care seamănă leit cu ea.

De data asta se dădea bătută Lucienne. Cineva care semăna leit cu ea! Vasăzică, ar fi înecat pe cineva care semăna leit cu ea!

— Nu, reluă ea imediat. E ridicol!... Presupunând că o femeie ar putea semăna leit cu Mireille, cum te-ai fi putut înşela tu?... Şi eu însumi, când am văzut-o moartă... Şi femeia asta ar fi venit să se dea pe mâna noastră!

El o mai lăsă puțin să se gândească. Autobuzele treceau, atingând marginea trotuarelor, se îndreptau cu încărcătura lor de călători, legănați uşor pe platformă. Din când în când, câte cineva intra, comanda un pahar, arunca o privire către această pereche nemişcată, care nu mânca, nu bea, dădea impresia că joacă şah.

— Nu ți-am spus tot, reluă brusc Ravinel. Mireille i-a făcut o vizită fratelui ei, azi-dimineață.

O expresie de stupoare, apoi de teamă, se ivi în ochii lui Lucienne. Mândra Lucienne! Nu se prea simțea la

largul ei, acuma.

— S-a urcat sus la el, l-a sărutat; au trăncănit un moment.

— Evident, spuse Lucienne pe gânduri, cea care-i semăna ar putea fi cealaltă, a doua. Dar nici Germain, la fel ca şi noi, nu s-ar fi putut lăsa înşelat de o substituire. Spui că i-a vorbit, că a sărutat-o... O altă femeie ar avea ea oare aceeaşi voce, aceeaşi intonaţie, acelaşi mers, aceleaşi gesturi?... Nu! E de necrezut. Asemănările astea sunt chestii din romane.

— Ar mai fi o explicaţie, făcu Ravinel. Catalepsia. Mireille poate să fi prezentat toate aparenţele morţii... şi şi-a regăsit cunoştinţa în spălătorie.

Şi cum ea nu părea să priceapă.

— Catalepsia, un lucru care se poate întâmpla, continuă el. Am citit unele lucruri despre asta, pe vremuri.

— Catalepsia, după patruzeci şi opt de ore în apă!

Simţi că ea o să se supere şi, cu mâna, îi făcu semn să nu ridice tonul.

— Ascultă, spuse Lucienne. Dacă ar fi vorba de un caz de catalepsie, aş înceta imediat să fac medicină, înţelegi! Pentru că medicina n-ar mai fi o ştiinţă, pentru că...

Părea atinsă în punctul vulnerabil. Gura îi tremura.

— Noi ştim, totuşi, să recunoaştem moartea. Vrei să-ţi dau dovezi? Să-ţi explic după care simptome am constatat... Deci, tu îţi imaginezi că noi dăm permise de înmormântare, aşa, la întâmplare.

— Te rog, Lucienne.

Tăcură, cu ochii înfriguraţi. Ea era mândră de cunoştinţele ei, de poziţia ei. Ştia că-l domină din toată înălţimea profesiunii ei. Avusese întotdeauna nevoie de admiraţia lui. Şi, iată că el îşi permitea... Îl observa,

aşteptând o vorbă sau un gest de scuză.

— Nu-i nicio discuție, reluă cu vocea ei de spital. Mireille e moartă. Explică restul cum vrei.

— Mireille e moartă. Şi totuşi, Mireille e vie.

— Eu vorbesc serios.

— Şi eu. Eu cred că Mireille...

Să-i mărturisească oare lui Lucienne?... Nu-i destăinuise niciodată gândurile lui cele mai ascunse, dar ştia că ea îl cunoaşte temeinic, într-un fel puțin cam livresc, bineînțeles, dar foarte sigur. Se decise:

— Mireille este o fantomă, şopti el.

— Ce?

— Exact ce spun: o fantomă. Apare unde vrea, când vrea... Se materializează.

Lucienne îi apucă, din nou, încheietura mâinii, şi el roşi.

— N-aş îndrăzni să spun un lucru ca ăsta oricui, bineînțeles. Îți încredințez un gând ascuns, o presupunere. Mie, asta îmi pare plauzibil.

— Va trebui să te examinez de aproape, murmură Lucienne. Încep să cred că ai un complex. Nu mi-ai povestit, o dată, că tatăl tău...

Figura i se făcu dintr-o dată aspră, degetele i se strânseră pe încheietura mâinii lui Ravinel, până începu să-l doară.

— Fernand!... Uită-te la mine... Nu cumva, din întâmplare, joci teatru cu mine?

Râse nervos, îşi încrucişă brațele, se aplecă spre el. Din stradă s-ar fi putut crede că-i dă amantului ei gura.

— Nu mă lua drept o idioată, auzi?... Ai de gând să-ți mai bați multă vreme joc de mine? Mireille e moartă. O ştiu. Şi tu ai vrea să mă faci să cred despre cadavrul ei că a fost furat, că ea a înviat, că se plimbă prin Paris... Şi eu, pentru că... da, pot s-o mărturisesc, pentru că te

iubesc... sunt pe cale să-mi torturez mintea.

— Mai încet, Lucienne, te rog.

— Încep să înțeleg, lasă... De fapt, poți să-mi povesteşti orice. Nu eram acolo? Dar sunt totuşi limite care nu trebuiesc depăşite. Hai! fii cinstit o dată: care ți-e scopul?

Nu o văzuse niciodată aşa de tulburată. De furie, aproape că se bâlbâia şi o pată lividă i se lărgea în jurul nărilor.

— Lucienne! Îți jur că nu te mint.

— Ah! nu. Nu insista. Sunt gata să accept multe lucruri, dar nu sunt gata să cred că un cerc e pătrat, că un mort e viu, ca imposibilul e posibil.

Patronul barului citea indiferent. Văzuse atâtea perechi ca astea! Auzise atâtea vorbe ciudate! Dar Ravinel, îngrijorat de prezența asta în spatele lui, flutură o bancnotă.

— Ce doriți?

Fu cât p-aci să se scuze că nu se atinsese de sandvişuri. Lucienne se pudra, cu obrazul ascuns după poşetă. Se ridică prima, ieşi fără să se uite dacă el o urmă.

— Ascultă, Lucienne... Îți jur că ți-am spus adevărul.

Ea umbla, cu capul întors spre vitrine, şi el nu îndrăznea să ridice vocea, din cauza trecătorilor.

— Ascută-mă, Lucienne!

Era prea idioată scena asta, pe care nu ştiuse s-o prevadă, şi timpul curgea, curgea! În curând ea se va înapoia la gară, lăsându-l în prada tuturor amenințărilor, tuturor pericolelor... Desperat, o apucă de braț.

— Lucienne... Ştii bine că nu am niciun interes...

— Nu? Dar asigurarea?

— Ce vrei să spui?

— E totuşi simplu. Fără un cadavru, nicio indemnizație. Atunci, ai să-mi povesteşti că Asigurarea nu s-a lăsat dusă, că n-ai încasat nimic.

Un trecător îi privi fix, cu insistență. Poate că auzise fraza lui Lucienne? Ravinel se uită împrejur, cu ochi speriați. Discuția asta în stradă... Era mai rău ca orice!

— Lucienne! Te implor! Dacă ai putea să-ți imaginezi tot ce am avut de suportat... Să intrăm aici.

Traversaseră răspântia Saint-Germain şi mergeau de-a lungul scuarului din spatele bisericii. Băncile erau ude. O lumină tristă se strecura printre crengile golaşe.

Fără un cadavru, nicio indemnizație. Ravinel nu se gândise niciun moment la acest aspect al problemei... Se aşeză pe colțul unei bănci. De data asta, totul se sfârşise. Lucienne rămase în picioare, lângă el şi, cu vârful pantofului, dădea în lături frunzele moarte. Fluierele sergenților de stradă, alunecarea maşinilor, sunete vagi de orgă filtrate prin uşa capitonată a bisericii... viața altora! Ah! să poți să nu mai fii Ravinel!

— Mă părăseşti, Lucienne?

— Iartă-mă, cred că tu eşti cel care...

El întinse pe bancă o parte din pulpana pardesiului din gabardină.

— Stai aici... N-o să ne certăm, tocmai acuma?

Se aşeză şi ea. Câteva femei care ieşeau din scuar se uitară la ei cu neîncredere. Nu, ăştia doi nu erau nişte îndrăgostiți la fel cu alții.

— Pentru mine, asta nu a fost niciodată o chestiune de bani, şi tu o ştii bine, reluă el cu mare oboseală. Şi apoi, gândeşte-te puțin... Să admitem că vreau să te mint. Aş putea spera oare că n-ai să afli niciodată adevărul?... N-ai avea decât să vii la Enghien, să te informezi, ai şti imediat...

Ea ridică, furioasă, din umeri.

— Să lăsăm asigurarea. Dar dacă ți-ar fi fost frică să mergi până la capăt? Dacă ai cedat, dacă ai preferat să ascunzi corpul, să-l îngropi?

— Dar asta ar fi încă şi mai periculos pentru mine. Nu s-ar mai putea presupune că a fost un accident şi aş fi imediat bănuit... În fine, pentru ce aş fi scornit scrisoarea pneumatică sau vizita la Germain?

Se apropia sfârşitul zilei şi luminile se aprindeau în vitrine. Farurile reglementare ale automobilelor începeau să strălucească, dar la răspântie mai stăruia puțină lumină. Era ora nedecisă care îl înspăimânta dintotdeauna, ora care punea capăt jocurilor sale, odinioară, în camera aceea mica unde mama lui tricota lângă fereastra ce se întuneca încet şi nu mai rămânea decât un profil negru, ale cărui mâini de umbră păreau că se joacă cu nişte cuțite. Înțelegea dintr-o dată că nu mai putea să evadeze. Se sfârşise cu Antibes!

— Nu-ți dai seama, murmură el. Dacă asigurarea nu mai plăteşte, nu voi mai avea niciodată puterea să... să...

— Te gândeşti totdeauna la tine, spuse ea. Barem dacă ai face ceva! Dar nu. Te refugiezi în nu ştiu ce reverii abracadabrante. Sunt gata să admit: corpul a dispărut. Ce ai făcut tu ca să-l găseşti? Un cadavru nu prea hoinăreşte de unul singur.

— Mireille a făcut întotdeauna escapade.

— Cum? Îți bați joc de mine?

Ei da, el înțelegea toată absurditatea observației sale. Şi totuşi ghicea că povestea asta cu escapada avea importanță, se lega, într-un anumit fel, de dispariția cadavrului. Şi repetă vorbele lui Germain, şi Lucienne ridică din nou din umeri.

— Fie! Mireille făcea escapade cât era în viață. Dar uiți mereu că e moartă. Să facem abstracție de scrisoare, de vizita la fratele ei...

Era o expresie caracteristică pentru Lucienne: „Să facem abstracție!” Uşor de spus.

— Ceea ce contează e corpul. Trebuie neapărat să fie undeva.

— Germain nu e nebun.

— N-am de unde şti. Şi nu vreau să ştiu. Raționez pe baza faptelor. Mireille e moartă. Cadavrul ei a dispărut. Tot restul nu înseamnă nimic. Deci, acest cadavru trebuie căutat şi găsit. Dacă tu nu-l cauți, asta dovedeşte că proiectele noastre nu te mai interesează. În cazul ăsta...

Tonul însemna foarte clar că Lucienne va urmări singură aceste proiecte, va pleca singură. Un preot trecu, înfăşurat într-o mantie lungă. Dispăru printr-o uşiță, ca un conspirator.

— Dacă aş fi ştiut, spuse Lucienne, mi-aş fi întocmit planurile altfel.

— Bine, bine. Am să mai caut.

Ea lovi cu piciorul în pământ.

— Nu e vorba să cauți fără tragere de inimă, Fernand. Nu ai aerul să înțelegi că dispariția asta va deveni periculoasă. Va trebui să te resemnezi, într-o bună zi, să anunți poliția.

— Poliția, repetă el înnebunit.

— Păi! Nevasta ta nu mai dă semne de viață...

— Dar, scrisoarea?

— Scrisoarea?... da, la rigoare, ea poate să-ți dea un motiv să aştepți... Tot aşa şi povestea cu escapadele. Dar în definitiv, rezultatul va fi totuşi acelaşi. Simplă chestiune de timp. Va trebui să treci şi prin asta.

— Poliția?

— Da, poliția... Nu-i chip să scapi. Aşa că, ascultă-mă, Fernand, nu aştepta, caută. Caută serios. Ah! Dacă n-aş locui aşa de departe, ți-o jur că eu aş

găsi-o!

Ea se sculă, îşi aranjă mantoul, îşi aşeză poşeta sub braț, cu un gest scurt.

— E timpul, şi nu țin să călătoresc în picioare.

Ravinel se sculă greoi. Ei bine! Nu mai trebuia să conteze pe Lucienne. Nu fusese ea pe punctul să-l părăsească încă de atunci, când cu pana pe şosea?... Era normal, în fond. Nu fuseseră niciodată altceva decât doi asociați, doi complici.

— Bineînțeles, mă ții la curent!

— Bineînțeles, suspină Ravinel.

Nu vorbiseră decât de Mireille şi, subiectul părând epuizat, nu mai aveau nimic să-şi spună.

Mergeau tăcuți pe strada Rennes. Nu mai erau împreună. Era suficient să te uiți la ea ca să înțelegi că se va descurca întotdeauna. Dacă poliția ar deveni prea curioasă, numai el singur va trebui să plătească, asta e sigur. Era obişnuit. Plătea de atâta vreme!

— Aş mai vrea foarte mult să te îngrijeşti, spuse Lucienne.

— Oh. Ştii...

— Nu glumesc.

Exact! Nu glumea niciodată. O văzuse oare vreodată destinsă, surâzătoare, încrezătoare? Trăia pe termen lung, la depărtări de săptămâni, de luni. Refugiul ei era viitorul, după cum, pentru cei mai mulți era trecutul. Ce aştepta ea de la viitor? Nu-i pusese niciodată întrebarea, din pricina unui fel de frică superstițioasă. Nu era foarte sigur că el avea un loc prea important în acest viitor.

— Ce mi-ai spus mai adineauri mă îngrijorează, reluă ea.

Înțelese la ce făcea aluzie şi, coborând vocea:

— Asta ar explica totuşi totul.

Ea îl luă de braț, se strânse puțin lângă el.

— Ți s-a părut că ai văzut scrisoarea, nu-i aşa? Ba da, dragul meu, încep să înțeleg ce ți se întâmplă. Îmi pare rău că mi-am ieşit din fire. Ar trebui să raționez întotdeauna ca un medic, vezi tu... Nu există mincinoşi. Nu există decât bolnavi grav. Am crezut, pentru un moment, că vrei să-mi joci o festă. Ar fi trebuit să mă gândesc că drumul din noaptea aceea... şi tot ceea ce l-a precedat, te-a epuizat.

— Dar, deoarece Germain, şi el...

— Lasă pe Germain. Mărturia lui e cât se poate de dubioasă, şi tu ai fi primul care să-şi dea seama de asta, dacă ai fi în stare să judeci. Va trebui să te trimit să te vadă Brichet. Îți va face o psihanaliză.

— Şi dacă vorbesc? Dacă îi povestesc totul?

Lucienne ridică capul cu o mişcare repezită care făcu să-i iasă bărbia înainte. Sfida pe Brichet şi pe toți duhovnicii; sfida binele şi răul.

— Dacă ți-e frică de Brichet, n-o să-ți fie frică de mine. Am să te examinez chiar eu. Şi îți promit că n-ai să mai vezi fantome. Până atunci, am să-ți dau o rețetă.

Se opri sub un lampadar, scoase blocnotesul din poşetă şi începu să mâzgălească. Ravinel simțea în mod confuz cât de enervantă, cât de falsă era această scenă. Lucienne încerca să-l liniştească. Dar desigur că se gândea de pe acum că nu se va mai întoarce, că nu-l va mai revedea, şi că el era pierdut fără drept de recurs, ca un soldat pe care îl părăseşti la postul lui, între linii, afirmându-i că schimbul nu va întârzia.

— Iată!... Îți prescriu aproape numai calmante. Caută să dormi, dragul meu. De cinci zile trăieşti pe nervi. Asta poate să se termine foarte prost, ştii.

Ajunseseră la gară. Restaurantul Dupont era iluminat. Poate că ăsta era un semn prevestitor?... Vânzătorii de ziare, taxiurile, mulțimea... Lucienne

devenea, din clipă în clipă, o străină. Cumpără mai multe reviste. Va fi deci în stare să citească!

— Dacă aş pleca şi eu?

— Fernand, eşti nebun? Ai un rol de jucat.

Şi avu această vorbă surprinzătoare:

— În definitiv, Mireille era nevasta ta.

Ca şi cum nu ar fi resimțit niciun sentiment de culpabilitate. El dorise ca soția lui să dispară. Ea îl ajutase cu inteligența ei, cu inițiativa ei, cu prețul unei participări la beneficiu. Responsabilitățile ei nu mergeau mai departe. Să se descurce singur. Îi veni în minte – lucru nu mai puțin surprinzător – că erau foarte singuri, Mireille şi el.

Luă un bilet de peron şi urmă pe Lucienne.

— Ai să te înapoiezi la Enghien? întrebă ea. Ar fi preferabil. Să începi chiar de mâine să cauți serios.

— Să caut serios, repetă el cu o ironie dureroasă.

Mergeau de-a lungul unui şir de vagoane goale, treceau pe un pod, pe o alee lungă marcată de lumini care păreau că se împreună, foarte departe, sub un cer jos şi livid.

— Nu uita să treci pe la firma ta. Cere-le un concediu. N-o să ți-l refuze... Şi apoi citeşte ziarele. Poate că afli ceva.

Toate astea, numai consolări. Vorbe goale. Un fel de a umple tăcerea, de a arunca între ei o punte fragilă, care se va prăbuşi în câteva minute, pentru a cădea în cine ştie ce prăpastie! Ravinel îşi făcu un punct de onoare din a juca jocul până la sfârşit. Căută un compartiment, găsi un colț într-un vagon nou care mirosea a vopsea. Şi Lucienne ținu să rămână pe peron cât mai mult posibil. Fu nevoie ca un controlor să-i facă semn. Sărută pe Ravinel cu o violență care îl surprinse.

— Curaj, dragule. Telefonează-mi!

Trenul începu să lunece foarte încet. Fața lui Lucienne se îndepărta, nu mai era decât o pată albă. Alte fețe, la ferestre, treceau, şi toți ochii îl priveau pe Ravinel. Ridică gulerul. Încerca o senzație de durere. Trenul se topea în depărtarea punctată de semnale policrome. Ravinel se răsuci pe călcâie şi privi lucrurile în față.

IX

Înainte de a adormi, Ravinel se gândi multă vreme la cuvintele lui Lucienne: „un cadavru nu prea hoinăreşte de unul singur”.

A doua zi de dimineață, după tatonările din primele momente ale deşteptării, descoperi deodată un detaliu care până atunci îi scăpase, ceva atât de simplu încât rămase nemişcat, cu obrazul crispat, cu un tumult care-i umplea țeasta. Actele de identitate ale lui Mireille erau în poşeta ei şi poşeta era în casă, la Enghien. Deci, nimeni nu putea identifica corpul. Dacă hoții s-ar fi descotorosit de povara lor compromițătoare, dacă cineva ar fi găsit... Asta-i! Şi unde merg cadavrele anonime? La morgă!

Ravinel îşi făcu o toaletă sumară, apoi telefonă în bulevardul Magenta pentru a cere câteva zile de odihnă. Nicio dificultate. Căută apoi, în cartea de telefon, adresa morgii, îşi aduse aminte la timp că morga se numeşte oficial Institutul medico-legal... Piața Mazas, mai bine zis, cheiul La Rapée, la doi paşi de podul Austerlitz. În sfârşit! Va şti... Dormise la *Hôtel de Bretagne* şi se găsi deci, când ieşi, pe splaiul gării Montparnasse, dar nu-i fu chiar aşa de uşor să se orienteze. O ceață groasă şi verzuie transforma piața într-un fel de platou submarin, brăzdat de forme bizar luminoase. Restaurantul *Dupont* semăna cu un pachebot scufundat, cu toate luminile aprinse. Strălucea foarte departe, în fundul apelor, şi Ravinel trebui să umble multă vreme până să ajungă acolo. Bău o cafea, în picioare la bar, lângă un

funcționar de la S.N.C.F. care explica unui chelner că toate trenurile aveau întârzieri şi că 602, venind de la Mans, deraiase lângă Versailles.

— Şi O.N.M.[5]-ul pretinde că porcăria asta va dura câteva zile. Pare-se că la Londra, pietonii sunt obligați să circule cu lanterne electrice.

Ravinel fu cuprins de o vagă nelinişte. De ce să fie ceață? De ce să fie ceață tocmai azi? Cum să recunoşti, printre siluetele care te ating, pe cele care sunt vii, ori pe cele... Absurd! Dar cum să împiedici această pâclă vâscoasă să-ți pătrundă în piept, să ți se învârtească încet în cap, ca fumul de opium? Totul pare fals, totul pare adevărat, rând pe rând.

Aruncă nişte bani pe tejghea, se aventură pe trotuar. Deja, în spatele lui, luminile îşi pierdeau toată puterea, încetau să mai fie protectoare. Golul umed începea la marginea pasajului pentru pietoni, întinderea nelămurită unde dădeau târcoale amestecate unele cu altele motoare, faruri albe ca nişte ochi fără privire şi zgomote de paşi, zgomote de paşi la infinit, fără să poți şti cine umblă. Un taxi se opri în fața lui *Dupont*, şi Ravinel se repezi. Nu îndrăzni să spună: „La morgă”! şi bolborosi nişte explicații confuze, pe care şoferul le ascultă cu un aer scârbit.

— Păi, ar trebui să vă decideți. Unde vreți să mergeți?

— Cheiul La Rapée.

Taxiul porni aşa de brusc, încât Ravinel fu trântit pe perne. Imediat îşi regretă hotărârea. Ce rost avea să meargă la morgă? Ce o să spună? În ce capcană o să cadă? Căci, undeva, era o capcană care avea ca nadă un cadavru. Revăzu, dintr-o dată, vintirele, acele ciudate instrumente de sârmă, a căror mânuire o explica

[5] *Office National Météorologique*: Oficiul Național Meteorologic.

clienților lui. „Iată, legați o bucată de carne sau de mațe de pui... Scufundați cu gura înspre curent, de-a lungul ierburilor... Peştele nici nu bagă de seamă că s-a prins.” Pe undeva, era o capcană.

O frână brutală făcu să urle cauciucurile şi Ravinel fu repezit înainte. Şoferul, plecat în afară, blestema ceața, înjura pe trecătorul invizibil. Porni din nou, cu o smucitură. Din când în când ştergea parbrizul în dreptul ochilor cu dosul palmei, fără să înceteze să bombăne. Ravinel nu recunoştea bulevardul, nu mai ştia ce cartier traversau. Oare taxiul nu făcea el însuşi parte din capcană? Căci Lucienne avea dreptate: un corp nu se volatilizează. Mireille era poate în stare să se manifeste, să reapară, dar asta era o problemă aparte, o socoteală între Mireille şi el. Pe când corpul! De ce l-ar fi furat cineva, ca apoi să-l abandoneze? Care ar fi fost scopul? Amenințarea venea oare de la Mireille sau de la corpul lui Mireille, sau de la amândouă o dată? Pusă în felul ăsta, problema avea ceva care te uluia, dar cum s-o pui altfel?

Nişte lumini defilară pe dreapta, tulburi, tremurătoare, desigur gara Austerlitz. Taxiul făcu un viraj şi se înfundă într-un fel de vată în care luminile farurilor se încurcau. Sena trebuia să curgă undeva foarte aproape, dar prin uşa taxiului nu se vedea decât un nor nemişcat şi când se opri, o tăcere adâncă, abia întreruptă de motorul care mergea la ralenti, învălui pe Ravinel, o tăcere de pivniță, de subteran, o tăcere care căpăta valoarea unui avertisment. Automobilul, pierzându-se în pâclă, se îndepărta încet, şi Ravinel desluşi zgomotul apei, zgomotul picăturilor care cădeau de pe acoperişuri, plescăitul umed al pământului saturat, murmurul unei rigole, zgomote vagi, lichide, ca cele ale unei mlaştini. Se gândi la spălătorie, şi mâna lui

apucă revolverul. Era singurul obiect dur pe care putea să se sprijine în descompunerea universală a spațiului. Pipăi de-a lungul parapetului. Ceața îi rodea picioarele, i se încolăcea în jurul pulpelor, în scame reci.

Ridica instinctiv picioarele, ca un pescar care s-ar fi aventurat pe un fund mişcător. Clădirea se înălță deodată în fața lui, ca ieşită din pământ. Urcă nişte trepte, întrevăzu, în fundul unei săli, o brancardă cu rotițe cauciucate, împinse o uşă.

Un birou cu nişte clasoare şi o lampă verde, care desena pe pământ un cerc mare. Un radiator, pe care clocotea o cratiță plină cu apă. Peste tot abur, fum de tutun, ceață. Camera mirosea a umezeală şi a dezinfectant. Funcționarul stătea la birou, cu şapca, pe care era o insignă, dată pe ceafă. Celălalt se prefăcea că se încălzeşte la radiator. Era îmbrăcat cu un pardesiu mototolit şi ros în dreptul şoldurilor, dar avea pantofi noi care scârțâiau când se mişca. Îl privea pe Ravinel care înainta, cu un aer bănuitor.

— Ce doriți? spuse funcționarul, legănându-se pe scaun.

Era enervant să-l simți pe celălalt în spatele tău, să auzi scârțâitul uşor al ghetelor lui.

— Vin pentru soția mea, făcu Ravinel. Mă întorc din voiaj, şi ea nu-i acasă. Absența ei mă îngrijorează.

Funcționarul aruncă o privire către celălalt şi Ravinel avu impresia că face un efort ca să nu surâdă.

— Ați anunțat la comisariat... unde locuiți?

— La Enghien... Nu. N-am anunțat încă pe nimeri?

— Ați greşit..

— Nu ştiam.

— Data viitoare o să ştiți.

Derutat, Ravinel se întoarse către celălalt. Acesta, cu mâinile lângă țeava radiatorului, îşi plimba, distrat,

privirile în gol. Era mătăhălos, cu cearcăne sub ochi şi o bărbie de culoarea lumânării, care aproape că ascundea un guler tare.

— De când v-ați întors din voiaj?

— De două zile.

— E pentru prima oară că nevasta dumneavoastră lipseşte de acasă?

— Da... Adică nu... Când era foarte tânără, i se întâmpla să facă escapade. Dar sunt ani de când...

— De fapt, de ce vă este frică...

— Nu ştiu.

— Cum vă numiți?

Asta semăna din ce în ce mai mult cu un interogatoriu... Ravinel fu cât p-aci să protesteze, să pună la locul lui pe acest individ care îl măsura, de sus până jos, în timp ce-şi plimba limba peste dinți. Dar trebuia să afle, cu orice preț.

— Ravinel... Fernand Ravinel.

— Cum arată, nevasta dumneavoastră?... Câți ani are?

— Douăzeci şi nouă de ani.

— Mare?... Mică?

— Nici mare nici mică. Un metru şaizeci, aproximativ.

— Şi părul, ce culoare?

— Blond.

Funcționarul continua să se legene, cu mâinile pe marginea mesei. Unghiile îi erau roase, şi Ravinel se întoarse spre fereastra cu geamurile opace.

— Cum era îmbrăcată?

— Purta un taior bleumarin. În fine aşa presupun.

Asta era poate o greşeală, căci funcționarul se uită înspre radiator, ca şi cum ar fi luat pe cineva drept martor.

— Nu ştiți cum e îmbrăcată nevasta dumneavoastră?

— Nu. De obicei poartă un taior bleumarin, dar câteodată pune un pardesiu sau un mantou tivit cu blană pe margini.

— Ați fi putut verifica.

Funcționarul își ridică șapca, își scărpină creștetul capului, o așeză la loc.

— Nu văd decât pe înecata de la podul Bercy…

— Ah! S-a găsit…

— Toate ziarele de alaltăieri au vorbit despre asta. Nu citiți niciodată ziarele?

Ravinel avu impresia că omul acela, în spatele lui, nu-l mai slăbea din ochi.

— Așteptați-mă, făcu funcționarul.

Se suci pe scaun, se sculă și dispăru printr-o ușă pe care erau bătute în cuie două cuiere. Ravinel, puțin zăpăcit, nu mai îndrăznea să se miște. Celălalt îl tot examina, era sigur de asta. Câteodată un pantof scârțâia, imperceptibil. Așteptarea devenise oribilă. Ravinel își închipuia șiruri de cadavre pe niște polițe. Tipul cu șapca se plimba desigur în fața acestor polițe, ca un chelner care caută un Haut-Brion 1939 sau o șampanie de calitate. Ușa se deschise.

— Dacă vreți să veniți…

Întâi era un culoar și apoi intrai într-o cameră vopsită în ulei, cu pardoseala în carouri, împărțită în două de un geam imens. Cel mai mic zgomot deștepta un ecou prelung. Din plafonieră cădea o lumină vie, care se multiplica în sclipiri palide. Te făcea să te gândești la un magazin de pescărie, după închiderea pieței. Ravinel fu cât p-aci să caute pe jos resturi de alge și bucăți de gheață. Zări un gardian, care împingea un cărucior.

— Apropiați-vă. Nu vă fie frică.

Ravinel se rezemă de geam. Corpul luneca spre el, și i se păru că vede pe Mireille ieșind din baie, cu părul lipit,

cu rochia udă lipită pe coapse. Reținu un fel de sughiț, mâinile i se desfăcură spre geam, răsuflarea aburi peretele transparent.

— Ei hai, ei hai, spuse jovial funcționarul.

Nu. Nu era Mireille. Şi asta era şi mai teribil.

— Ei?

— Nu.

Funcționarul făcu un semn şi căruciorul dispăru, remorcat de gardian. Ravinel îşi şterse obrazul, plin de sudoare.

— Prima oară, aşa ceva te cam impresionează, spuse funcționarul. Dar deoarece nu e nevasta dumneavoastră...

Îl conduse din nou pe Ravinel în birou, se aşeză.

— Regret. În fine, e un fel de a spune. Dacă vom avea ceva nou, o să vă înştiințăm. Adresa dumneavoastră?

— *Le Gai Logis*, la Enghien.

Penița scârțâia. Celălalt era tot lângă radiator, nemişcat.

— În locul dumitale aş anunța comisarul de poliție.

— Vă mulțumesc, bolborosi Ravinel.

— Oh! N-aveți pentru ce.

Se găsi iar afară, cu picioarele moi, cu un vuiet în urechi. Ceața era tot aşa de compactă, dar o lumină roşietică o pătrundea, o colora, îi dădea consistența unei museline, unor rufe ude. Ravinel se gândi la metroul care era foarte aproape. Se orientă, traversă strada la întâmplare. Maşinile nu mai circulau. Zgomotele, deformate, păreau că plutesc în tăcerea care îl înconjura, de-a lungul unor piste complicate. Unele veneau de foarte de departe, altele mureau imediat, şi aveai impresia că eşti escortat de prezențe, că faci parte dintr-o lume în mişcare, dintr-un fel de înmormântare solemnă. Din loc în loc, un lampadar lumina slab,

învăluit într-un crep cenuşiu şi plutitor. Mireille nu era la morgă. Ce o să spună Lucienne?... Dar Societatea de asigurare? Să le comunice?... Ravinel se opri. Se înăbuşea. Şi deodată, auzi scârțâind nişte pantofi, chiar lângă el. Tuşi. Paşii se opriră. Unde? La dreapta? La stânga?... Ravinel porni mai departe. Scârțâitul reîncepu, la câțiva metri în urma lui. Ah! Erau tari!... Ce bine au ştiut ei să-l atragă la morgă!... Dar nu... Nimeni nu putea să ştie... Ravinel se împiedică de trotuar, întrevăzu o siluetă care se dădea la o parte, se topea în vată. Intrarea metroului, trebuia să fie numai la câțiva metri. Ravinel o luă la fugă, se încrucişă cu alte siluete, surprinzând nişte fețe care păreau că iau contur pe loc, din însăşi materia pâclei, apoi se deformau, curgeau ca ceara topită. Scârțâitul continua să fie perceptibil. Poate că omul vroia să ucidă? Un cuțit ieşind din ceață, o durere ascuțită, pe care nu a simțit-o niciodată... Dar de ce? De ce? Ravinel nu avea duşmani... afară de Mireille. Cum ar fi putut Mireille să fie duşmanul lui? Nu, nu era asta.

Metroul... Şi dintr-o dată corpurile deveneau iar vizibile, bărbații şi femeile luau din nou o formă, lucind din cauza miilor de picături prinse pe hainele, pe părul, pe sprâncenele lor. Ravinel aşteptă omul, lângă portiță. Îi văzu pantofii, pe marginea treptei celei mai de sus, pardesiul cu buzunarele umflate. Trecu pe peron. Omul îl urma. Poate că el fusese cel care furase cadavrul? Şi acum, se pregătea să-şi dicteze condițiile.

Ravinel se urcă în capul garniturii, ghici pe purtătorul pardesiului care se arunca în tren, cu două uşi mai departe. Lângă Ravinel un agent de poliție citea *L'Equipe*. Fu cât p-aci să-l tragă de mânecă, să-i spună: „Sunt urmărit. Sunt în pericol”. Dar agentul n-ar fi râs de el? Şi dacă, din întâmplare l-ar fi luat în serios, dacă

i-ar fi cerut explicații?... Nu. Nu era nimic de făcut. Nimic.

Stațiile treceau, cu afişele lor gigantice. Curbele lipeau pe Ravinel de agentul care contempla forma zburătoare a unui săritor cu prăjină. Să încerce să scape de urmăritor? Ar fi reprezentat un număr prea mare de eforturi, de viclenii, de şiretlicuri. Mai bine să aştepte. Merita oare viața să fie apărată cu atâta dârzenie?

Ravinel coborî la Gara de Nord. Nu era nevoie să se uite în urmă. Omul era în spatele lui. De îndată ce mulțimea devenea mai puțin compactă, se subția de-a lungul culoarelor, scârțâitul reîncepea, cu încăpățânare. „Vor să mă înnebunească!” se gândi Ravinel. Ajunse în holul gării, îşi luă biletul înaintea necunoscutului, care ceru şi el la rândul său un bilet numai de dus, până la Enghien. Ceasul gării arăta zece şi cinci. Ravinel căută un vagon gol. Omul va fi astfel obligat să se dea pe față, să-şi trădeze jocul. Ravinel se instală, puse un ziar în fața lui, pe banchetă, ca şi cum ar fi reținut un loc. Şi omul apăru. Arătă spre colț.

— Îmi permiteți?

— Vă aşteptam, spuse Ravinel.

Omul se aşeză greoi, după ce dete ziarul la o parte.

— Désiré Merlin, murmură el. Inspector de siguranță, pensionar.

— Pensionar?

Ravinel nu putuse să-şi rețină întrebarea. Înțelegea din ce în ce mai puțin.

— Da, spuse Merlin. Îmi cer scuze că v-am urmărit...

Avea ochi albaştri, de un albastru-deschis, foarte vii, care contrastau cu obrazul său umflat. Părea cam bleg, cu coatele rezemate de pulpele lui enorme, cu un lanț de ceas pe burtă. Se uită împrejur şi apoi, aplecându-se înainte:

— Adineauri, cu totul întâmplător, v-am surprins conversația, şi m-am gândit că v-aş putea fi de folos. Am mult timp liber, şi douăzeci şi cinci de ani de experiență. În fine, am întâlnit foarte multe cazuri ca al dumneavoastră. O femeie dispare, soțul ei o crede moartă, şi apoi într-o bună zi... Credeți-mă, domnule dragă, e deseori preferabil să aştepți, înainte de a pune în mişcare poliția oficială.

Trenul porni, merse încet printr-un peisaj fără contururi în care se deplasau pete luminoase. Merlin atinse genunchiul lui Ravinel şi reluă cu o voce de duhovnic.

— Sunt într-o situație care-mi permite să fac anumite cercetări, şi pot să anchetez pe tăcute, în mod discret... Evident, nu voi face nimic ilegal, dar nu-i niciun motiv să credem...

Ravinel se gândi la pantofii care scârțâiau şi se destinse. Merlin ăsta părea să aibă o mutră de om cumsecade. Desigur stătea la pândă după mici afaceri, ceea ce explica prezența lui la Institutul medico-legal. O pensie de inspector de siguranță evident nu era cine ştie ce. În fine, cădea la țanc, Merlin ăsta. Poate că va reuşi el să găsească...

— Cred într-adevăr că mi-ați putea face un serviciu, spuse Ravinel. Sunt voiajor comercial şi mă înapoiez, în principiu, în fiecare sâmbătă. Or, alaltăieri nu mi-am găsit nevasta acasă. Atunci, am răbdat două zile şi azi-dimineață...

— Dați-mi voie mai întâi să vă pun câteva întrebări, şopti Merlin după ce se uită din nou împrejur. De când sunteți căsătorit?

— De cinci ani. Nevastă-mea a fost întotdeauna foarte serioasă şi nu cred...

Merlin ridică o mână grasă.

— Stați! Aveți copii?

— Nu.

— Părinții dumneavoastră?

— Au murit. Dar nu văd...

— Dați-mi voie. Mă pricep eu, n-aveți grijă! Din partea soției dumneavoastră?

— Şi părinții ei au murit, Mireille nu mai are decât un frate, căsătorit, care locuieşte la Paris.

— Bine. Văd... O femeie tânără care trăieşte singură... N-are plictiseli cu sănătatea?

— Niciuna. Soția mea a fost o singură dată bolnavă de febră tifoidă acum trei ani. E foarte robustă. Desigur mult mai robustă ca mine.

— Ați vorbit de nişte escapade, acolo? Ați observat?...

— Nu. Mireille mi-a părut întotdeauna foarte echilibrată. Era deseori nervoasă, da, iritabilă. Dar nu mai mult ca alta, în fond.

— Rămâne de văzut! Pentru moment încerc să văd cum stăm. A luat vreo armă cu ea?

— Nu, şi totuşi în casă era un revolver.

— A luat bani?

— Nu. Şi-a lăsat chiar şi poşeta. Conținea câteva bilete de o mie. Țineam puțini bani lichizi în casă.

— Era... Vreau să spun: este econoamă?

— Da, oarecum.

— Țineți seamă că, fără ştirea dumneavoastră, a putut foarte bine să facă economii importante. Îmi amintesc de un anumit caz în ’47...

Ravinel asculta politicos. Se uita la geamul striat de picături, la linia dublă, care începea să se vadă, puțin câte puțin, prin ceața care se subția, pe alocuri. Făcea bine? Nu făcea bine? Nu mai ştia. Din punctul de vedere al Luciennei, acționa cu înțelepciune, fără îndoială. Dar din punctul de vedere al lui Mireille?... Tresări. Gândul

ăsta era idiot. Şi totuşi!... Mireille ar suporta oare amestecul nedorit al acestui polițist? Ar accepta ea ca Merlin să ancheteze ca să-i găsească corpul? Merlin vorbea, îşi depăna amintirile cu nostalgie, şi Ravinel încerca să nu se mai gândească, să nu mai prevadă. Ce o fi om vedea. Circumstanțele vor indica ce decizie va trebui luată.

— Cum?

— Vă întreb dacă într-adevăr soția dumneavoastră nu a luat cu ea niciun act?

— Nu. Buletinul ei de identitate, carnetul de alegător, toate au rămas în poşetă.

Vagonul se hurducă pe nişte ace, încetini.

— Ajungem, făcu Ravinel.

Merlin se sculă, îşi căută biletul de tren printre hârțoagele care îi umpleau buzunarele.

— Evident, prima ipoteză care ne poate veni în minte este cea a unei escapade. Dacă soția dumneavoastră s-ar fi sinucis i s-ar fi găsit corpul. Gândiți-vă! După două zile...

Totuşi, corpul ăsta trebuie găsit. Dar cum să-i explice lui Merlin?... Coşmarul reîncepea. Lui Ravinel îi veni în gând să-i ceară omului ăstuia gras actele de identitate. Dar celălalt îşi luase desigur toate precauțiunile. Întrebarea nu l-ar fi luat pe neaşteptate. Şi apoi, pentru ce să se îndoiască? Nu era oare lucrul cel mai verosimil să fie vorba într-adevăr de un inspector de poliție? Nu, nu era nimic de făcut. Deja, Merlin sărea pe peron, îl aştepta pe Ravinel. Imposibil să mai fugă.

— Să mergem! spuse Ravinel cu un suspin, casa e la câteva minute.

Umblară prin ceața care îi izola mai bine ca un zid. Pantofii scârțâiau din ce în ce mai tare, şi Ravinel trebuia să facă apel la toată voința lui ca să nu cedeze

panicii. Capcana! Era prins în capcană. Merlin...

— Sunteți într-adevăr?...

— Cum?

— Nu, nimic... Iată-ne la intrarea străzii. Casa e în fund.

— Aveți norocul să vă puteți descurca în mizeria asta de vreme.

— Obiceiul, inspectore. M-aş întoarce acasă cu ochii închişi.

Paşii le răsunară pe ciment, în fața porții şi Ravinel scoase cheile.

— Poți să ştii? Poate e ceva în cutia de scrisori? spuse Merlin.

Ravinel împinse canatul porții şi polițistul îşi strecură mâna în cutie.

— Nu e nimic.

— M-ar fi surprins, bombăni Ravinel.

Deschise uşa căsuței şi intră repede în bucătărie unde ascunse repede scrisoarea care rămăsese pe masă şi smulse cuțitul înfipt în uşă.

— E drăguț la dumneavoastră, spuse Merlin. O căsuță ca asta a fost visul meu, altădată.

Îşi freca mâinile şi îşi ridică pălăria de fetru, dând la iveală o țeastă aproape cheală, pe care pălăria lăsase o urmă roşie.

— Arătați-mi casa, vă rog.

Ravinel îl introduse în sufragerie, după ce stinse lumina în bucătărie, din obişnuință.

— Ah! Iată poşeta! exclamă Merlin.

O deschise şi scuturând-o de fund îi goli conținutul pe masă.

— Nicio cheie? întrebă el, în timp ce împrăştia cu un deget gros ca un cârnat, pudriera, portofelul, batista, rujul de buze şi un pachet început de țigări *High-Life*.

Cheile? Ravinel uitase complet acest detaliu.
— Nu, spuse el ca să i-o taie. Scara e pe aci.
Se urcară la etaj. În dormitor mai avea încă urma locului unde dormise Ravinel.
— Văd! făcu Merlin… Uşa asta ce este?
— Locul unde ținem hainele.
Ravinel o deschise, dete hainele la o parte.
— Nu lipseşte nimic… cu excepția unui mantou tivit pe margini cu blană, dar nevasta mea avea de gând să-l dea la vopsit, şi e foarte posibil…
— Şi taiorul albastru? Ați spus acolo…
— Da, da… Lipseşte şi taiorul.
— Încălțămintea?
— E toată aci, cel puțin cea nouă. Mireille dăruia lucrurile ei vechi. Atunci, cum poți să ştii!?
— Şi camera asta?
— Biroul meu. Intră, inspectore. Scuză dezordinea… Uite, aşază-te în fotoliul ăsta. Am aici o sticlă de coniac. Asta ne va încălzi.
Scoase dintr-un bar o sticlă care mai conținea puțin coniac. Dar nu era decât un singur pahar.
— Aşază-te. Vin îndată. Mă duc să aduc încă un pahar.
Acuma, prezența lui Merlin îl liniştea puțin, îi permitea să se simtă iar acasă. Coborî, trecu prin sufragerie, intră în bucătărie şi se opri brusc în fața ferestrei. Acolo, în spatele porții, silueta aceea…
— Merlin!
Țipătul trebuie să fi fost înspăimântător, căci inspectorul se repezi, coborî în goană scările, apăru, livid.
— Ce-i? Ce vi s-a întâmplat?
— Acolo!… Mireille!

X

În stradă nu era nimeni. Ravinel ştia deja că Merlin îşi pierdea timpul, că era cu totul inutil să fugă, să caute.

— În sfârşit, eşti sigur, Ravinel?

Poliţistul se înapoia, cu respiraţia tăiată. Fusese până la capătul străzii.

Nu. Ravinel nu era sigur. Crezuse... Se străduia să-şi regăsească impresia exactă, dar ar fi avut nevoie de calm, de tăcere, şi celălalt sfârşea prin a-l zăpăci cu totul cu întrebările lui, cu agitaţia lui, cu gesturile lui mari. Casa era prea mică, prea fragilă pentru un om ca Merlin.

— Uite, Ravinel (suprimase în mod spontan cuvântul domnule), mă vezi?

Inspectorul plecase din nou, se aşezase în spatele grilajului, şi ca să fie auzit, trebuia să strige. Era ridicol. Aveau aerul că se joacă de-a v-aţi ascunselea.

— Ei?... Răspunde.

— Nu. Nu văd nimic..

— Dar aici?

— Nici acolo.

Merlin se înapoie în bucătărie.

— Haide, Ravinel. Mărturiseşte. N-ai văzut nimic. Eşti tulburat. Ai luat pur şi simplu stâlpul drept...

Stâlpul? La urma urmei, poate asta era explicaţia justă... Şi totuşi, nu. Ravinel îşi aducea aminte că umbra se mişcase. Căzu pe un scaun. Merlin, la rândul său, îşi lipea obrazul de fereastră.

— În orice caz n-o puteai recunoaşte... De ce ai

strigat: Mireille!

Inspectorul se întorcea. Îşi înfigea bărbia în piept, se uita la Ravinel cu un aer bănuitor.

— Ia spune! Nu-ți bați cumva joc de mine?

— Îți jur, inspectore.

Mai jurase el, ieri, lui Lucienne. Ce-i apucase pe toți să n-aibă încredere în el?

— Ei hai, gândeşte-te puțin. Dacă ar fi fost cineva în stradă, i-aş fi auzit fără îndoială paşii. N-am făcut mai mult de zece secunde până la poartă.

— Nu în mod obligatoriu. Dumneata însuți făceai atâta zgomot.

— Asta-i! E vina mea, acuma.

Merlin răsufla zgomotos şi obrajii căzuți îi tremurau. Încercă să-şi răsucească o țigară, ca să se calmeze.

— Cu atât mai mult cu cât m-am oprit o clipă pe trotuar, ca să ascult.

— Ei şi?

— Ei şi... Ceața nu te împiedică totuşi să auzi pe cineva umblând.

Ce rost avea să te încăpățânezi, să discuți, să-i explici că Mireille devenise tăcută ca noaptea, impalpabilă, insesizabilă ca aerul? Poate că era aici, alăturea de ei, în bucătărie, aşteptând, ca să se manifeste din nou, plecarea celui inoportun. Să pui pe un inspector de la Poliția judiciară să caute un suflet! Grotesc! Cum a putut el să spere, în mod serios, că acest Merlin...

— Nu sunt treizeci şi şase de soluții, reluă polițistul. Ai avut o halucinație. Eu, în locul dumitale, m-aş duce mai degrabă să consult un medic. I-aş povesti tot... bănuielile mele, spaimele mele, vedeniile mele...

Umezi cu limba foița țigării, se uită lung la pereți, la plafon, pentru a se impregna bine cu atmosfera casei.

— Nu trebuie să fi fost totdeauna prea vesel pentru

nevasta dumitale, observă el... Şi, afară de asta, un soț, hm...

Îşi puse din nou pălăria pe cap, îşi încheie încet pardesiul, dominându-l pe Ravinel care sta tot pe scaun.

— A plecat, pur şi simplu. Şi am aşa, un fel de impresie că nu ea are toată vina.

Iată ceea ce ar gândi lumea, deoarece nu puteai să le spui: „Mi-am omorât nevasta. E moartă”. Nu puteai să te bizui pe nimeni. Totul se sfârşise.

— Cât vă datorez, inspectore?

Merlin tresări.

— Dar, iartă-mă... Nu vroiam... În fine, pentru numele lui Dumnezeu! dacă eşti sigur că ai văzut ceva...

Ah! nu. N-o s-o luăm iar de la început. Ravinel îşi scoase portofelul.

— Trei mii? Patru mii?

Merlin îşi stinse țigara pe pardoseală, cu piciorul. Păru, dintr-o dată, foarte bătrân, nevoiaş, jalnic.

— Cât vreți, murmură el, şi se uită în altă parte în timp ce pipăia cu o mână muşamaua mesei şi apuca biletele cu cealaltă.

— Aş fi vrut să vă fiu de folos, domnule Ravinel... În sfârşit, bineînțeles, dacă ar surveni ceva nou, vă stau la dispoziție. Iată cartea mea de vizită.

Ravinel îl conduse până la poartă. Imediat, inspectorul dispăru în ceață. Dar scârțâitul pantofilor lui se mai auzi multă vreme. Din punctul lui de vedere, avea dreptate. Ceața nu te împiedică să auzi pe cineva umblând.

Ravinel se înapoie, închise poarta, şi tăcerea se abătu asupra lui. Fu cât p-aci să scoată un geamăt şi se rezemă de zidul vestibulului. De data asta era foarte sigur, ceva se mişcase. Puteau să-l creadă bolnav, cu toții. Ştia foarte bine că văzuse. Şi Germain afirma şi el

că văzuse. Dar Lucienne?... Ea nu numai că văzuse. Ea atinsese, palpase trupul înghețat. Ea avea dovada. Atunci?

Ravinel îşi ciupi pielea, se uită la mâini. Nicio eroare posibilă. Un fapt e un fapt. Se înapoie în bucătărie şi băgă de seamă că deşteptătorul se oprise. Lucrul acesta îl făcu să resimtă un fel de satisfacție aprigă. Dacă ar fi fost bolnav, ar fi remarcat el oare acest detaliu? Se opri în fața ferestrei, ca să reînceapă experiența. Ah!... Cutia de scrisori. Prin deschizătura cutiei, se distingea o pată albă.

Ravinel ieşi din nou, se apropie încet, ca şi cum ar fi vrut să surprindă vreun animal adormit... O scrisoare! Şi idiotul ăla de Merlin nu observase nimic!

Ravinel deschise cutia. Nu era o scrisoare, doar un simplu bilețel împăturit în două.

Scumpule,

Sunt dezolată că nu pot încă să-ți explic... Dar mă voi întoarce cu siguranță acasă, deseară sau la noapte. Sărutări.

Scrisul lui Mireille!... Bilețelul era mâzgălit cu creionul, dar nu încăpea nicio îndoială. Când scrisese ea oare bilețelul ăsta? Unde? Pe genunchi? De-a lungul vreunui zid?... Ca şi cum Mireille ar mai avea un genunchi! Ca şi cum zidurile mai puteau oferi mâinii ei un punct de sprijin! Hârtia, totuşi... Era o hârtie adevărată, care fusese ruptă în grabă. Mai rămăsese şi un fragment de antet, tipărit cu litere albastre... *Strada Saint-Benoit*... Ce însemna asta, *Strada Saint-Benoit*?

Ravinel aşază hârtia pe masa din bucătărie, o netezeşte cu mâna. *Strada Saint-Benoit*. Are fruntea înfierbântată, dar va rezista. Trebuie să reziste. Uşor! Să

nu te crispezi. Să-ți reții gândul care încearcă să fugă, ca aburii prea tare comprimați într-un cazan. Întâi trebuie să bei. În bufet este o sticlă de coniac. O apucă şi caută tirbuşonul. Cu atât mai rău! N-are timp. Cu o lovitură seacă, sparge gâtul sticlei de marginea chiuvetei şi alcoolul se împroaşcă peste tot, lipicios ca sângele. Apucă la repezeală un pahar pe care îl goleşte pe jumătate. Arde, se umflă. Se umflă de lavă, ca un vulcan. *Strada Saint-Benoit*. Adresa unui hotel. Nu poate fi decât adresa unui hotel. Foaia de hârtie pare să fi fost ruptă dintr-un blocnotes, în grabă. Deci, acest hotel trebuie găsit. Şi pe urmă?... Pe urmă, o să vadă. Mireille nu a putut închiria o cameră, de acord. Dar ea vrea desigur ca el să se informeze, să descopere acest hotel. Poate că se pregăteşte ca, în momentul acela, să-i facă un semn decisiv, să-l atragă lângă ea?

Îşi toarnă nişte coniac, din care varsă şi pe muşamaua mesei. Nicio importanță. Simte el bine. Acuma, că merge spre un fel de inițiere religioasă. *Sunt dezolată că nu pot încă să-ți explic...* Sunt secrete care nu pot fi transmise fără anumite precauțiuni, asta e evident. Şi Mireille e la curent, de atât de puțin timp! Fără îndoială că nu ştie încă în ce fel să procedeze. Se va întoarce acasă astă-seară sau în noaptea asta. Bine! Dar şi-a dat totuşi osteneala să vină şi să lase acest bilețel. Deci, el înseamnă ceva, ceva esențial. Înseamnă că fiecare din ei trebuie să facă un efort ca să se întâlnească cu celălalt. Amândoi tatonează, fiecare de o parte şi de alta a geamului. Ca acolo, la morgă, unde un perete de sticlă separă pe cei vii de cei morți. Săraca Mireille! Cât de bine înțelege el tonul acestor două scrisori! Nu e de loc supărată. E fericită, în lumea aceea necunoscută unde îl aşteaptă. Nu se gândeşte decât să-l facă să împărtăşească bucuria ei. Şi el, căruia îi era frică! Şi

Lucienne, care vorbea de corp! Corpul nu contează. E un gând, o preocupare de om viu. Lucienne e materialistă, inaccesibilă misterului. De altfel, toată lumea a devenit materialistă... Curios, totuşi, că Merlin nu a descoperit scrisoarea. Dar, tocmai, oameni ca el nu pot vedea anumite lucruri. Asta e!

E trecut de ora două. Ravinel intră în garaj şi ridică oblonul de fier. Va lua masa mai târziu. Hrana e şi ea un lucru de dispreţuit. Porneşte motorul camionetei şi scoate maşina din garaj. Ceaţa şi-a schimbat culoarea. E de un cenuşiu albăstrui, ca şi cum noaptea ar începe să o pătrundă. Farurile sapă prin această cenuşă în suspensie un fel de dublă cărare de lumină grasă. Ravinel închide garajul din obişnuinţă, se urcă în fugă pe scaunul camionetei.

Ce straniu voiaj! Nu mai există nici pământ, nici şosea, nici case, doar nişte lumini rătăcitoare, constelaţii vagabonde, aeroliţi care gravitează într-un infinit de fum rece. Numai roţile, ele singure mai transmit indicaţii utile, semnalează, prin zgomote familiare, marginile şoselei şi pietrişul răspândit pe ea, pavajul, şinele, apoi un bulevard unde ai impresia că luneci pe o materie lustruită. Trebuie să te apleci, să supraveghezi nuanţa cenuşie a faţadelor pentru a percepe golul unui bulevard, asemănător intrării unui fiord. Ravinel, înlăuntrul lui, e greoi, ameţit, îl doare. Parchează maşina după apreciere, dincolo de răspântia Saint-Germain.

Strada Saint-Benoit! Nu e, din fericire, prea lungă. Ravinel o ia pe trotuarul din stânga, dă imediat peste primul hotel, un mic hotel pentru clientelă cunoscută, cu un tablou pe care nu sunt atârnate mai mult de douăzeci de chei.

— Ştiţi dacă doamna Ravinel a tras aici?

E măsurat de sus până jos. Hainele îi sunt în dezordine şi nu e ras. Are, desigur, o înfăţişare oarecum îngrijorătoare. I se satisface totuşi dorinţa, se consultă fişele.

— Nu. Nu văd nimic. Probabil că v-aţi înşelat.

— Mulţumesc.

Al doilea hotel, de un aspect modest. Nimeni la recepţie. Intră într-un salonaş, lângă casă. Câteva fotolii de răchită, o plantă într-un ghiveci, câteva mersuri ale trenurilor, prăfuite şi vechi, pe o măsuţă joasă.

— E cineva?

Vocea lui Ravinel răsună, de nerecunoscut. Se întreabă dintr-o dată ce caută în hotelul ăsta unde nu e nimeni. Oricine ar putea scotoci în sertarele casei, sau să se strecoare pe scara care duce la camere.

— E cineva?

Nişte papuci vechi, pe care cineva îi târăşte. Un bătrân, căruia îi curg ochii, iese dintr-o cameră din spatele bucătăriei. Pe lângă picioarele lui o pisică neagră, cu coada verticală, care tremură.

— Ştiţi dacă doamna Ravinel a tras aici?

Omul îşi pune mâna pâlnie la ureche, îşi apleacă capul.

— Doamna Ravinel?

— Da, da. Aşa am spus.

Merge şontâcăind până la recepţie. Pisica sare pe casă, închide pe jumătate ochii verzi, uitându-se cu atenţie la Ravinel. Bătrânul deschide un registru, pune nişte ochelari cu tije de metal.

— Ravinel… Da! Este aici.

Ochii pisicii nu mai sunt decât o crăpătură subţire. Îşi adună coada zgribulită şi o face nod pe picioarele cu pete albe. Ravinel îşi descheie impermeabilul, vestonul, îşi trece un deget pe sub guler.

— Am spus clar: Doamna Ravinel.
— Da, da. Nu sunt surd. Doamna Ravinel. Exact.
— E aici?
Omul scoate ochelarii. Pupilele lăcrămânde se fixează pe compartimentele unde se atârnă cheile şi unde se depune corespondența clienților.
— A ieşit. Uite cheia ei.
La care dintre compartimente se uită?
— A ieşit de mult?
Bătrânul ridică din umeri.
— Dacă credeți că am timp să mă uit când trec oamenii. Pleacă, vin. E treaba lor.
— Dumneata ai văzut-o pe doamna Ravinel?
Moşneagul mângâie maşinal capul pisicii. În timp ce se gândeşte, nişte riduri i se formează în jurul ochilor.
— Ia stați!... Nu e una blondă... tânără... cu un mantou tivit cu blană?
— Ți-a vorbit?
— Nu. Nu cu mine. A înscris-o nevastă-mea.
— Dar... ai auzit-o vorbind?
Bătrânul îşi suflă nasul, îşi şterse pleoapele.
— Eşti de la poliție?
— Nu, nu, bolboroseşte Ravinel. E o prietenă. O caut de câteva zile. Are bagaje?
— Nu.
Tonul a devenit sec. Ravinel riscă o ultimă întrebare.
— Ştii când are să se înapoieze?
Bătrânul închide registrul, cu o pocnitură, îşi strecoară ochelarii într-un toc verzui.
— Cu asta... nu poți să ştii niciodată. O crezi plecată, şi e aici. O crezi aici, şi e plecată... Nu pot să vă dau nicio informație.
Se îndepărtează gârbovit, şchiopătând, şi pisica îl urmează, încovoindu-şi spatele de-a lungul zidului.

— Ia stai, strigă Ravinel.

Scoate din portofel o carte de vizită.

— Am să-i las în orice caz asta.

— Oh! Dacă vreți.

Şi moşneagul pune cartea de vizită pieziş într-un compartiment: *Numărul 19*. Ravinel iese, se precipită într-o cafenea din apropiere. Îşi simte gura uscată, ca o piele tăbăcită. Se aşază într-un colț.

— Coniac!

Este ea într-adevăr acolo? Bătrânul acela era chiar aşa de sigur de existența ei? Şi fără bagaj, nici măcar o valijoară. O crezi aici, şi e plecată. O crezi plecată, şi e aici. Tocmai aşa. Dacă ar şti, bietul moşneag, ce fel de călătoare are în gazdă!... Poate că ar fi trebuit să discute cu nevasta lui, singura persoană care vorbise locatarei cu mantoul tivit cu blană. Dar ea nu era acolo, vezi bine. Se adunau astfel o întreagă serie de mărturii care păreau de nediscutat şi care, totuşi, de îndată ce i le schimbai sensul, pierdeau o parte din forța lor, din greutatea lor.

Ravinel aruncă nişte bani pe masă, se repede în stradă. Ceața îi udă obrazul, o ceață care miroase a funingine, a rigolă, a rânced. Face trei paşi. Holul hotelului e gol. Împinge uşa pe care un amortizor o închide încet. Cheia e încă atârnată sub numărul de aramă, şi cartea de vizită nu s-a mişcat. Umblă în vârful picioarelor. Abia respiră. Mâna desprinde cheia, fără ca tăblița care e atârnată de ea să zdrăngăne. Numărul 19 trebuie să fie la etajul al doilea, dacă nu chiar la al treilea. Covorul care acoperă treptele e vechi şi ros, dar lemnul nu scârțâie. Numai că nu e lumină. Ciudat, hotelul ăsta adormit! Iată şi palierul primului etaj. Un hău de noapte neagră. Ravinel îşi caută bricheta, o aprinde, o ține cu brațul întins. Un covor de culoare

închisă se afundă în penumbra coridorului. Doar patru sau cinci camere de fiecare parte, după cât se pare. Ravinel continuă să urce. Din când în când, se apleacă peste rampă şi zăreşte, într-o greţoasă lumină lividă, ceva care ar putea fi o bicicletă. Mireille ştia ce face, când şi-a căutat refugiul aici. Dar pentru ce să te gândeşti că ea căuta un refugiu? Mai degrabă el, dacă ar avea curajul...

Palierul celui de al doilea etaj. Cu flacăra slabă a brichetei Ravinel luminează numerele camerelor. 15...17...19... Stinge, ascultă. Undeva, un lavabou se goleşte. Să intre? Nu va descoperi oare, pe pat, un cadavru îmbibat încă de apă? Nu! Asemenea gânduri trebuiesc gonite... Ravinel încearcă să numere, să-şi fixeze atenţia asupra unui obiect fără importanţă. Tremură. De acolo, dinăuntru, e sigur că-l aude.

Bricheta, aprinsă din nou, descoperă broasca. Introduce cheia, aşteaptă. Nimic nu mişcă. Teroarea asta fără nume e stupidă, doar n-are de ce să se teamă. Mireille este o prietenă, acuma. Apasă pe clanţa uşii, se strecoară în cameră.

Odaia e goală, întunecată. Atunci, îşi adună toate puterile, traversează camera, trage perdelele şi aprinde plafoniera. Lumina prea galbenă luminează sărăcăcios patul de fier, masa acoperită cu o faţă de masă pătată, dulapul vopsit, fotoliul uzat. Şi totuşi ceva trădează o prezenţă: parfumul lui Mireille. Imposibil să se înşele. Ravinel se învârteşte jur-împrejur, aspiră aerul, cu multă delicateţe. E într-adevăr parfumul ei. Câteodată abia perceptibil, câteodată concentrat, aproape greu. Un parfum ieftin, de la Coty. E numai o simplă coincidenţă? Dar pieptenele ăsta, pe policioara lavaboului?

Ravinel îl ţine în mâini, îi simte greutatea în palme. E şi asta o coincidenţă? L-a cumpărat chiar el la Nantes,

într-un magazin din strada La Fosse. Şi ultimul dinte e rupt de la jumătate. Nu există doi piepteni la fel în tot Parisul. Şi firele de păr aurii, răsucite încă în jurul mânerului! Şi cutia asta de bioxynă, al cărei capac, ținând loc de scrumieră, mai are pe el o țigară *High-Life*, abia începută. Căci Mireille se încăpățânează să fumeze țigări *High-Life*. Nu-i plac, dar îi place numele. Ravinel e obligat să se aşeze pe pat. Ar vrea să plângă cu hohote, cu capul în pernă, cum făcea altă dată, când nu ştiuse să răspundă la o întrebare pusă de tatăl său. Nici azi nu ştie să răspundă. Repetă încet de tot: „Mireille... Mireille...” uitându-se la pieptene şi la firele de păr care strălucesc. Dacă n-ar fi aceste fire de păr, ar fi, poate, mai puțin nenorocit. Vede din nou părul, celălalt, cel pe care apa îl închisese la culoare şi care se lipea de pielea obrazului ca un tatuaj. Şi iată: n-a mai rămas decât acest pieptene şi această țigară cu capătul plin de ruj. Trebui să descifreze acest semn, să înțeleagă ce vrea Mireille de la el.

Se ridică. Deschide dulapul, sertarele. Nimic. Pune pieptenele în buzunar. La începutul căsătoriei lor, i se întâmpla să pieptene părul lui Mireille, dimineața. Părul acela, căzând pe umerii goi, cât de mult îl iubea! Câteodată îşi îngropa buzele în el, pentru a-i simți mirosul de fân cosit, de pământ înțelenit. Semnul, ăsta este! Mireille n-a vrut să lase acest pieptene acolo, acasă, unde şi-ar fi pierdut orice semnificație, şi a venit să-l lase în camera asta anonimă ca să-i aducă aminte de vremea dragostei lor. E limpede. Nu putea explica nimic. Trebuia ca el însuşi să meargă pas cu pas pe drumul întunecat, să încerce s-o regăsească. Şi biletul îi dădea întâlnire: *Mă voi înapoia neapărat deseară sau la noapte*.

Acum nu mai poate avea nicio îndoială: o va vedea pe

Mireille. I se va arăta ochilor lui. Inițierea e aproape terminată. Nunta este pentru astă-seară. Dintr-o dată are febră şi e totuşi calm. Duce țigara la gură. Nu vrea să ştie ce buze au strâns-o şi îşi reprimă greața care i se urcă în gât, în clipa când o strânge şi el între buze. Mireille aprindea deseori țigările, înainte de a i le da. Aprinde bricheta, pufăie primul fum. E pregătit. O ultimă privire în jurul acestei camere unde a luat, fără voia lui, o hotărâre pe care nu îndrăzneşte să o formuleze.

Iese, întoarce cheia în broască, zăreşte două puncte fosforescente la capătul coridorului. Cu câteva minute mai devreme, şi-ar fi pierdut desigur cunoştința, atât era de încordat, de contractat. Acuma, merge spre aceşti doi ochi imenşi care îl observă din fundul nopții, distinge pisica neagră, aşezată pe palier. Pisica porneşte pe scară înaintea lui, se întoarce, şi cele două luni palide rămân o clipă suspendate. Ravinel nici nu mai caută să-şi înăbuşe zgomotul paşilor pe trepte. Ajunge la parter, şi pisica miaună o dată, o singură dată, într-un fel care te răscoleşte. Bătrânul apare pe pragul bucătăriei.

— Nu e aici? murmură el foarte simplu.

— Ba da, spune Ravinel agățând din nou cheia.

— V-am prevenit eu, continuă bătrânul. O crezi plecată, şi e aici. E nevasta dumneavoastră?

— Da, spune Ravinel. E nevasta mea.

Bătrânul clătină din cap, ca şi cum ar fi prevăzut ceea ce se întâmplă. Adaugă, vorbind parcă numai pentru el:

— Cu femeile, trebuie răbdare.

Face stânga împrejur, cu pisica lui. Ravinel nu se mai miră. Îşi dă bine seama că a pătruns într-o lume în care legile existenței normale nu se mai aplică în acelaşi fel. Traversează holul. Inima îi bate foarte tare, cum se întâmplă când ai băut mai multe ceşti de cafea tare.

Ceața s-a îngroşat. Îi simți răcoarea până în fundul plămânilor. Ceața e ca un frate. Ai vrea să te umpli cu ea şi să dispari încetul cu încetul, să te încorporezi în ea. Încă un semn. A început la Nantes, în seara în care... E şi aici, ca o barieră protectoare. Numai că trebuie să cunoşti sensul tuturor acestor lucruri.

Ravinel îşi caută maşina. Va fi obligat să meargă cu viteza a doua până la Enghien. Demarează, acționează claxonul. Farurile, aşezate la nivelul barei de direcție, aruncă pe drum o fâşie de lumină bolnăvicioasă. E puțin mai târziu de cinci.

Înapoierea asta e calmă. Ravinel are impresia că a fost eliberat. Nu de o povară, dar de plictiseala care se târăşte în tot trecutul lui, ca o negură tenace. Meseria asta absurdă, viața asta imposibilă, din client în client, din aperitiv în aperitiv. Se gândeşte la Lucienne, dar fără cea mai mică urmă de căldură. Lucienne e departe. Se estompează. I-a fost de folos exact numai ca să-l apropie de adevăr. Şi chiar dacă nu ar fi întâlnit-o, ar fi ajuns totuşi, cu timpul, să înțeleagă.

Ştergătorul zumzăie şi îşi grăbeşte loviturile de evantai. Ravinel ştie că nu se va rătăci. Un simț infailibil al orientării îl conduce în mijlocul norului. E, de altfel, aproape singurul care circulă. Celorlalți le-a fost frică. Le trebuie lumina din plin, itinerarii bine marcate, agenți de circulație la răspântii. Ravinel, pentru prima dată, se aventurează în afara drumurilor frecventate, ia o inițiativă de bărbat. Evită să se gândească la ceea ce îl aşteaptă, acolo, la întâlnirea de la Enghien, dar e plin de indulgență, ba chiar de îndurare. Pe şosea, accelerează puțin. Unul din cilindri bate. În mod normal, ar fi trebuit să semnaleze asta mecanicului de la garaj. Dar nimic nu mai e normal. Şi toate aceste mici preocupări materiale, sunt de acum încolo depăşite.

O maşină îl orbeşte, cât p-aci să-l atingă, şi îl cuprinde o undă de frică, imediat atenuată. Totuşi încetineşte. Un accident, astă-seară, ar fi prea idiot. Vrea să ajungă la el acasă lucid şi hotărât. Ia cu băgare de seamă ultimul viraj, descoperă primele lumini din Enghien, mai palide decât nişte candele. Schimbă viteza; iată strada lui. Îi este puțin frig. Automobilul îşi continuă drumul din propriul său elan. Frânează în fața porții. Cu toată negura, poate vedea lumină, în dosul jaluzelelor.

XI

În dosul jaluzelelor e lumină. Ravinel ezită puțin. Dacă ar fi mai puțin obosit, poate că, în ultimul moment, n-ar intra. Poate chiar că ar lua-o la fugă urlând. Atinge cu mâna pieptenul din buzunar, se uită în susul străzii. Nimeni nu mai poate să-l vadă, şi chiar dacă l-ar vedea cineva, n-ar spune decât: „Ia uite! E domnul Ravinel care se înapoiază”, şi s-ar gândi la altceva. A coborât din camionetă şi stă în fața porții. Totul se petrece ca de obicei. O va găsi pe Mireille în sufragerie, cosând. Ea va ridica capul.

— Ia spune, dragul meu, ai călătorit bine?

Şi el se va descălța, ca să nu murdărească scara când se va duce sus să se dezbrace. Papucii vor fi aşezați pe prima treaptă. Apoi...

Ravinel înfige cheia în broască. Se înapoiază. Totul s-a şters. N-a omorât niciodată. O iubeşte pe Mireille. A iubit-o întotdeauna pe Mireille. Îşi închipuise, din cauza vieții de toate zilele... Dar nu. Mireille e cea pe care o iubeşte. N-o s-o mai vadă niciodată pe Lucienne. Intră.

Vestibulul e luminat. În bucătărie, becul străluceşte deasupra chiuvetei. Închide uşa şi spune maşinal:

— Eu sunt... Fernand!

Adulmecă puțin. Miroase a tocană. Pe maşina de gătit cu gaze, iese abur din două cratițe. Flacăra a fost reglată de o mână îndemânatică şi econoamă. Abia dacă se umflă, în jurul fiecărui arzător, într-o picătură albăstruie. Pardoseala a fost spălată. Deşteptătorul a

fost întors. Arată şapte şi zece. Totul e curat, lustruit, strălucitor, şi mirosul mâncării parfumează camera. Fără să vrea, Ravinel ridică uşor capacul unei cratițe. Berbec cu fasole, mâncarea pe care o preferă. Dar de ce tocmai berbec? Toate astea sunt prea intime, prea... drăguțe. Atâta pace dulceagă, atâta calm ambiguu... Ar fi preferat puțină dramă. Se reazemă o clipă de bufet. Capul i se învârteşte. Va trebui să-i ceară o doctorie lui Lucienne. Lui Lucienne? Dar atunci... Suflă greu, ca un scafandru care revine din Dumnezeu ştie ce adâncuri!

Uşa de la sufragerie e întredeschisă. Zăreşte un scaun, un colț de masă, o bucată de tapiserie albastră. O tapiserie pe care sunt împrăştiate nişte mici caleşti şi nişte turnuri de cetate minuscule. Mireille a ales acest desen, amintind *Basmele* lui Perrault. Cea mai mare parte a timpului stă lângă cămin unde aprinde un foc mare, când e umezeală. Ravinel rămâne lângă uşă, cu capul plecat ca un vinovat. Şi totuşi, nu, nu-şi caută cuvintele, nu scorneşte nicio scuză. Aşteaptă ca şi corpul să-l asculte, dar corpul lui devine rigid, se cabrează, se lipeşte de pardoseală, imploră, se zbate într-o luptă imobilă şi tăcută. Iată că dintr-o dată sunt doi Ravineli, după cum sunt şi două Mireille. Sunt două suflete care se caută şi două corpuri care se resping. Ceva pârâie şi trosneşte în sufragerie. E focul. Focul e aprins. Săraca Mireille! Trebuie să-i fie atât de frig! Îi apare imediat, imaginea băii. Nu, nu! Nu-i adevărat!

Ravinel împinge puțin uşa, tremurând. Vede masa. E pusă. Îşi recunoaşte şervetul, într-un inel de lemn de merişor. Lumina plafonierei sclipeşte pe rotunjimile carafei. Fiecare obiect e primitor şi redutabil...

— Mireille!

El este cel care şopteşte, care cere voie să intre. Ce înfățişare şi-a ales ea oare? Aceea pe care o avea înainte

de... Sau cea de după... cu părul lipit, cu nările strânse... Sau poate chiar alta, aspectul fluid şi albicios al ectoplasmelor? Ei, haide! Să nu-mi pierd firea. Să nu pierd... Asta a spus-o omul de la garaj: nu trebuie să scapi pedalele.

A împins uşa, o deschide larg până atinge peretele. Fotoliul e gol, lângă focul care arde, în dosul paravanului de aramă, care apără de scântei. Pe masă sunt două tacâmuri. De ce două?... Dar de ce nu două? Îşi scoate impermeabilul, îl aruncă pe fotoliu... Ah! Un bilețel pe farfuria lui Mireille. De data asta a întrebuințat hârtia de scrisori a firmei.

Sărăcuțul meu drag,

Fără îndoială, nu avem noroc. Ia masa fără mine. Mă înapoiez.

Mă înapoiez! Ce cuvânt straniu! Nu a făcut-o dinadins, şi totuşi asta spune tot. Examinează încă o dată scrisul, ca şi cum ar fi putut avea vreo îndoială. Dar de ce nu a semnat Mireille aceste două ultime bilețele? Poate că, acolo unde este acuma, nu are o personalitate bine definită. Ceea ce îi dădea o individualitate s-a atenuat... Dacă ar fi adevărat! Dacă ai putea să te dezbari dintr-o dată de toată povara ta, trecut, destin, până şi de numele tău! Să nu mai fii Ravinel. Să nu mai porți numele ridicol al acelui profesoraş maniac care i-a terorizat copilăria. Ah! Mireille! Ce speranță!

Cade greoi în fotoliu şi, deja, mâinile lui care au prins din nou încredere desfac şireturile pantofilor, apoi ațâță focul. Lângă cămin e călduț, ca într-o clocitoare. Când Mireille o să fie aici, va trebui să-i explice totul... Va trebui să-i vorbească de Brest, căci totul a început la Brest... N-au îndrăznit niciodată să-şi povestească

copilăria. Ce ştie el despre Mireille? A intrat în viața lui la douăzeci şi patru de ani, ca o străină. Ce făcea ea cu zece ani mai înainte, când nu era decât o fetiță cu o fundă în păr? Ştia ea oare să se joace singură? De-a ce fel de jocuri secrete? Poate de-a jocul cu ceața, şi ea. Îi era oare frică, seara? Era oare urmărită, în visele ei, de un fel de căpcăun învârtind deasupra capului nişte foarfeci semănând cu două coase încrucişate? Ce învățase? Cu ce camarade? Ce-şi povesteau fetițele între ele? Pentru ce simțea Mireille dintr-o dată nevoia să plece, să plece foarte departe, cine ştie, poate până la Antibes? Au trăit unul lângă altul, fără să ştie că sufereau de aceeaşi durere care nu are nume. Erau aici, în casa asta prea tăcută, şi ar fi vrut să fie altundeva, indiferent unde, numai să fie soare, flori, paradis. El, el crede încă în paradis. Îi vine în minte sora Madeleine, care îl învăța catehismul. Vorbea despre păcat cu un aer feroce. Era foarte bătrână, sub scufia cu colțuri ascuțite şi, câteodată, părea să fie rea. Dar când vorbea de paradis, nu puteai decât s-o crezi. Îl descria ca şi cum l-ar fi văzut: un parc imens, inundat de lumină... peste tot animale, animale blânde cu ochii duioşi, şi nişte flori ciudate, albastre şi albe. Şi adăuga, coborându-şi ochii pe mâinile ei îmbătrânite şi obosite, cu zbârciturile puțin înnegrite: „Nimeni nu va mai lucra niciodată, niciodată”. Iar el se simțea trist şi fericit, în acelaşi timp. Era de pe atunci sigur că va fi foarte greu să intri în paradis.

Se scoală, îşi duce pantofii în bucătărie, îi aşază la locul lor, pe o scândură, lângă bufet. Papucii îl aşteaptă, la capul scării, nişte papuci *charantezi* pe care i-a cumpărat la Nantes, lângă piața Royale. E absurd să-ți aminteşti toate detaliile astea, dar memoria lui e surescitată. Capul îi este plin de imagini. Stinge gazul. Nu-i e foame. Nici lui Mireille n-o să-i fie foame. De altfel,

ei nu mai poate să-i fie foame. Urcă treptele, încet, cu o mână la coaste. Lampa de pe scară e aprinsă. E lumină şi în dormitor, ca de altfel şi în birou. Asta dă casei un aer de sărbătoare. Când au venit să o locuiască pentru prima oară, avusese grijă să aprindă peste tot, pentru ca surpriza să fie şi mai totală, şi mai emoționantă, şi Mireille bătuse din palme, atinsese mobilele, pereții, ca şi cum ar fi vrut să se convingă că nu visează. Se plimbă încoace şi încolo, fără nicio treabă, cu un început de migrenă. Patul a fost făcut. Sticla goală nu mai e sub dulap. Biroul este iar în ordine. Se aşază în fața mesei pe care se îngrămădesc dosare multicolore. *La Blache et Lehuédé*, i-au cerut un raport... Un raport despre ce?... A uitat. Toate astea sunt aşa de departe, aşa de inutile! Un zgomot uşor afară. Traversează biroul, apoi dormitorul, ascultă, lângă fereastra care dă în stradă. Se aud paşi de bărbat, apoi o uşă se închide. Funcționarul de la S.N.C.F., care se înapoiază acasă.

Ravinel se întoarce în birou. A lăsat toate uşile deschise ca să nu fie luat pe neaşteptate. Probabil că va recunoaşte printr-o alunecare, o atingere uşoară, prezența lui Mireille. Pentru ce scotoceşte în sertarele mesei lui de lucru? Nevoia de a-şi recapitula existența, de a şti unde se află? Sau nevoia de a înşela aşteptarea, de a răvăşi nişte hârțoage pentru a-şi fixa gândurile, care se împrăştie dureros? Jos, deşteptătorul bate surd secundele. E puțin mai mult de şapte şi jumătate. Hârtii, sertarele sunt pline de ele. Prospecte, ciorne de rapoarte, reclame pentru nade, mulinete, undițe pentru pescuitul cu lanseta, peşti artificiali... Fotografii de pescari, pe marginea unui canal, a unui eleşteu, a unui râu... Extrase de presă: *Concursul de pescuit de la Nort-sur-Edre... — Un pescar din regiunea Gaule Redonaise prinde o ştiucă de douăsprezece livre. El a*

întrebuințat mătasea Arianne... Atâtea fleacuri, ca să ajungi la această veghe! O viață fără importanță!

În sertarul din stânga, materialul pentru fabricat muşte artificiale. Ravinel simte un mic regret. A fost, orice s-ar spune, un artist în felul lui. A inventat muşte artificiale, aşa după cum alții inventează flori noi. În catalogul firmei, există o pagină în culori consacrată muştelor Ravinel. Despărțiturile sertarului sunt pline cu fire de păr, de puf, de pene, de mici corpuri care tremură, care se îngrămădesc ca un roi zgribulit, ca o ecloziune de efemeride pe care prima răcoare a nopții le doboară grămadă, la piciorul unui zid. Această îngrămădire de gângănii păroase e puțin cam dezgustătoare. Oricât ai şti că sunt făcute din fire, din pene şi din metal, ele tot te fac să te gândeşti, mai ales cele verzi, cantaridele, la un osuar secret.

Ravinel închide sertarul. Nu va mai avea timp să scrie cartea aceea despre muşte, la care se gândea de mult. Ceva se va pierde, care ar fi putut... Hai! fără slăbiciuni. Ascultă. Tăcerea e aşa de adâncă, aşa de compactă, că i se pare că aude curgând pârăul, lângă spălătorie. E o iluzie, bineînțeles. O iluzie neplăcută, pe care trebuie s-o îndepărtezi cu orice preț. Îşi vâră mâinile în alt sertar, manipulează foi dactilografiate, dubluri, copii, găseşte, în fund, un teanc de rețete. Ah! da, cât e de mult de atunci! Sunt toate dinaintea căsătoriei lui. Crezuse că avea un cancer, pentru că nu mai avea poftă de mâncare şi pentru că stătea treaz nopți întregi, cuprins de frisoane, cu un gust de sânge în gură. Şi apoi, a înțeles că se speriase de un cuvânt, că îşi impunea un fel de pedeapsă, ca şi cum ar fi fost drept ca o suferință să-i roadă intestinele, zi după zi. Îşi reprezenta cancerul sub forma unui păianjen pentru că, atunci când era mic de tot, leşina când vedea păianjeni, şi erau destui, în casa

de la Brest, de necrezut cât de mulți erau. Cine ştie dacă interesul lui pentru muştele artificiale nu se datora...

Scara a trosnit şi Ravinel rămâne nemişcat, la pândă. O trosnitură scurtă şi apoi nimic, numai mersul repezit al deşteptătorului, acolo, jos. Probabil că e lemnul de stejar care se mai strâmbă încă. Toate lămpile astea aprinse dau, dintr-o dată, un aer lugubru. Şi dacă Mireille ar apare, acolo, pe pragul biroului, simte că ceva ar trosni şi înlăuntrul lui, s-ar rupe cu un sunet limpede, şi că s-ar prăbuşi, fulgerat. Simte, dar asta nu vrea să zică nimic. Simțea el şi cancerul şi totuşi mai e încă în viață. Nu se moare aşa de uşor. Dovadă, că a fost nevoie de suporții din cămin... Destul! Destul!

Se ridică, împinge fotoliul ca să facă zgomot şi să rupă vraja. Umblă, de la un perete la altul, apoi intră în dormitor, deschide dulapul de haine. Rochiile sunt acolo, agățate de umeraşe, înțepenite într-un miros acru de naftalină. Încă un gest idiot. Ce se aştepta să descopere?... Trânteşte uşa cu piciorul, coboară scara. Liniştea asta! De obicei se aud trenurile care trec. Dar ceața a înăbuşit orice urmă de viață. Nu se aude decât nenorocitul ăsta de deşteptător! Nouă fără un sfert. Niciodată nu a venit acasă aşa de târziu! Adică... Ridică din umeri. Se vede acționând. Se aude vorbind. Şi în acelaşi timp nişte idei ciudate îi explodează în minte. Lui Mireille i s-a întâmplat desigur ceva neplăcut... Un accident!... Gânduri dinainte, care se amestecă cu gânduri de după aceea... şi toate vuiesc, se învârtesc, îi apasă pereții craniului. Face un ocol prin sufragerie. Focul începe să se stingă. Ar trebui să aducă lemne din pivniță. Dar nu are curajul să se ducă în pivniță. Capcana e poate pregătită în pivniță? Care capcană? Nu-i nicio capcană.

Îşi toarnă puțin vin pe care îl bea cu înghițituri mici,

zgârcite. Ce mult întârzie! Se urcă din nou pe scară. Se simte greu, greu. Şi dacă nu vine? Va trebui oare să aştepte până dimineaţa şi, din nou, până seara, mereu, mereu... Ajunge la limita oricărei rezistenţe posibile. Dacă nu vine ea, îi va ieşi el în întâmpinare. Îşi scoate revolverul, călduţ încă, de o plăcută căldură umană. E în mâna lui ca o jucărie sclipitoare şi inofensivă. Cu degetul mare împinge siguranţa. Nu mai e capabil să priceapă mecanismul percutorului, al exploziei. Nu-şi poate imagina de loc cum şi-ar lipi această ţeavă albăstruie pe piept sau pe tâmplă. Nu! E evident, lucrurile nu se vor petrece aşa.

Pune din nou arma în buzunar, se aşază la birou. Poate că ar trebui să-i scrie lui Lucienne? Dar ea tot nu l-ar crede. Şi-ar închipui că minte. Ce gândeşte ea despre el, de fapt? Haide! De ce să te amăgeşti? Îl consideră ca pe un biet prăpădit. Lucrurile astea, le ghiceşti din prima dată. Nu-l dispreţuieşte, nu. Deşi... Dar asta nu e dispreţ. Mai bine zis, îl consideră drept un... A întrebuinţat un cuvânt caraghios... Un abulic[6]! Un biet om fără vlagă, ce mai! Şi, în fond, asta şi este. Prea deseori au vrut alţii, au gândit alţii, pentru el. Prea deseori au dispus de el fără să-l consulte. Chiar şi Mireille... Un abulic! Şi totuşi, Lucienne a fost totdeauna atrasă... De ce a fost oare atrasă?... Îşi dădea el bine seama că îl studia mereu, că încerca să-i definească întreg caracterul şi, câteodată, avea un gest de adevărată tandreţe. Ochii ei păreau să spună: curaj! Sau îi vorbea cu drăgălăşenie de viitorul lor, fără să precizeze nimic dar, cu toate acestea, era mai mult ca o

---

[6] (Adesea substantivat) Care suferă de *abulie* (Boală psihică caracterizată prin lipsa mai mult sau mai puţin pronunţată a voinţei; nehotărâre, inerţie.).

făgăduială. E adevărat că era drăguță şi cu Mireille. Şi poate că se arăta fraternală cu toate pacientele ei, când erau pe moarte. Adio, Lucienne!

Cu un deget distrat, răvăşeşte hârtiile împrăştiate. Şi iată că scoate la iveală alte fotografii. Fotografii de ale lui Mireille, luate cu Kodakul pe care i l-a oferit, chiar aşa, câteva zile înainte ca ea să se îmbolnăvească de febră tifoidă. Sunt şi fotografii de ale lui Lucienne, cam din aceeaşi epocă. Înşiră cartoanele lustruite, rupte pe margini, le compară. Ce fină e Mireille! Subțire ca un băiețaş, atrăgătoare cu ochii ei mari, candizi, fixați pe obiectiv, dar care privesc mai departe, mult mai departe, dincolo de umărul lui, ca şi cum el ar fi ascuns imaginea fericirii. Ca şi cum s-ar fi interpus între Mireille şi ceva pe care Mireille aştepta de foarte mult timp. Lucienne e aşa cum a văzut-o întotdeauna. Strictă, impersonală, cu umerii aproape drepți, cu bărbia puțin greoaie, frumoasă totuşi, cu un fel de frumusețe rece şi periculoasă. El... nu, nu e nicio fotografie a lui. Niciodată nu i-a dat în gând lui Mireille să ia aparatul ca să-l fotografieze. Şi nici lui Lucienne. Răstoarnă teancul gros de foi, de plicuri. Găseşte, până la urmă, o fotografie de identitate, îngălbenită de vreme. E din timpul când şi-a luat carnetul de conducere. Câți ani avea atunci? Douăzeci şi unu, douăzeci şi doi? Nu era chel, pe vremea aceea. Avea figura slabă, avidă şi dezamăgită în acelaşi timp. Imaginea nu e clară. Despre el, nu rămâne decât acest vestigiu pe jumătate şters. Visează în fața fotografiilor care, aşa alăturate, înfățişează o poveste pe care nimeni nu o va şti niciodată. Trebuie să fie târziu. Zece? Zece şi jumătate? Umiditatea de afară se infiltrează încet prin pereții prea subțiri. Îi este frig. Amorțeşte în fotoliu. Nu mai are destulă energie ca să-şi conducă gândul. E ca şi cum ar fi prins într-o plasmă de

tăcere şi de lumină vie. Va adormi oare aci pe loc? Oare Mireille contează pe somnul lui? Se străduie cu disperare să-şi țină ochii deschişi, se scoală gemând. Camera îi pare neobişnuită, ireală. Desigur că a dormit câteva clipe. Nu trebuie să doarmă. Cu niciun preț. Târându-şi picioarele, o ia în jos pe scară, intră din nou în bucătărie. Deşteptătorul arată zece fără zece. Acuma, oboseala se abate asupra lui Ravinel, îl încovoaie. Sunt nopți şi nopți de când nu mai doarme. Mâinile îi tremură tot timpul, ca ale unui alcoolic, şi îi e sete, e uscat, arid, iar înlăuntrul lui se simte pipernicit. Dar renunță să caute săculețul cu cafea, maşina de măcinat. Ar fi prea lung. Îşi îmbracă, foarte simplu, pardesiul, ridicând gulerul. Cu barba asta, în papucii ăştia vechi, cu ce seamănă oare? Adineauri, gazul aprins, masa pusă, totul îi păruse fantastic şi teribil. Acuma are impresia că umblă în vis, într-o casă care nu mai e chiar cu totul a lui. Rolurile sunt inversate. El este fantoma. Ea este cea foarte vie, cea foarte sănătoasă. Va fi destul să intre, ca el să fie împins înapoi, în propriul lui neant.

Umblă în jurul mesei, din ce în ce mai încet. E cu capul gol, dar are impresia că o pălărie prea strâmtă îi strânge fruntea. În sfârşit, epuizat, stinge lumina la parter şi se urcă din nou la etaj. Stinge şi în dormitor şi se refugiază în birou, a cărui uşă o închide. Nu va mai avea puterea să înfrunte întunecimile scării şi ale bucătăriei. În orice caz, are să audă…

Timpul trece. Ghemuit în fotoliu, Ravinel cedează încetul cu încetul unei abrutizări obsedante. Amintiri incoerente îi defilează pe sub pleoapele închise. Dar nu doarme. Pândeşte tăcerea, o tăcere enormă care, câteodată, se schimbă în zumzet, în vuiet de scoici. E singur, în centrul unei mici insule de lumină, ca un naufragiat. Este un naufragiat. Se va îneca la rândul lui,

va coborî în lumea lividă, ascunsă, lipicioasă, a peştilor. Un vis pe care l-a trăit de multe ori. A mai visat, foarte des, că era invizibil, că trecea prin pereți, că vedea fără să fie văzut. Era chiar un mijloc ca să scape de obsesia lecțiilor, a examenelor. Se topea pe loc. Îl credeau absent, dar el observa totul. Poate că tocmai contactul cu el i-a dat lui Mireille darul de a fi în mai multe locuri, în acelaşi timp...

Cineva a mişcat.

Se smulge somnolenței care îi arde ochii, îi îngheață mâinile şi picioarele. Întinde gâtul, se umple din nou de substanță, îşi simte epiderma, ca pe o peliculă din care se retrăsese numai pentru un timp. E oare un zgomot? A avut impresia că venea din grădină. Din grădină, sau chiar de la intrarea casei.

Un fluierat, departe. Trenurile reîncep să circule. Ceața se risipeşte, desigur.

De data asta aude. Uşa s-a închis. Cineva tatonează. Declicul comutatorului...

Gâfâie, încetişor, ca un muribund. Aerul îi şuieră în fundul gâtului, îl sfâşie.

Uşa bucătăriei e şi ea la rândul ei împinsă. Şi dintr-o dată, se aude până aici sus, pasul săltăreț, sacadat, împiedicat de fusta strâmtă a taiorului. E ea. Tocurile lovesc pardoseala de cărămizi. Apoi se aude zgomotul uşor al butonului electric şi el îşi crispează dureros obrajii ca şi cum lumina din bucătărie l-ar orbi. Un moment de tăcere. Îşi scoate desigur pălăria. Totul se petrece obişnuit, ca înainte... Se îndreaptă spre sufragerie.

El geme, se sufocă, se suceşte pe scaun ca să se poată scula în picioare. Mireille!... Nu. Va intra... Nu trebuie...

Vătraiul vibrează. Butucii se prăbuşesc, apoi se aud nişte zgomote de farfurii. Un lichid umple un pahar.

Obiectele încep să vorbească, să se mişte. Pantofi cad unul după altul. Papuci vechi coboară de pe scândura lor şi fac flip-flap prin bucătărie, în direcția scării. Flip pe prima treaptă, flap pe a doua.

Plânge, ghemuit. Nu va putea să se ridice, să meargă până la uşă ca să întoarcă cheia. Ştie că e viu, că e vinovat, că va muri.

Flip pe a treia, flap pe următoarea. Flip-flap. Flip-flap. Se apropie, urcă, urcă până pe palier. Trebuie să fugă, să treacă peste limită, să străpungă peretele subțire al vieții. Se caută. Degetele se enervează, înnebunesc.

Dincolo de coridor, picioarele lunecă pe parchetul dormitorului. Lampa mare din mijloc se aprinde. Pe sub uşa biroului se vede lumină. E în spatele uşii, chiar în spate, şi cu toate astea nimeni nu poate fi în spatele uşii. Prin obstacolul care îi desparte, se ascultă, cel viu şi cel mort. Dar de care parte e cel viu, de care parte e cel mort?

Apoi clanța de la uşă începe să se mişte, încet, şi Ravinel se destinde. Toată viața a aşteptat momentul acesta. Acuma trebuie să devină din nou o umbră. E prea greu să fii un om. Nu mai vrea să ştie. Nici măcar Mireille nu-l mai interesează. Îşi strânge gura pe țeava revolverului ca să bea moartea ca pe o băutură magică. Ca să uite. Apasă, foarte tare, pe trăgaci.

EPILOG

— Mai e mult până la Antibes? întrebă călătoarea.

— Cinci minute, spuse controlorul.

Nu se vedeau, dincolo de geamurile brăzdate de ploaie, decât nişte lumini rătăcitoare şi, din timp în timp, când expresul trecea de-a lungul unui taluz, înşirarea tremurândă a vagoanelor luminate. Nu mai ştiai dacă marea e la dreapta sau la stânga, dacă trenul merge spre Italia, sau dacă merge înapoi spre Marsilia. O aversă brutală biciui ferestrele.

— Grindină, murmură cineva, îi plâng pe turiştii care vin pe Coastă, anul acesta.

Nu cumva în observația asta era vreo intenție ascunsă? Călătoarea deschise din nou ochii, descoperi pe bărbatul aşezat în fața ei. Se uita la ea. Îşi înfundă şi mai mult mâinile în buzunarul mantoului, dar cum să le împiedici să tremure? Se vedea desigur că avea febră, că era bolnavă, bolnavă... Ştiuse tot timpul că se va îmbolnăvi, că nu va avea puterea să reziste până la capăt. Bărbatul ăsta, aşezat în fața ei de atâta vreme... de la Lyon sau de la Dijon... poate de la Paris... Nu-şi mai aducea aminte... Îi era teribil de greu să-şi urmeze propriile gânduri... Dar era foarte sigură de un lucru: că e suficient să te gândeşti numai o clipă ca să înțelegi că o femeie care tuşeşte, care e scuturată de friguri, a răcit. Şi dacă a răcit, asta înseamnă că a fost *udă*... Pornind de aci, orice om mai indiscret ar putea să priceapă tot restul, până la noaptea petrecută sub prelată... N-ar fi

trebuit să se îmbolnăvească. Era stupid. Era nedrept. Şi era poate şi periculos pentru că nu mai era vorba, acuma, de un guturai prost îngrijit.

Tuşi. O durea spatele. Îşi aduse aminte de o prietenă de pe vremuri care se îmbolnăvise de tuberculoză dintr-o răceală căpătată ieşind de la un bal. Toată lumea spunea: „Sărăcuța de ea! Ce cruce are de dus bărbatul ei în spinare! Nu e prea plăcut, o femeie care zace mereu în pat...”

Trenul ajunse la ace şi bărbatul se sculă. Făcu cu ochiul... Făcuse într-adevăr cu ochiul? Un fir de praf, poate, pe care încerca să-l îndepărteze?

— Antibes, murmură el.

Vagonul aluneca de-a lungul unui peron acoperit cu o materie roşiatică. Trebuia oare să rămână în tren, să aştepte... „Nu e prea plăcut, o femeie care zace mereu în pat.” Fraza asta va deveni obsedantă. Era deja obsedantă. Cine oare o recita cu o voce aşa înceată, aşa de înceată, aşa de plină de aprehensiune? Călătoarea îşi apucă valiza, îşi pierdu echilibrul, se agăță de fileu. Era mai bine să coboare, să facă un ultim efort, să lupte contra amețelii. Ah! Să poți dormi! Să poți dormi!

Ploaia era rece. Peronul se lungea, interminabil, cu cimentul lui roşu. Cât timp va trebui să umble ca să ajungă până la silueta aceea imobilă, acolo, care nici măcar nu întindea brațele?... Bărbatul dispăruse. Nu mai erau pe lume decât două femei, pământul ăsta de culoarea sângelui uscat şi ploaia care lucea pe nişte şine. Încă zece metri... Încă zece paşi...

— Mireille!... Dar eşti bolnavă!... Plângi?...

Lucienne e puternică. Poți să te sprijini pe ea, să te laşi condusă de ea. Ea ştie unde trebuie să mergi, ce trebuie să faci. Da, Mireille plânge... oboseala... angoasa... Nu aude prea bine ce spune Lucienne, din

cauza zgomotului pe care îl face vântul.

— Mă asculți?... întreabă Mireille. Ne urmăreşte?

Pierde puțin noțiunea lucrurilor, dar e perfect conştientă că e palpată de o mână nervoasă, susținută de un braț care o împiedică să cadă.

— Ajută-mă... Uşa...

Cea care a vorbit e Lucienne şi după aceea e hăul negru. Şi totuşi Mireille îşi dă seama că merg cu un taxi, şi apoi că e urcată de un ascensor. Şi mereu zgomotul ăsta de vânt care acoperă cuvintele lui Lucienne. Lucienne nu înțelege că totul e pierdut. Trebuie să-i explice, trebuie...

— Nu te agita, Mireille!

Mireille nu se agită. Simte doar că trebuie să vorbească, să explice lui Lucienne nişte lucruri de o importanță capitală. Bărbatul ăsta...

— Culcă-te, draga mea. Nimeni nu te-a urmărit, te asigur... Nimeni nu s-a ocupat de tine.

Vântul nu mai e aşa de tare. Şi de altfel cum să fie vânt în camera asta liniştită, luminată de o lampă mică? Lucienne prepară o seringă. Nu! În niciun caz o seringă! Nicio injecție! Mireille a înghițit deja atâtea droguri.

Lucienne dă la o parte cearşafurile. Acul pătrunde. Abia dacă a simțit o înțepătură fulgerătoare. Cearşafurile o acoperă din nou. Sunt răcoroase şi Mireille îşi aduce aminte de baia în care a trebuit să se cufunde, când Fernand o credea adormită. Apoi, a doua oară, când Fernand o credea înecată, moartă de mult. Revede, dintr-o dată, toate detaliile. Se ținea dreaptă şi țeapănă. Îi era frică... frică să nu pară prea vie. Dar Lucienne pregătise prelata... Fernand nu a văzut altceva decât un corp ud leoarcă pe care trebuia să-l înfăşori cât mai repede. Noaptea teribilă începuse puțin mai târziu... frigul, crampele, şi pentru a-i pune capăt, alunecarea

piezişă în râu, la spălătorie, pieptul care se blochează, apa care pătrunde în nări. Imediat ce Fernand s-a îndepărtat ar fi trebuit să urmeze prescripțiile lui Lucienne, în loc de a le amâna pe mai târziu… Mireille îşi jură că va fi ascultătoare. Deja, resimte o stare plăcută şi un sentiment de securitate. Dacă ar fi ascultat întotdeauna de recomandările lui Lucienne!… Lucienne nu ştie ea oare, în fiecare clipă, în mod infailibil, ceea ce trebuie făcut? Nu prevăzuse ea, până la cel mai mic gest, reacțiile lui Fernand? El *nu putea* să întârzie în camera de baie… el *nu putea* să se uite o ultimă oară la cea care era moartă… el *nu putea* să înțeleagă misterul, chiar raționând, mai ales raționând… Lucienne veghea, gata să intervină, gata să pună din nou fatalitatea pe drumul cel bun. Şi dacă, cu toate astea, Fernand ar fi descoperit… *Ce riscau ele?* Asasinul era el. Lucienne veghează încă şi în seara asta chiar. Se apleacă deasupra patului. Mireille închide ochii. Se simte bine. Iartă-mă, Lucienne, că nu te am ascultat… Iartă-mă, Lucienne că m-am dus la fratele meu, cu riscul de a compromite totul… Iartă-mă că m-am îndoit de tine, câteodată… Eşti dură, Lucienne. Nu poți şti niciodată dacă faci ceva din dragoste sau din interes…

— Taci, murmură Lucienne.

Deci, aude totul, chiar şi cele mai secrete gânduri, sau poate Mireille a vorbit, în toropeala somnului iminent? Mireille deschide din nou ochii. Zăreşte, foarte aproape de obrazul ei, obrazul confuz al lui Lucienne. Atunci încearcă să-şi revină. A uitat principalul… Misiunea ei nu a luat încă sfârşit. Se agață de cuverturi, se ridică.

— Lucienne… am pus totul la loc acolo… în sufragerie… în bucătărie… Nimeni nu poate bănui că…

— Bilețelele prin care îi anunțai înapoierea ta?

— Le-am luat din buzunarul lui.

Niciodată Lucienne nu va şti cât o costase pe Mireille gestul acela. Era sânge peste tot. Săracul Fernand! Lucienne pune mâna pe fruntea lui Mireille.

— Dormi... Nu te mai gândi la el... Era condamnat, într-o zi sau alta, ar fi evadat. Nu mai putea să trăiască.

Cât de sigură e de ea! Mireille se agită. Ceva o mai chinuie... O idee imprecisă... Adoarme dar, într-un ultim efort de luciditate, mai are timp să gândească: „Deoarece nu a bănuit nimic! Deoarece nu s-a mai gândit niciodată la prima poliță de asigurare, cea pe care o semnase în favoarea mea, ca să mă facă să semnez pe cealălaltă...” Pleoapele i se închid din nou; respirația i se linişteşte. Va ignora întotdeauna că trecuse foarte aproape de remuşcare.

...Acuma, e soare. Acuma, viața reîncepe după ore şi ore de inconştiență. Mireille întoarce capul, la dreapta, la stânga. E foarte obosită, dar surâde pentru că vede un palmier în grădină, un palmier gros, cu trunchiul acoperit cu un soi de fire din cânepă, negricioase. Agită, pe perdele, un evantai de umbre. Frunzele foşnesc uşor. Dă o impresie de lux. Mireille nu-şi mai aminteşte de grijile din ajun. E bogată. Ele sunt bogate. Două milioane! Societatea de asigurare nu va face nicio dificultate. Termenul de doi ani, prevăzut pentru sinucidere, n-a fost oare respectat? Totul e în perfectă ordine. Nu mai are altceva de făcut decât să se vindece.

O frază zumzăie dintr-o dată în capul lui Mireille. „Nu e prea plăcut, o femeie care zace mereu.” Obrajii i se colorează cu puțin roz. Nu! Nu e prea plăcut, pentru nimeni. Dar nu va zace tot timpul. Lucienne cunoaşte desigur medicamente eficiente. E meseria ei. Vede din nou, fără să vrea, casa de pe cheiul La Fosse şi pe Fernand ridicând carafa... „Nu e prea plăcut, o femeie

care zace mereu...” Pe noptieră e o carafă. Mireille o contemplă. Carafa se irizează de lumini delicate, ca acele sfere de cristal în care prezicătorii descoperă contururile viitorului. Mireille nu ştie să citească viitorul în sfera de cristal, o trece un fior şi, când se deschide uşa, întoarce repede ochii, ca şi cum ar fi fost prinsă cu o greşeală.

— Bună dimineața, Mireille... Ai dormit bine?

Lucienne e îmbrăcată în negru. Surâde, se apropie cu pasul ei bărbătesc, apăsat. Apucă încheietura mâinii lui Mireille.

— Ce am? şopteşte Mireille.

Lucienne se uită lung la ea, ca şi cum ar cântări şansele el de a trăi sau de a muri. Tace.

— E grav?

Artera bate sub degetele care strâng încheietura mâinii.

— Va cere timp, şopteşte în fine Lucienne.

— Spune-mi ce este?

— Sâât!

Lucienne ia carafa, se duce să schimbe apa. Mireille se sprijină pe coate, îşi întinde obrăjorul ei atent către uşa întredeschisă, care lasă să se vadă tapiseria de culoare deschisă a vestibulului. Urmăreşte, după zgomote, toate gesturile lui Lucienne. Ultimul gâlgâit în chiuvetă, uşoara modulație a curgerii în cristal, al cărui sunet se schimbă brusc, când apa ajunge la gât. Trebuie atât de mult timp ca să umpli o carafă? Strigă, cu un râs forțat care se termină cu o chintă de tuse:

— Totuşi! A trebuit să am o teribilă încredere în tine... Căci, în sfârşit, până în ultima clipă, puteai să alegi.

Lucienne închide robinetul, şterge încet carafa cu cârpa atârnată de perete.

Şopteşte, printre dinți, foarte încet:

— De unde ştii că nu am şovăit?

SFÂRŞIT